Cartea Ostașului

ION ARAMĂ

PASAGERUL CLANDESTIN

ION ARAMĂ

PASAGERUL CLANDESTIN

— povestire —

Editura Militară, București, 1964

Versiunea digitală 1.0 - ianuarie 2022

I

Cum se ține un jurnal. Despre mine și despre nava „Cosânzeana“. Nea Relu e curios. Vine comisia cu vestea plecării.

Complicată treabă să ții un jurnal! Întâi, trebuie voință: așa cam câtă ți-ar trebui ca să lași tutunul. Al doilea, e cazul să ai ceva în cap, dacă vrei să scrii lucruri interesante, pe care să le citești cu drag la o adică, peste vreo patruzeci de ani, bând ceai de sunătoare și ascultând suflarea crivățului. Altfel, dacă nu știi să alegi ce-i vrednic de pus pe hârtie te pomenești notând în fiecare zi: că te-ai sculat cu noaptea-n cap sau ai lenevit în cușetă pân-a dat nostromul peste tine; că te-a junghiat genunchiul în semn de ploaie; că ai pescuit un rechin grozav – și alte fleacuri de-astea care, la urma urmelor, nu fac nici cât o lulea spartă. Cu alte cuvinte, dacă n-ai a scrie lucruri de seamă, mai bine te lași păgubaș și-ți petreci cartul liber într-un chip mai folositor: jucând șah cu secundul sau ascultând poveștile bucătarului cu față de pirat ieșit la pensie, care-a citit jumătate din cărțile câte sunt pe lume.

Asta-i părerea mea, când e vorba de un „jurnal intim“. Și se-nțelege că nici nu mi-ar fi trecut prin minte să m-apuc vreodată de mâzgălit hârtie, de n-ar fi fost întâmplarea aceea…

Mai întâi câte ceva despre mine. Am împlinit douăzeci de ani săptămâna trecută; port mustață de vreo șase luni și ridic într-o mână sacul cu ciment. De meseria mea sunt marinar de punte. Cum am ajuns aici? E destul să vă spun că și taică-meu a fost marinar de cursă lungă. A trecut prin multe bătrânul: furtuni, naufragii, escale în porturi depărtate – și poveștile lui mi-au legănat copilăria. În loc de capra cu trei iezi – legenda lui Simbad marinarul; în loc de Harap Alb – răzbunarea Corsarului… Iar la vârsta cuvenită, printre cărțile tatei am găsit destule care aveau, într-un fel sau altul, legătură cu marea. Viața de marinar îmi devenea mereu mai dragă și mai apropiată; mărturisesc că și acum, când citesc o pagină cu vijelii și uragane, strâng fără voie pumnii și aș vrea să fiu și eu pe-acolo; sunt sortit să străbat marea, iar visul meu, tăinuit cu strășnicie-n suflet, a fost de totdeauna să ajung căpitanul unei nave albe, uriașe, cu două coșuri înclinate înapoi, parcă a zbor, cu mașini puternice, în stare să biruie chiar și taifunul zugrăvit de Joseph Conrad…

Dar până la uriașa navă albă, mi-am început ucenicia mării pe-un remorcher cu aburi, construit acum o jumătate de veac de te mirai cum se mai ține deasupra apei. Ba, ca s-ajung la el, a trebuit să fug de-acasă, spre marea mâhnire a maică-mii care visase să mă vadă funcționar cu cravată și punctual la masa de prânz. Ca ajutor de marinar pe remorcher, în primele două săptămâni aveam palmele spintecate de răni subțiri, însângerate, de la spălatul punții cu apă de mare și de la parâmele grele pe care le mânuiam toată ziua; peste alte două săptămâni, rănile s-au lecuit ca după cel mai strașnic tratament, devenind niște bătături respectabile pe care le port cu mândrie și astăzi. Dar nici rănile, nici bătăturile și nici oboseala cumplită nu m-au alungat de pe punte, fiindcă, după o zi de alergătură și de zbucium, venea seara. Ce minunate-s serile la bord! Te-ntinzi, cu mâinile sub cap, în cușeta îngustă; prin iubloul deschis pătrunde zvonul depărtat al portului, odată cu briza umedă, iar apa lovește bordajul cu sunet dulce și înăbușit; zvâcnetul mușchilor obosiți se alină treptat; nava se leagănă, simți că plutești... Seri multe am petrecut așa; în legănatul moale, în scrâșnetul ușor al parâmelor de la cheu, croiam planuri de viitor și manevram după voie nava cea albă cu două coșuri; adormeam curând, și pe aripile somnului continuam călătoria fantastică... În zori, când mă trezea vreun sunet de sirenă, priveam cu drag plafonul scund al cabinei și ascultam ușurat pașii cartului de pe punte, bucurându-mă că ambarcarea mea nu e doar un vis...

După vreun an am fost mutat pe un mic cargou, care nu trecuse niciodată Gibraltarul. Duceam ciment și aduceam citrice; lunile de iarnă le petreceam în drum spre Haifa sau Alexandria, iar în timpul escalelor cutreieram străzile înguste și zgomotoase ale porturilor din Mediterana orientală. Am învățat câteva cuvinte arăbești, câteva grecești și mă socoteam navigator de viță, până-ntr-o zi când m-au chemat la cadre: „Tovarășe Trupcea, noi știm cum muncești dumneata, cum te porți la bord și în escale; suntem mulțumiți și-ți facem o propunere: vrei să te ambarci pe „Cosânzeana“?

Dacă vreau! Păi cargoul „Cosânzeana“ era ultima creație a șantierelor noastre navale; tot portul vorbea despre el încă înainte de a părăsi cala; în jurul lui se țesuseră adevărate legende privind calitățile manevriere și rezistența la furtună.

Tovarășul de la cadre era om serios, avea costum cu vestă și purta ochelari, de aceea n-am îndrăznit să-l îmbrățișez. Am strigat însă „ura!“ și i-am scuturat mâna timp de cinci minute, pân-a zâmbit și el, bucurându-se de bucuria mea!

Cam atât am de spus despre mine. În plus, trebuie să adaug că mă cheamă Georgică. Da, așa mă cheamă. Cred că n-o să râdeți, așa cum râd băieții din echipaj, datorită nesuferitului obicei al nostromului – altminteri un om foarte cumsecade – care spune „Georgică“ tuturora, fără alegere: „Georgică, ia uită-te la vinciul ăla, mi se pare mie sau s-a cam prăfuit?... Georgică, leagă mătăluță parâma asta ca lumea, că parcă-i un șireang de priponit caii! Stai la soare, Georgică, și nu-ți pasă că felinarele de rezervă n-au ulei în ele!“... Uite-așa o ține cât e ziua de lungă, și dacă mă aflu prin preajmă, mi se pare că tot mie-mi vorbește. Ceilalți știu cum stau lucrurile și fac mare haz.

Iertați-mă, m-am lungit cu vorba și despre „Cosânzeana“ n-am spus mai nimic până acum. E făcută de mână măiastră, iar numele i se potrivește de minune. Cred c-ați văzut-o, pozată prin ziare. Dacă e cineva care habar n-are de ea, apoi dați-mi voie să-l compătimesc! E o navă... Navă? Pasăre, nu navă! Albă și lungă ca o săgeată, cu catargele înclinate înapoi... Chiar atunci când stă pe loc, pare că spintecă vântul, zburând cu măreție peste valuri. Într-un cuvânt, „Cosânzeana“ e totuna cu nava mea din vis. Mă mândresc cu ea de parc-aș fi construit-o eu însumi și sunt gata să jur că niciun vas mai mândru n-a brăzdat vreodată mările... Cunosc câțiva inși care susțin că „Cosânzeana“ e soră geamănă cu alte două nave, iar pe calele șantierului de la Dunăre mai stau încă patru gata de lansare, că au pus ei o vorbă unde trebuie, ca să fie transferați pe una din ele – și că la urma urmei nu-i mare grozăvie să fii ambarcat pe „Cosânzeana“! Aceia sunt niște invidioși. Lor le-aș spune de la obraz: „Știu, nene, că sunt șapte nave, dar, „Cosânzeana“-i prima dintre ele. Ea a fost piatra de încercare a constructorilor noștri, ea e succesul lor cel mare. Or fi celelalte la fel cu ea, dar nu-i puțin să faci parte din primul echipaj al primei nave din seria „Cosânzeana“!

N-am avut însă prilejul să mă grozăvesc așa față de nimeni. Tovarășul acela de la cadre, după ce m-a lăsat să mă bucur în voie, mi-a atras atenția că nu e cazul să vorbesc pe la toate colțurile despre ambarcarea mea pe noua navă, ba deocamdată

ar fi de preferat să consider faptul acesta un secret... „Cosânzeana“ e abia în fază experimentală; de ce să-i facem reclama dinainte? Reclama și-o va face ea singură, prin rezultatele pe care le va da. Mai mult, tovarășul de la cadre s-a declarat convins că eu alături de ceilalți marinari cu care-a stat de vorbă vom face tot ce ne stă în puteri ca nava să-și îndeplinească planul... Am făgăduit să nu-i înșel așteptările și să păstrez cum se cuvine secretul încredințat.

Mi-am ținut făgăduiala; cât despre tovarășii mei, n-am auzit ca vreunul să se fi lăudat în fața celor din oraș că face parte din echipajul noii nave. Tocmai de aceea am fost uimit când într-o seară, înainte de a pleca să luăm nava în primire, m-a oprit un ins pe stradă:

— Tovărășele, iartă-mă, vreau să te-ntreb ceva.

— Ce poftiți?

— Am auzit că ești pe nava „Cosânzeana“. Oare-i adevărat?

Mi-am amintit îndată de secretul pe care-l am în păstrare, de aceea l-am cam repezit:

— Curios mai ești, nene! Du-te la minister și întreabă, nu opri oamenii în drum!

— Ei, nu te supăra așa, prietene, a zis acela împăciuitor. Se vede că nu știi cu cine stai de vorbă. Ia uită-te la mine și spune, nu mă recunoști?

L-am privit din cap până-n picioare. Era un om destul de vârstnic, dar nu bătrân, cu părul sur la tâmple, nas potrivit, buze subțiri ca de cucoană supărată, iar sub bărbie, un început de gușă. Avea un tic pe care nu l-am observat în primul moment: clipea cam des. Lumina albăstruie a becului cu neon sub care mă oprise îi învinețea și mai mult cearcănele din jurul ochilor. M-a lăsat liniștit să-i măsor statura dreaptă (a fost sportiv în tinerețe, mă gândeam), apoi m-a întrebat:

— Ce spui?

— Ce să spun! Fără supărare, dar nu te-am văzut în viața mea.

— Ha-ha! a râs scurt omul meu, clipind des și pornind alături de mine, pe stradă. M-ai uitat de-a binelea, mititelule! Nu mai știi când te-nvățam să mergi pe tricicletă și-ți aduceam covrigi cu susan? Hei... cum trece vremea! Ai crescut, nu-ți mai amintești chipurile din copilărie...

— Nu cred. Îmi amintesc multe amănunte de atunci. Poate mă

iei drept altcineva…

— Las-o încolo, domnule! s-a oțărât el oprindu-se brusc și apucându-mă de braț. Te cheamă Georgică?

— Exact.

— Locuiești pe Valea Albă, într-o casă mare, cu un cais frumos în față?

Mi-a venit în minte imaginea caisului. Avea o creangă mare spre stradă; de acolo căzusem odată drept pe gard – să fie vreo cincisprezece ani de atunci… Dar de omul meu tot nu-mi aminteam. Părea mirat și chiar mâhnit de slaba-mi ținere de minte. Iar eu nu știam ce să-i răspund.

— În sfârșit, n-are a face, mi-a zis el oftând. Îmi pare bine că te-am revăzut după atâția ani. Știi, ți-ai păstrat trăsăturile întocmai ca-n copilărie… De fapt te recunoscusem mai de mult, dar mi-a fost oarecum să te întreb. Hai noroc! Mă cheamă Relu. Sper să ne mai vedem…

— Bucuros, i-am răspuns, iar în sinea mea: „Puțin îmi pasă. Ce mare lucru e că mă cunoaște? O fi vreun vechi amic de-al tatei…“ Aha! E simplu, nea Relule. O să-l întreb pe tata, el trebuie să știe…

— Nu, nu! s-a apărat omul. Cu taică-tău m-am certat de vreo douăzeci de ani. De-atunci ne-am tot ferit unul de altul. Ce rost mai are să-i amintești?

A dat mâna cu mine și a plecat. Meargă sănătos. Aveam eu altceva mai bun de făcut decât să-mi bat capul cu un ins care mi-a dat covrigi cu susan în ’46! La primul colț m-am întâlnit cu Mateianu, colegul meu de pe remorcher, care avea să-mi fie coleg și pe puntea de manevră a „Cosânzenei“, și l-am dat uitării pe nea Relu cu poveștile lui de la Adam și Eva…

A urmat o perioadă încordată. Ne-am dus cu trenul în portul de la Dunăre; am luat nava în primire; i-am cunoscut mai bine pe marinarii din echipaj, tovarăși de drum în marile călătorii ce m-așteptau. Zile și nopți buchiseam instrucțiuni, colindam nava de la prova la pupa, ca s-o cunoaștem cât mai amănunțit; am ieșit cu ea în probe, am stat de vorbă cu inginerii care au construit-o și, într-o bună zi, am acostat în portul Constanța. Despre itinerarul primei curse nu ne spunea nimeni nimic; câteva zile am stat la cheu și am primit vizitatori – căpitani și marinari de pe alte nave, care voiau să vadă cu ochii lor ceea ce știau despre „Cosânzeana“ din auzite. Nea Mantu, nostromul

nostru, îi primea la schelă cu un zâmbet de gazdă care are cu ce se lăuda, apoi pornea să le arate cum sunt împărțite compartimentele, le deschidea ușile cabinelor confortabile, îi plimba prin comandă și prin magazii. Oamenii își exprimau admirația în felurite chipuri: mormăiau „Aha! Asta, da!“ rotindu-și privirile prin comanda largă ca un salon de dans, oftau satisfăcuți încercând elasticitatea saltelelor de burete de prin cabine, mângâiau cu palma făcută căuș manetele elegante din sala motoarelor… Noi ne căutam de lucru prin preajma lor, ca să le auzim vorbele, și fiecare laudă adusă navei o primeam ca pe o felicitare personală. A venit, între alții, și tatăl lui Mateianu, bătrânul comandant al remorcherului pe care-mi făcusem eu ucenicia.

L-am urmat pas cu pas și i-am dat explicațiile cuvenite, deși Mateianu cel bătrân era un marinar de soi, care știa unde să se uite. Mai puțin îi păsa de tablourile frumos înrămate care mărgineau coridorul principal și n-a aruncat nici măcar o privire către uriașa pictură din careul cel mare – reproducere după Știubei, cu niște nave în larg, pe care din orice parte le-ai fi privit dădeau impresia că vin spre tine. Nu s-a arătat mirat nici de canapelele elegante; deprins o viață-ntreagă să doarmă pe remorcher, înghesuit în cușeta lui cât un pat de copil, n-ar fi râvnit la altceva. În schimb m-a descusut în fel și chip despre puterea motoarelor, despre instalațiile de forță și capacitatea magaziilor, despre aparatele de navigație – adică tot ce e esențial pentru ca o navă să plutească bine, repede și sigur către destinația ei. Era zgârcit la vorbă moșneagul; mă întreba răstit ca la examen, și ascultând răspunsurile mele dădea numai din cap: „Da, da…“. Când să plece însă și-a deschis inima, vorbind cu pasiunea pe care până atunci o ținuse zăvorâtă într-un ungher al sufletului:

— Georgică, mă mândresc că un marinar de-al meu a ajuns pe-o navă ca asta. Tu încă nu-ți dai seama ce bijuterie de vapor e „Cosânzeana“. Mă jur cu mâna pe inimă că, dacă aș fi cu zece ani mai tânăr, m-aș da peste cap să intru în echipajul ei, fie chiar ca simplu marinar… Dac-ai ajuns aici, înseamnă că învățătura mea a dat roade. Tu, băiatule, fii demn de nava ta; fă-ți datoria, fă tot ce atârnă de tine, ca s-o aperi de furtună, de rugină și de tot ce-ar amenința-o. Eu îți doresc cart bun și întoarcere voioasă.

Ne-am îmbrățișat și am simțit că mă cuprinde un val de duioșie, la gândul că mă despart de acest moșneag, întâiul meu căpitan; voi colinda mări și oceane, voi călca pe alte continente, în vreme ce dascălul meu rămâne aici, pe remorcherul de-o seamă cu dânsul, să ajute la manevra navelor în port sau să târască șlepuri de-a lungul coastei, pe distanțe care în hărțile obișnuite trec nebăgate-n seamă...

O altă vizită însemnată a fost aceea a comisiei de la minister. Pot spune că această vizită a hotărât soarta navei noastre, sau dacă soarta fusese hotărâtă mai de mult, apoi comisia ne-a făcut-o cunoscută. Când s-a anunțat vizita ei, un om din echipaj a fost jignit adânc. Anume – bucătarul. Mi-a spus-o el însuși, rotindu-și furios ochii de pirat și amenințând cu polonicul:

— Auzi dumneata! Cică să nu ard friptura și să nu greșesc cumva ciorba prea sărată, că vine comisia. A mâncat cineva vreodată de la mine mâncare cu asemenea cususuri? Păi eu sunt bucătar de soi, măi flăcăule! Am făcut serviciul pe pacheboturi clasa-ntâi, iar taică-meu, tot bucătar, l-a servit la masă pe însuși comandorul Botez, scriitorul. Află că eu dorm cu cartea sub căpătâi – așa fel de om sunt eu. Flăcăule!

— Și ce are literatura cu bucătăria, nea Arvinte?

— Are, flăcăule! Dac-ai fi citit „Ciocoii vechi și noi“ ai fi aflat cum arată mielul fript hoțește, iar din Sadoveanu ai fi-nvățat cum se mâncau sarmale pe vremea Ducăi-Vodă!

I-am mărturisit că am citit cărțile de care vorbește, dar nu m-am oprit în mod special la rețetele culinare.

— Fiecare cu gusturile lui! mi-a răspuns demn nea Arvinte, stăpânindu-și indignarea. Dar află că pe ziua de azi o să trântesc niște bucate cum n-a gustat nici împăratul japonezilor!

Ca dovadă că-i în culmea supărării, a ridicat un enorm capac nichelat de pe-o oală în clocot, și pe o rază de cincizeci de pași s-a răspândit o mireasmă nemaipomenită, care-ar fi stârnit foamea până și a înaltului personaj amintit mai înainte. Parcă toate ciorbele din lume și-ar fi adunat aromele îmbietoare în oala aceea, zău așa! Înfățișarea bucătarului era pe măsura meșteșugului său: avea o față rotundă ca o lună plină și umbla totdeauna proaspăt ras: „barbă de ginerică“ preciza el cu ifos. Nu era gras, dar statura lui măruntă îl făcea să pară rotofei. Numai ochii nu i se potriveau cu restul făpturii: avea niște ochi negri, umbriți de stuful sprâncenelor fioroase, de-ai fi crezut că-i

un pirat care și-a petrecut o vacanță la țară și s-a cam îngrășat. De fapt nea Arvinte era un om bun și domol; vorbea tărăgănat, cu accent moldovenesc, și-mi plăcea să discut cu el despre cărți.

— Așa, flăcăule, cu literatura, a încheiat el mai potolit. Literatura oglindește viața omenească, iar mâncarea e o activitate pe care, vrând-nevrând, omul o practică de câteva ori pe zi. Atunci cum să nu-și găsească locul și în cărți?

Era limpede că mă provoacă la o dispută literară, dar dacă primeam provocarea, alămurile pe care le aveam în grijă riscau să rămână nelustruite. Așa că l-am lăsat singur să mânuiască cu viteza unei mitraliere cuțitul, tocând niște pătrunjel, în timp ce mormăia că noi, tinerii, suntem cam flușturatici și nu ne pasă de înțelepciunea care stă închisă între copertele cărților…

Comisia a venit pe la zece. Erau trei inși – unul mai impunător ca altul, pe cinstea mea. Cel mai mult mi-a atras atenția cel de-al treilea membru al comisiei – un bărbat de vreo treizeci de ani, potrivit de statură, cu umerii lați și privirea deschisă. Amesteca voit cele mai simple denumiri marinărești, râdea de nepriceperea lui și ne-a dat a-nțelege că, deși e ziarist de vreo zece ani de zile, abia acum află cu adevărat ce-i acela un vapor.

— N-am navigat niciodată decât pe lacul Herăstrău, s-a dezvinovățit el. Mă înspăimântă răul de mare. De fapt, vă întreb ca pe niște oameni calificați: există boala asta, căpitane?

— Depinde… a răspuns prudent comandantul nostru. Depinde de voință și de organismul omului…

— Dar dacă, să zicem, un gazetar ca mine s-ar încumeta să părăsească țărmul pentru vreo trei săptămâni, oare și-ar zdruncina definitiv sănătatea?

— Dimpotrivă, a surâs căpitanul Jianu, asemenea plimbare e foarte prielnică sănătății. Haideți cu noi, să vă convingeți…

— Asta aduce a invitație, căpitane!

— Întocmai. Aș fi bucuros să am un oaspete ca dumneavoastră în călătorie. Numai că – a adăugat căpitanul Jianu – sunt necesare o serie de acte…

— Acte? Cred că pentru noi, ziariștii, asta-i partea cea mai simplă a chestiunii.

La ora prânzului, după tradiția seculară a mării, oaspeții au fost rugați să ne facă cinstea de a lua masa la bord. Președintele a ascultat atent invitația, a mulțumit cu o înclinare din cap, apoi

a întrebat:

— După câte știu, marinarii nu servesc masa toți la un loc.

— Întocmai, a răspuns respectuos comandantul. Avem două careuri…

— Puteți face o excepție? Aș dori să fiu la un loc cu toată lumea de pe bord.

— E foarte simplu. Nea Arvinte!

Bucătarul, care se ținea prin preajmă, s-a prezentat ca un ostaș disciplinat:

— Ordin!

— Ai auzit despre ce e vorba.

— E limpede, tovarășe comandant. Pot pleca?

Când am intrat în careul cel mare, ne-am dat seama cu toții că nea Arvinte nu-i un bucătar de duzină. Masa cea mare fusese pregătită cu tot dichisul, de la șervețelele îndoite în evantai și până la alinierea tacâmurilor de argint; ba, presimțind că va avea loc o asemenea masă, bucătarul trăsese încă de dimineață perdelușele de pluș peste iublouri, ca să nu bată soarele; în careu domnea o răcoare plăcută, iar lumina gălbuie a lustrelor de pe pereți dădea încăperii un aer de solemnitate discretă.

— Parc-am fi la Clubul amiralității, mi-a șoptit Mateianu, folosind ca de obicei o comparație de prin romane.

— Parc-am fi pe nava „Cosânzeana“, l-am repezit eu, tot în șoaptă.

Președintele, ca oaspete de onoare, s-a așezat în dreapta comandantului, în capul mesei; urmau secundul, ceilalți doi membri ai comisiei, șeful mecanic, un om atât de tăcut încât în compania lui s-ar fi plictisit și o statuie, apoi ceilalți ofițeri și echipajul cu mic cu mare. Masa a decurs într-o atmosferă de voie bună, cum se zice. După desert, președintele a lăudat bucatele și a apreciat că avem un bucătar pe cinste, apoi s-a ridicat în picioare și ne-a spus:

— Tovarăși, aveți o navă de toată frumusețea. Nu ne-ndoim că și echipajul e la înălțime. Calitățile navei și ale oamenilor se probează însă nu aici, la țărm, ci în largul mării. Întâia cursă a navei „Cosânzeana“ coincide cu un eveniment important: țara noastră participă la un mare târg internațional în occident. Ei bine, „Cosânzeana“ are misiunea de a transporta acolo exponatele!

Condeiul e prea sărac ca să descrie bucuria noastră. Am sărit

cu toții în picioare și însuși căpitanul Jianu, atât de potolit de obicei, a dat mâna cu președintele comisiei și l-a bătut pe umăr.

— Trebuie să știți că nu va fi ușor, a mai adăugat acesta, când zarva s-a mai potolit. Țineți minte că nu transportați o marfă oarecare: vor fi mașini, aparate fine, care ar putea suferi…

— O să le legăm bine, ca să nu se clatine pe punte! am strigat eu…

— Și ținem prova tot pe val, ca să reducem balansul! a adăugat un timonier; apoi s-au înălțat alte glasuri, asigurându-l pe președinte că vom face tot ce ne stă-n puteri pentru ca încărcătura să ajungă nevătămată la destinație.

— Las’ pe noi! a tunat glasul nostromului din celălalt capăt al mesei.

Profitând de zarva din jur, tovarășul Jianu a dat cuiva un ordin secret și iată-l pe nea Arvinte în persoană, urmat de doi ospătari, aducând sticle cu bere din rezerva care stă pregătită pentru orice eventualitate în frigiderul căpitanului… Am ridicat paharele, am ciocnit pentru constructorii navei, pentru președintele care ne-a adus vestea cea mare, pentru căpitan și pentru reușita călătoriei. Pe urmă, comisia și-a luat rămas bun și a părăsit bordul, condusă cu mare alai. Ziaristul a trecut ultimul schela. S-a oprit la jumătatea ei, s-a întors spre noi, a îmbrățișat dintr-o privire nava, oamenii adunați în tribord, apoi a spus cu un zâmbet larg, uitându-se în ochii comandantului:

— Să știți că n-am uitat invitația dumneavoastră!

— Vă așteptăm cu plăcere! a răspuns Jianu, și noi toți eram încredințați că acest schimb de cuvinte e numai un mod politicos de a-ți lua rămas bun…

După plecarea comisiei ne-am adunat pe dunetă, să pufăim o țigară și mai cu seamă să comentăm vestea cea mare. Tocmai când mă aplecam spre chibritul pe care Dragonea îl adăpostea în pumnii făcuți căuș, am auzit un șuier gros de sirenă. Mi-am îndreptat privirile spre gara maritimă; dincolo de ea, lunecând încet pe apele bazinului, un cargou făcea manevra de plecare.

— Ne-o luară înainte, a bombănit Dragonea privind invidios spre catargele care se depărtau.

— O să te saturi de navigație, n-avea teamă! a răsunat glasul nostromului dinspre tribord.

— Nea Mantule, arată-mi și mie unul sătul de navigație, a ripostat încet Dragonea, trecându-și palma uriașă peste frunte.

— Am zis și eu așa...

— Ba, despre mine, aș face ocolul lumii fără să doresc uscatul, s-a grozăvit Mateianu, colegul meu, ridicându-se de pe tamburul care-i folosise drept scaun. Abia aștept să trecem de Gibraltar...

Nea Mantu l-a întrebat în glumă:

— Cunoști bine locurile acelea, hai?

— Numai de pe hartă, a mărturisit Mateianu cam rușinat.

— E frumos acolo, a intervenit Pavel, secundul, apropiindu-se de noi. Strâmtoarea e străjuită de stânci de-o parte și de alta; cei vechi o numeau „Poarta lui Hercule“. Legenda spune că Hercule a unit Mediterana cu Atlanticul, aruncând pe țărm stâncile care despărțeau marea de ocean...

— Treaba asta o putea face și Dragonea! a zis Cerbu, stârnind râsul marinarilor.

Cerbu era timonier. Cred că trecuse de patruzeci de ani. Era un om voinic și sigur pe el; nu se sfia să-i ia la vale nici pe cei mai supărăcioși dintre marinari. Unii se temeau de limba lui ascuțită; alții, dimpotrivă, îi căutau prietenia. În scurtul răstimp care trecuse de la ambarcarea noastră pe „Cosânzeana“, Cerbu devenise prieten cu jumătate din echipaj.

— Dar tu, Georgică, ai mai ieșit vreodată în Atlantic? a întrebat nostromul privindu-mă țintă.

Am întors capul, să văd dacă nu vorbește cuiva aflat în spatele meu, și numai după aceea i-am mărturisit, ca și Mateianu, că nu mai fusesem niciodată pe ocean.

— Atunci să iei o piatră-n gură! a hotărât nostromul.

— Și-o pungă de nailon! a adăugat Cerbu.

— De ce? m-am mirat.

— Păi acolo sunt furtuni, nu glumă. Și dacă te-apucă răul de mare tocmai când ești de cart?

— Și dacă am pungă de nailon, crezi că-mi trece? am întrebat eu hotărât să-i întorc înțepătura. Dumneata tot cu nailon te tratezi?

Gluma mea fusese reușită, dar din respect pentru Cerbu cei din jur s-au făcut că n-o pricep.

— Asta-i boală fără leac, a mormăit Dragonea. Ferice de cine n-o are!

— Mai ales în golful Biscaia! a adăugat un marinar.

— Las-o mai moale cu Biscaia al tău, măi Georgică, a zis

îndesat nostromul. Eu unul cunosc o rețetă care te face invulnerabil la răul de mare!

— Chiar și în golful Biscaia? a întrebat neîncrezător Dragonea.

— Chiar!

— Și care-i rețeta? am întrebat eu într-un glas cu alți marinari.

— Apoi, să vă povestesc, a spus domol nostromul, chivernisindu-și cu grijă pipa străveche. Întâi, iei un păhărel de vreo treizeci de grame… Pe urmă, o sticlă cu coniac și două lămâi. Când vezi că barometrul scade, storci lămâia în sticla cu coniac, amesteci bine, iar după asta… la trei ore un păhărel. Dacă iei mai des, te înmoaie și mai rău, iar dac-o rărești, își pierde efectul. Așa, la trei ore, te ține tocmai bun de lucru și n-ai nicio supărare. E limpede?

A urmat o scurtă tăcere. Fiecare căuta să-și întipărească în minte rețeta nostromului. Nici eu nu m-am dat în lături de la trebușoara asta. Poate avea să-mi fie de folos…

II

Încerc rețeta nostromului. Nea Relu apare din nou. O rugăminte ciudată. Omul pare bine informat... „Nu scapi așa ușor!“

E drept că, de când navigam, nu avusesem rău de mare. Pe vreme proastă mă țineam tare, ba chiar mă bucuram pe-o parte, socotind că marea rea e cel mai bun antrenament pentru un marinar adevărat. Dar în Atlantic, și mai cu seamă în golful Biscaia, renumit pentru furtunile care-l bântuie, știu eu?... Dacă marinari încercați vorbeau cu respect despre furtunile de acolo, ce putea face un biet învățăcel ca mine, decât să asculte îndemnul celor mai în vârstă și să-și facă rost de antidoturi?

Chiar în după-amiaza aceea am luat hotărârea să încerc rețeta nostromului. Spre seară, după ce ne-am terminat treburile, am plecat în oraș împreună cu Mateianu, care nu mai tăcea. Pe când urcam spre ieșirea din port, el își făcea tot felul de planuri privind călătoria noastră.

— Ascultă, sir, am impresia că am dat lovitura. Uite, să presupunem că după ce descărcăm exponatele primim o radiogramă să încărcăm cine știe ce mărfuri de prin Europa și să plecăm spre Australia.

— Fii serios, măi, Mateiene. Te-ai văzut și tu marinar de cursă lungă și acuma călătorești dintr-un continent în altul. Prea departe zbori cu imaginația zău așa!

— Ia te uită, crezi că nu știu ce vorbesc? Anul trecut, unchiu-meu a plecat pentru două săptămâni spre Alexandria, și a navigat șase luni încheiate. A ajuns tocmai prin Țara de Foc, auzi dumneata? Ce concluzie se impune de aici?

— Că statul nostru și-a lărgit schimburile comerciale...

— Bine, asta o știu și eu. Dar pentru noi, practic, există posibilitatea de a face o cursă nemaipomenită. Parcă mă văd pe urmele lui mister Fogg, făcând ocolul lumii...

— Pe unde-o iei, Mateiene?

— Cum pe unde? Prin Suez, apoi Bombay, Colombo, Singapore...

— Îți plac numele răsunătoare, dar eu nu de asta te-ntreb. Pe unde-o iei spre casă? Că eu am treabă în direcție inversă.

— Aha, pricep... a spus Mateianu dezamăgit. Te așteaptă vreo bambină brună, și tu taci ca un motan. Frumos îți șade!

— De ce te superi, măi? Am treabă, și gata. Ce bambină brună?

— Lasă, lasă. Eu mă duc să trasez pe hartă drumul probabil. Abia aștept să plecăm. Poate întâlnim și vreun ciclon... Good bye, sir!

— Noroc, neamule. Și dacă mai încerci vreodată să mă înjuri pe englezește, să știi că te altoiesc.

Ne-am despărțit astfel într-o atmosferă foarte încărcată. Mateianu era un băiat de ispravă, dar se cam grozăvea. Cunoștea pe dinafară atlasul geografic, știa englezește și-și împuia capul cu tot felul de cărți de aventuri. Nici mie nu-mi displac asemenea cărți, dar prietenul meu era prea de tot. Ajunsese să creadă că de vreme ce întâmplările acelea sunt verosimile, i se puteau foarte bine întâmpla și lui. Abia aștepta ziua când va trăi un adevărat roman senzațional.

Și în fața unui asemenea om să mă dau de gol că experimentez leacuri contra răului de mare? Mai bine-mi azvârl peste bord bricheta cea cu calendar și busolă, decât să fac asemenea imprudență! L-am lăsat deci să se depărteze binișor, pe urmă am pornit și eu spre restaurantul din Piața Tomis, unde obișnuiesc să se ducă marinarii. Era o seară înăbușitoare și restaurantul era plin; prin geamurile larg deschise vedeam oamenii bând bere și făcându-și vânt cu ziare. Am intrat și-am căutat o masă mai la colț. Eram singur și veneam de la lucru, deci nu aveam nici ținuta, nici compania necesare unei petreceri veritabile. Ospătarul bătrân și chel gândea probabil același, lucru, pentru că m-a întrebat într-o doară presupunând dinainte răspunsul:

— O halbă?

— Nu. Un coniac și o lămâie.

Omul m-a privit într-un chip ciudat, cu mirare și cu milă: „Grozav ești, flăcăule! Bei alcool pe zăpușeala asta!“ Dar fiindcă era un ospătar corect, a repetat comanda, ca și cum n-ar fi auzit-o bine, și s-a depărtat în grabă. A revenit după câteva minute, aducând pe o farfurioară paharul cu coniac și lămâia tăiată în felii subțiri. M-am apucat să-mi prepar leacul...

— A! Ce plăcere să te văd! Îmi dai voie?

Am ridicat ochii, mirat de glasul străin și totuși cunoscut. Era nea Relu, cel cu covrigii din ’46. S-a așezat lângă mine, încă înainte de a apuca eu să-i răspund.

— Te lupți cu coniacul, domnule? m-a întrebat el mirat.

— Nu, de obicei nu beau decât vin sau bere. Am auzit însă de o formulă contra răului de mare…

— Așa, vasăzică! Păi formula asta o știu și eu, de pe când eram ajutor de mecanic…

— Ești marinar, nea Relu?

— Firește. Adică… am fost. Numai că reușita rețetei depinde de coniac. Ce-i ăsta?

— Trei stele, cred. Coniac obișnuit.

— A, nu, nu așa! s-a împotrivit nea Relu. Ospătar! Pst! Nea Nae!

Bătrânul s-a apropiat repede și l-a salutat ca pe un client vechi și darnic.

— Să trăiți!

— Adu o litră de Metaxa, dar repede!

— Metaxa? am zis eu mirat.

— Metaxa? s-a mirat și ospătarul.

— Face! a spus nea Relu. Eu comand. Sărbătorim o întâlnire, nea Nae.

— Un sfert Metaxa a repetat disciplinat ospătarul, depărtându-se.

Cunoșteam băutura mai mult din auzite. O sticlă de coniac Metaxa costă cam mult. Ce l-o fi găsit pe nea Relu? L-am cercetat cu privirea, dar amicul meu clipea des din ochi și fuma satisfăcut o țigară.

Prima înghițitură din băutura cea vestită mi-a fulgerat limba și gâtul. Pe urmă i-am simțit aroma și am gustat din nou. Nu mai părea așa tare. Nea Relu își deșertase păhărelul și mă aștepta să fac la fel. M-am executat. A turnat din nou.

— Pentru întâlnirea noastră! a urat el ciocnind. Am tras o nouă dușcă. Bun, ce să zic? Îl simțeam alergând prin toate mădularele, iar zgomotele din jur le auzeam mai depărtate parcă. Nea Relu s-a aplecat peste masă, spre mine, a pufăit din țigară și a început să vorbească. Mi-a spus o istorie lungă și complicată despre el. Fusese marinar, făcea curse regulate în Mediterana și avea o ibovnică undeva, pe coastele Adriaticii. Ibovnica asta a avut un copil, și dacă-mi pot imagina cum arăta nea Relu când era copil, apoi așa arată și fiul său de pe coasta Adriaticii. Leit tată-său. Ei bine, băiatul suferă de o boală gravă, care se vindecă numai cu o anumită doctorie, greu de găsit. Nea

Relu a făcut imposibilul și a dat de medicament. I-l adusese cineva de prin India. Și tocmai când să-l ducă, fericit, copilului, a fost debarcat. De ce? Niște chestii despre care n-avea rost să vorbească în împrejurarea asta.

— Dragul meu, salvează-mă, a încheiat nea Relu suspinând. „Cosânzeana“ face cu siguranță o escală în Mediterana. Îți dau adresa unui prieten în portul unde acostați. Te duci, dai pachețelul cu doctorii, iar el îl trimite mai departe prin poștă. Te alegi cu o răsplată împărătească și totodată faci o faptă bună… De acord?

Mărturisesc păcatul: eram cam afumat. Asta, firește, pentru că nu respectasem sfatul nostromului: „La trei ore un păhărel… Dar fix la trei ore…“ Într-o jumătate de ceas dădusem pe gât trei păhărele, și în starea asta nu mi-am mai pus întrebarea dacă povestea lui nea Relu e adevărată. Nu m-am întrebat nici cum se face de cunoaște el așa bine itinerarul „Cosânzenei“, pe care noi îl aflasem abia cu câteva ore mai înainte. Singurul lucru de care mi-am dat seama a fost că mi se cere un lucru nepermis. M-am străduit deci să dau glasului meu un accent cât mai ferm și am spus:

— Iartă-mă, nea Relu, nu pot face asta.

— Cum așa? Doar nu-i vorba de o afacere, ci de salvarea unui copil. Ai și dumneata inimă…

— Inimă! Să transport pe ascuns medicamente? Asta-i contrabandă, nu te supăra!

Nea Relu s-a posomorât. Clipea acum foarte des, iar cearcănele din jurul ochilor i se accentuaseră. Îmi era milă de el: eram gata să mă înduioșez și să accept, dar parcă-mi șoptea cineva că nu trebuie să mă pripesc. La băutură omul vorbește multe, iar după aceea îi pare rău și nu știe cum s-o dreagă.

— Ajută-mă! m-a rugat el din nou. E singura mea speranță.

— Să mă gândesc, nea Relu. E tot ce-ți pot spune acum.

— Gândește-te, sigur că da. Hai să mai luăm un rând…

— Nu, nu. În niciun caz!

Cred că dacă mai stăteam cu el, m-aș fi lăsat înduplecat. L-am căutat din ochi pe ospătar, însă nea Relu mi-a pus o mână pe umăr:

— Lasă, e plătit tot. Am făcut eu cinste.

Nu observasem când a făcut plata, dar salutul respectuos al bătrânului îmi da de-nțeles că bacșișul fusese destul de bun…

M-am despărțit de nea Relu în ușa localului și am căutat să uit cât mai repede această poveste neplăcută. Afară se răcorise și asta m-a ajutat să gândesc mai limpede. Ce să fac? Omul îmi cerea să-l ajut; era vorba despre copilul lui, dar dacă-l ajutam, aș fi încălcat legea de la care nu se abate niciun marinar. Dacă pachetul nu conținea numai medicamente? Aur, bunăoară. Să ajut eu unuia să scoată din țară aur? Și totuși, poate omul era cinstit. Luam pachetul, mă duceam la prietenul lui... Ce fel de prieten poate avea un marinar într-o țară străină? Să caut strada, să bat pe la uși... Cine știe în ce încurcătură mai intram? Dacă nea Relu a fost marinar, de ce nu l-a rugat pe vreunul din vechii lui tovarăși? Poate-a făcut-o, și a fost refuzat, Atunci, dacă un marinar mai vechi, trecut prin multe, se ferește de o treabă ca asta, de ce s-o accept eu? Nu. Hotărât lucru, ar fi fost o greșeală. Creadă despre mine ce-o vrea, zică ce-o zice, n-o să duc nimic. Ba ar fi bine să-l evit, să nu-i mai dau prilejul să mă roage...

Nu l-am mai întâlnit pe nea Relu până în ajunul plecării. De fapt nici n-avusesem vreme să mă mai gândesc prea mult la el. Munceam cu toții pe întrecute, ca să ieșim la timp cu încărcarea și totodată să așezăm cu grijă prețioasa marfă – exponatele. Nu uitam o clipă vorbele președintelui... Nădăjduiam că povestea cu nea Relu se sfârșise și că el nu-mi va mai aține calea, odată ce-l refuzasem. Mă înșelam însă...

Înainte de plecare am umblat prin oraș să-mi iau lame de ras, colonie, țigări și alte nimicuri trebuitoare călătoriei care începea a doua zi. Cred că pentru marinarii de cursă lungă aceste cumpărături sunt și un pretext ca să-și ia rămas bun de la orașul drag. Trăgeam în piept aerul cald, familiar, și priveam îndelung luminile, forfota din jur, glasurile vesele și fetele în rochii vaporoase; mâine seară voi fi în larg, între cer și apă, departe de toate acestea...

Pe când coboram strada spre port, m-a ajuns din urmă nea Relu. S-ar fi zis că m-a întâlnit din întâmplare, dar acum, când mă gândesc mai bine, îmi dau seama că el mă urmărise.

— Ce-ți pasă, mâine ridici ancora... mi-a zis el cu invidie, luându-mă de braț.

L-am privit mirat. Așadar, cunoștea ziua plecării! Nu mi-a dat vreme să răspund, ci mi-a întins un pachețel ambalat cu grijă, ceva mai mare decât o cutie cu fondante. Mi l-a întins cu un

gest atât de natural, de parcă-i acceptasem din prima clipă rugămintea.

— Uite-l, mi-a zis. Vezi că nu-i deloc voluminos? Îl pui în geamantan, printre cămăși… Aici ai plicul cu adresa exactă. Sper că mă servești, nu-i așa?

— Nu pot, nea Relu. E un control foarte sever la schelă. Și, în general, nu vreau să dau de bucluc…

— Cum vine asta? s-a încruntat nea Relu. Mi-ai promis doar că-l duci. Ține-te de cuvânt!

Sunt sigur că atunci, în seara aceea, nu-i promisesem nimic.

— Nea Relu, ascultă-mă…

— Ce să mai ascult? Mi-am pus toată nădejdea în dumneata și-acuma, poftim: dai din colț în colț. Te credeam om de onoare. La cine să mai apelez acum, în ultimul moment? Trebuie să-l iei, nu mă lăsa așa!

Nu mi-a trecut prin minte să anunț miliția sau măcar să povestesc totul cuiva mai vârstnic, să cer un sfat. Nea Relu ar fi trebuit să-mi pară suspect din prima clipă; știa prea multe despre nava noastră ca să nu dea de bănuit. Și pachețelul ăsta… De mult trebuia să-mi dau seama că nu-i lucru curat. Dar vina mea e că nu l-am refuzat categoric, că i-am dat speranțe. Nea Relu a pornit alături de mine, pe stradă, spunând că are același drum – în jos, spre port – și încercând în fel și chip să mă înduplece. Mi-a amintit din nou de fiul lui – avea lacrimi în glas când vorbea despre el – și s-a jurat că preferă să moară decât să-și știe copilul în primejdie. Mă cuprinsese mila, auzindu-l. Iarăși eram pe cale să iau pachetul… Nea Relu a folosit ultimul argument cu care, probabil, spera să mă dea gata:

— Uite, să vorbim pe șleau. Sunt gata de orice sacrificiu pentru treaba asta; dacă iei pachetul, ai de la mine o sumă cât leafa pe șase luni.

E nebun, mi-am zis. Atâția bani, pentru un biet pachețel cu doctorii?

— Nu-mi trebuie banii dumitale, nea Relu. Dac-aș putea te-aș servi fără să cer nimic în schimb.

— Poate-i prea mică suma? a stăruit el. Uite ce e, hai la bufetul de colo, să luăm un coniac. Mai stăm de vorbă, acum, la despărțire…

— Nu pot, nea Relu. Am treabă urgentă la vapor.

— N-avea nicio grijă, plecarea e abia mâine dimineață, m-a asigurat el.

Iarăși exactitatea asta blestemată! Acum, în sfârșit, începeam să înțeleg: nea Relu e un individ primejdios, cum se spune prin cărți. Insistase atâta cu pachețelul ăsta, îmi oferise bani, știa totul despre navă…

— De unde știi dumneata că nu plecăm în noaptea asta?! i-am spus cam îndârjit.

— Nu vezi ce ceață se lasă pe mare? Pe asemenea vreme nu iese nimeni în larg. Așa că… hai la un coniac, fără grijă. Na, că am trecut și de bufetul ăsta…

Vorbind, intraserăm pe una din străduțele întunecate care duc spre port. Nu era nimeni pe stradă; de sus, de la fereastra unui bloc înalt, se auzeau frânturi de muzică. Încolo, liniște și pustiu. Nea Relu trăgea de mine, căutând să mă întoarcă din drum. Bine că nu era nimeni prin preajmă, că ne-ar fi luat drept niște bețivi care se ceartă. Numai acolo, în capătul străzii, se deslușea prin ceață o siluetă.

— Haide, zău. Numai un păhărel.

— Nu merg, nea Relu. Ți-am spus o dată.

— Bine. Hai atunci mai încolo, la lumină, ca să-ți număr banii. Sau vrei să ți-i dau pe toți la întoarcere? Acum tot n-ai ce face cu ei. Ține cutia.

— Degeaba stărui, am răspuns eu căutând să nu-l privesc în ochi. Găsește-ți altă cale… Eu am plecat… S-auzim de bine!

Zicând aceste cuvinte i-am întins cam într-o doară mâna. El mi-a luat-o cu o mișcare bruscă și mi-a strâns-o într-un fel anumit, de-mi venea să urlu de durere.

— Ce faci? am gâfâit.

Fața lui palidă se înroșise brusc, iar buzele subțiri i se strânseseră atât de mult, încât păreau numai o dungă. Obrazul îi ajunsese la o palmă de obrazul meu; nea Relu mă privea cu

ochii dilatați în lumina scăzută. Era ceva neomenesc în privirea aceea și am simțit că am de-a face cu un dușman, un dușman adevărat, iar băiatul bolnav și doctoriile aduse din India erau povești de adormit copiii.

— la cutia, nătărăule! a scrâșnit. Te umplu de bani, iar tu o faci pe prostu'?

— Nu iau nicio cutie, am strigat. Nu mă poți obliga! Dă-mi drumul!

Și deodată ne-am trezit față-n față cu un milițian, a cărui siluetă o zărisem cu puțin înainte în capul străzii. Nea Relu n-a stat pe gânduri. S-a întors la iuțeală și, până să spun eu un cuvânt, a dispărut după primul colț.

— Ce-i asta, oameni buni? s-a mirat plutonierul. Vă încăierați așa, în mijlocul străzii, ca-n pădure?

— El e de vină, am strigat. Prindeți-l! Mă silea să iau un pachet, să-l duc în străinătate!

Milițianul a dat alarma și a pornit în fugă pe urmele lui nea Relu. Eu după el. Când am dat colțul nea Relu dispăruse. Din celălalt capăt al străzii se apropiau în fugă alți doi milițieni, chemați de fluierăturile plutonierului. „Lucrurile se complică, mi-am zis. Și timpul trece…"

— Dă-mi actele, mi-a spus milițianul.

I-am întins pașaportul meu de marinar nu fără o strângere de inimă. Blestemată încurcătură! Te pomenești că până se lămuresc lucrurile nu pot pleca de-aici, iar „Cosânzeana" trebuie să ridice ancora!

— De când îl cunoști pe individul ăsta?'

— De vreo lună… M-a oprit într-o zi pe stradă. Spunea că mă cunoaște. Nu știu nimic precis despre el.

— Ești marinar, om muncitor, ce ți-o fi trebuind să te-nhăitezi cu asemenea oameni?

Am lăsat privirile-n jos. Meritam pe deplin mustrarea, dar mai aveam timp să-i explic totul de la capăt? Nea Relu fugise, iar „Cosânzeana"…

— Tovarășe plutonier, la ora opt trebuie să fiu la bord. Ridicăm ancora în noaptea asta, înțelegeți? Nu vreau să plece nava fără mine!

Milițianul m-a privit în ochi și mi-a întins pașaportul…

III

Ridicăm ancora. Ziaristul s-a ținut de cuvânt. Descoperirea nostromului. Îmi amintesc ce ne-a spus președintele.

Și iat-o pe „Cosânzeana“ în cursă, în prima ei cursă pe mare. E greu de închipuit câtă încărcătură încape la bordul unei nave, mai ales când nu-i vorba de o marfă omogenă. Una e când transporți saci cu ciment: ai, să zicem, cinci mii de saci, stivuiți frumos în magaziile vasului. Printre stive te poți plimba ca pe-o alee; e ordine și-atâta. Sau ai sute de vagoane de grâu: grâu și gata. Stă în hambare, neted și curat, ca o apă aurie, despre a cărei adâncime nu-ți poți face o idee precisă... Dar când transporți exponate pentru târgul internațional, se schimbă treburile. E drept că încărcătura asta deosebit de prețioasă a fost trecută în registre cu o denumire foarte cunoscută în limbajul maritim: „Mărfuri generale“. Ei bine, între mărfurile astea generale, aproape nu găsești două lucruri la fel! Pe punte, înșirate de-a lungul bocaporților, vezi două camioane ultimul tip, o locomotivă Diesel-electrică, un tractor roșu cu două axe de tracțiune și vreo zece combine de cele mai felurite întrebuințări. În celălalt bord, întinsă pe toată lungimea vaporului, o sondă! O sondă adevărată, cu tot ce-i trebuie: motoare, sape, prăjini și scripeți.

Cât despre magazii... acolo parcă s-a grămădit un colț întreg din târgul internațional. Găsești de toate, de la penicilină până la covoare plușate, de la motoare electrice la cești de porțelan. Să fi văzut când s-a făcut inventarul încărcăturii! S-a umplut un registru întreg de peste o sută de file. Noroc că secundul nostru are o minte bine rânduită. Știe de soarta tuturor mărfurilor de la bord, iar la încărcare s-a dovedit a fi un adevărat maestru: a împărțit cu socoteală toate aceste lucruri așa de diferite ca volum și greutate, astfel ca nava să aibă un echilibru cât mai bun Fac prinsoare că dacă s-ar cântări încărcătura, obiectele din babord n-ar atârna niciun gram mai mult decât cele din tribord. Nava stă orizontal, cum a ieșit din șantier, cu toate că acuma poartă, pe punte și sub punte, vreo zece magazine universale...

Pavel, ofițerul secund, are o figură de băiețandru. E blond, cu sprâncene decolorate, iar barba îi e așa de firavă, încât nu

trebuie rasă decât o dată pe săptămână.

Dar aparențele înșală de multe ori. Omul acesta cu înfățișare de student poartă-n spinare experiența a zece ani de marinărie și se descurcă de minune pe ditamai vaporul. Registrul încărcăturii e scris de mâna lui, cu aceleași litere mari și rotunde cu care sunt scrise poeziile din caietul cu scoarțe de culoarea castanei. Unele din aceste poezii le găsim și-n pagina a doua a ziarului regional. Atunci fumăm o țigară cu vânzătorul de la „Difuzarea presei“ și amintim așa, în treacăt, că secundul nostru e poet…

Mai are un obicei Pavel: trage de legături. Când i se pare că un lucru de pe punte nu-i legat cum se cuvine, începe să smucească de parâmă pân-o desface, chiar dacă pentru asta pierde o bucată de vreme.

— Ai văzut? spune el mustrător. Vrei să te învăț cum se amarează?

— Păi dacă trageți de ea! se justifică vinovatul. V-ați chinuit o oră-ntreagă…

— Zău? Furtuna ține de obicei mai mult de-o oră, iar legătura ta n-o trage un om, ci mii de valuri. Fă bine și ai grijă altă dată!

Grozav îi place lui Pavel ordinea! A făcut serviciul în marina militară și a adus de-acolo multe obiceiuri care ne prind bine. De pildă, ne spune mereu să circulăm pe punte tot pe dreapta: spre prova prin tribord, spre pupa prin babord. „Asta ne ușurează munca, spune el. Pe vapor e strâmtoare; dacă mergeți alandala, vă ciocniți pe punte“. Și tocmai lui, omului iubitor de ordine, să i se-ntâmple un lucru ca ăsta! Judecați și dumneavoastră: în ultima zi, când magaziile trebuiau închise și acoperite cu tenzile uriașe care feresc încărcătura de cel mai mic contact cu apa, în ultima zi deci nu ne sosise încă un produs deosebit de important pentru târgul internațional, și anume vinul. Când m-am întors la bord, după ciudata întâlnire cu nea Relu, Pavel era la schelă și se uita țintă spre intrarea portului. Nu mi-a răspuns la salut. M-a întrebat nervos:

— Cât e ceasul?

— Nouăsprezece și patruzeci și șapte de minute.

Drept mulțumire a mormăit o frază întortocheată, din care am priceput doar atâta. Secundul „Cosânzenei“ își exprima ciudata dorință ca „Atlanticul“ meu elvețian să devină proprietatea mamei și bunicii dracului.

Vinul a sosit abia cu o oră înainte de miezul nopții. Pe punte se stârnise mare hărmălaie. Peste toată zarva izbucnea în răstimpuri mugetul geamandurii de ceață. Când să închidem magaziile, din grabă era să uităm înăuntru pe doi dintre-ai noștri: pe nea Mihu, marinar de punte, și pe timonierul Cerbu. Strigătele lor s-au auzit tocmai când motoarele electrice începuseră să împingă porțile mari de oțel deasupra bocaporților. Manevra a fost întreruptă. Cei doi au ieșit rușinați, iar când au ajuns pe punte au devenit ținta înțepăturilor tuturora:

— Ce-i, nea Mihule, credeai că s-a spart vreo sticlă și voiai să pui bine lichidul?

— Nu cumva ai desfundat dinadins vreuna?

— Mai bea și apă, măcar în ziua plecării…

Nea Mihu, a cărui sete era bine cunoscută la bord, n-a găsit cu cale să răspundă. A șters-o englezește, iar secundul a mormăit că el nu face niciun proces-verbal de scădere. Mai mare ne-a fost mirarea însă cu Cerbu. Toți îl știam retras și cumpătat.

— Ce-i măi, voiai să-i faci concurență lui Mihu? a întrebat nostromul. Nu cumva ai luat și tu năravul băuturii?

— Da’ de unde! Îmi pierdusem ceasul printre lăzi. Mi-a trebuit nițică vreme să-l caut…

Avea Cerbu un ceas de buzunar cu totul special, care suna ca un deșteptător și-și trezea stăpânul exact când venea cartul „zero-patru“. Merita să pierzi vremea căutându-l…

Am început apoi să acoperim bocaporțile. E o treabă interesantă, dar tot atât de grea. Porțile de oțel se mișcă încet înaintând peste gura magaziei. Partea rămasă liberă se micșorează tot mai mult, a devenit numai o linie… gata! Acum urmează întinderea tenzilor. Sunt zeci de metri pătrați de pânză groasă, impermeabilă, care trebuie așezată uniform, fără cute – întinsă ca o tobă. Pe urmă, marginile tenzilor se strâng, așa cum se strânge șnurul unei mantăi de ploaie, numai că în loc de șnur noi folosim otgoane, de care trag trei-patru inși voinici… În locurile unde parâma rămâne totuși mai slabă, se introduc pene de lemn… Pecetluită în felul acesta, magazia poate sta și sub cascada Niagara: nicio picătură de apă nu va pătrunde în interiorul ei…

Tocmai când ne îndeletniceam cu această treabă, am auzit

fluierul gvardiei la schelă. Sosea cineva. Ne-am uitat cu toții mirați într-acolo – mai marii și ofițerii erau cu toții la bord; fuseseră îndeplinite toate formalitățile, era trecut de miezul nopții – cine ar mai putea veni acum pe navă?

Era ziaristul, prietenul nostru din comisie. Purta un costum cadrilat, cravată și pălărie, deși eram în plină vară, iar în mână ducea o valijoară cenușie, ceva-ceva mai mare decât o servietă.

— Bun găsit, tovarăși! ne-a strigat el după ce-a prezentat grănicerului documentele. Am sosit tocmai la țanc, nu-i așa? Sper c-o s-avem noroc de vreme bună…

Din vorbele acestea ne-am dat seama că ziaristul nu glumise când însoțise comisia: voia cu tot dinadinsul să meargă cu noi, se zbătuse pe unde știa el, înșfăcase pașaportul și acum iată-l oaspete al navei noastre…

Plecarea fusese hotărâtă, așa cum știa și nea Relu, pentru a doua zi dimineața. Plinul de motorină și de apă era făcut, marfa așezată și legată după toate regulile, deci „Cosânzeana“ putea vira ancora în orice moment. Ne-am dus liniștiți spre cabinele noastre, să mai prindem un ceas-două de somn până la plecare, când am auzit soneriile și glasul secundului răsunând în difuzoare:

— La posturile de manevră! Hai mai repede, băieți, că acuși cade din nou ceața. Toată lumea pe punte!

Amplificat prin stație, glasul lui Pavel părea metalic, mai aspru parcă. Dar nu asprimea glasului său ne-a făcut s-o zbughim pe punte ca la alarmă, ci bucuria plecării. Eu unul simțeam inima tocmai în gât. N-aveam timp să mă gândesc la multe, pe când desfăceam legăturile de la cheu, strigam „liberă pupa!“ și înfășuram otgonul uriaș pe tamburul lui. Tot ce simțeam era o bucurie năvalnică, bucuria primei călătorii cu nava „Cosânzeana“. Iar când o asemenea bucurie îți vine mai curând decât te-aștepți, ea e de două ori mai mare… Firește, cauza plecării grăbite era destul de prozaică: valul de ceață se ridicase deodată, după miezul nopții, dar dinspre est se apropia altul, mai puternic, și căpitanul hotărâse să profităm de răgazul acesta ca să ieșim liniștiți la mare liberă. După aceea n-aveau decât să vină toate cețurile lumii: „Cosânzeana“ are un radiolocator cu care, după părerea nostromului, putem naviga și într-un hârdău de smoală…

La prova am auzit huruitul vinciului. Motorul principal a

început să duduie, mai întâi domol, parcă supărat că fusese trezit din somn, apoi și-a luat avânt, și-a îndesit bufniturile, și nava a prins să lunece înainte. Căpitanul Jianu a tras de trei ori mânerul sirenei și peste port s-a răspândit deodată, îngânat prelung de ecou, fluierul de rămas bun al „Cosânzenei“.

Rămâi cu bine, țărm iubit! Cu luminile tale voioase, cu fetele tale frumoase, rămâi cu bine! De-a lungul zilelor și nopților de drum vom purta pretutindeni cu noi imaginea ta minunată. Rămâneți cu bine, ape domoale ale portului, printre care etrava „Cosânzenei“ își face cale acum. Vom pluti pe mări străine, furtuni și zile aspre ne vor ține drumul, și atunci cu mai mult drag ne-om aminti de voi. Plecăm spre locuri necunoscute, vom poposi pe țărmuri străine – și cu atât mai mult te-om purta în inimi, patrie iubită!

Stăteam cu toții pe punte, tăcuți și priveam spre țărmul care se depărta încet. Ceața tulbura șiragurile de lumini ale orașului, contopindu-le într-o văpaie albă, ca în preajma răsăritului unui astru de neon.

— Asta-i tot... a zis nostromul într-un târziu. Hai să mai cercetăm o dată legăturile, ca să dormim liniștiți până-n zori.

— Eu unul mă culc de pe acum, a spus Mihu, înfundându-și mâinile în buzunar. Până la opt, când intru de cart, e vreme. Să mă treziți când ajungem la travers de Varna!

— După viteza cu care mergem, cred c-o să-ți stricăm somnul la jumătate, a râs Stamate, mecanicul al doilea, mestecând cu plăcere o rămășiță de trabuc.

— Ai dreptate!

— Parc-am fi pe un transatlantic.

— În viața mea n-am navigat cu asemenea viteză!

— Cred că am atins cincisprezece noduri!

— Și asta nu-i nimic, a răspuns mecanicul al doilea, bucuros că oamenii prețuiesc astfel motoarele. Avem o rezervă de putere la mașini; în caz de primejdie, mai putem adăuga cincizeci de rotații, așa să știți!

— Ce vorbești, tovarășe Stamate? Crezi că-i avion, bre?

Mecanicul al doilea și-a aruncat cu un gest larg trabucul peste bord, apoi privind în jur cu mândrie, de parcă motorul principal ar fi fost opera lui, s-a cufundat în niște explicații tehnice pe care nu găsesc cu cale să le mai înșir aici. Pe urmă am șters-o la culcare, în cabina mea asemănătoare cu o cameră de hotel, și

multă vreme am plutit între vis și realitate…

M-a trezit o rază de soare care strecurându-se prin iublou se plimba încet pe pereții cabinei, apoi deasupra cușetei și în sfârșit îmi cădea drept pe obraz, ca să se depărteze iarăși. Am deschis ochii și-am așteptat puțin nedumerit. Auzeam vuietul înăbușit al mașinilor: mormăitul sacadat al motorului principal se împletea cu glasul subțire al auxiliarului care dădea curent. Nava se legăna ușor, mai mult în axul longitudinal, deci primeam vântul din tribord. Dincolo de iublou se auzea în răstimpuri un zgomot ușurel – ai fi zis că cineva se joacă lovind cu palmele bordajul de oțel al navei: erau valuri, valurile mărunte, fără coamă, ale largului!

După o clipă eram în picioare. Mi-am aruncat câțiva pumni de apă pe față, bălăcindu-mă după plac în chiuveta mare din colțul cabinei; în timp ce mă ștergeam, mi-am amintit cu duioșie de vechiul nostru cargou, cu spălătorul lui îngust, în care ne înghesuiam să ne spălăm repede și economic, ca să nu risipim apa dulce din tancuri…

Ieșit pe punte, i-am găsit pe tovarășii mei în plin zor. Controlau iarăși legăturile, fiindcă telegrafistul prinsese de undeva un buletin meteorologic cam amenințător. Am plecat și eu spre sectorul meu, la pupa, să-mi fac datoria. Acolo l-am găsit pe oaspetele nostru, ziaristul. În locul costumului cu care venise la bord purta acum un sacou cărămiziu și pantaloni de culoarea nisipului; nu renunțase însă nici la cravată, nici la pălărie.

— Bună dimineața, tovarășe Ștefănescu!

— Noroc, tinerețe! mi-a zâmbit el și mi-a întins mâna. Dar de unde știi cum mă cheamă?

— Am auzit aseară, când v-a întâmpinat comandantul.

— Ai memorie bună, prietene!

— Mă cheamă Trupcea, tovarășe Ștefănescu, Georgică Trupcea.

— Încântat de cunoștință. Da’ ia stai. Tot Georgică te cheamă? Astăzi am auzit vreo duzină de oameni răspunzând la acest nume!

I-am explicat cum stau lucrurile, de dragul adevărului, nu din orgoliu: anume că eu sunt propriu-zis Georgică, pe când ceilalți îi datoresc nostromului acest nume care, din păcate, a devenit un fel de substantiv comun pe nava noastră.

— Totuși există un alt fapt ca să nu te confunzi cu masa echipajului. Bănuiesc că ești cel mai tânăr marinar de pe „Cosânzeana“…

— Nu. Nici măcar aici nu-s singur. Am un coleg, Mateianu, cu doi ani mai mic decât mine. L-a luat taică-său pe remorcher de la paisprezece ani, ca să scape de gura lui. Mare și iar mare, atâta știe. Citește tot timpul cărți de aventuri; peste tot vede întâmplări misterioase, ca prin romane… După el, în fiecare zi ar trebui să se petreacă ceva neobișnuit.

— Dar dumneata nu ți-ai însușit acest punct de vedere?

M-am oprit locului indignat.

— Eu? Trăiesc cu picioarele pe pământ, tovarășe Ștefănescu. Ce-aș putea să aștept? Mă aflu pe mare de patru ani, și-n tot răstimpul ăsta nu mi s-a întâmplat nimic deosebit. Acela care se îmbarcă de dorul aventurii și-a greșit socotelile. Mai bine să meargă la cinematograf sau la bibliotecă. Acolo doar mai poate găsi pirați și lupte prin mările sudice…

— Interesant, a surâs Ștefănescu. Judeci sănătos, tovarășe Georgică. Și totuși, cred că nu vrei să spui că viața de marinar a devenit plicticoasă acum. când nu mai sunt pirați…

— Dimpotrivă. Acum sunt altfel de aventuri. În două săptămâni ocolești un continent. Pentru mine unul, aventura începe când dezlegăm otgonul de la pupa, iar ancora e ridicată la bord. Câte lucruri interesante nu vezi într-o călătorie…

— Ai dreptate, dragul meu. Cel puțin pentru mine, ca diletant în arta navigației, drumul ăsta e chiar o aventură…

— Să sperăm că nu vom avea încurcături pe drum.

— Ce anume? a întrebat ziaristul cu interes.

— Știu eu? Câte nu se pot întâmpla pe mare? am răspuns și am adăugat, dându-mi importanță: de pildă în golful Biscaia, în Atlantic. Știe oricine că acolo te poți aștepta la neplăceri. Acum vreo doi ani, pe furtună, o navă cu echipaj cu tot s-a urcat drept pe-o stâncă…

— Ia te uită! am auzit glasul nostromului în spatele meu. Georgică – lup de mare – povestește despre golful Biscaia pe care nici nu l-a văzut!

— Nea Mantule, eu nu… am încercat să protestez.

— Lasă, Georgică. Ce-i tot dați zor cu furtunile din Biscaia? Pe tot vaporul numai de asta se vorbește. O să trecem pe-acolo, ei și ce? Am mai trecut și-au mai trecut și alții. Corăbieri vechi, cu

nave ceva-ceva mai mari ca bărcile noastre de salvare... Decât să-l ții de vorbă pe tovarășul, mai bine te-ai apuca să controlezi legăturile. Asta-i pâinea ta tot drumul, înțelegi Georgică? De-atâta legănat se mai slăbește o parâmă, mai capătă joc, se roade, se subțiază, și când ți-e lumea mai dragă, hait! S-a dus în apă coșcogea tractorul.

— E clar, am răspuns cu supunere, știut fiind că nostromului nostru nu-i place să-l înfrunți. Bucuros că l-am ascultat fără murmur, el m-a bătut pe spate și mi-a spus:

— O să te deprinzi și cu oceanul, Georgică. Acuma, fiindcă veni vorba, tovarășul ziarist ar putea să ne spună câte ceva despre mașinăriile astea pe care le cărăm cu noi. Că drept să vă spun, mă pricep la sonde ca maica-mare la artileria de coastă.

Ziaristul a zâmbit din nou. Avea și motive. Pe de o parte, cred că îi plăcuse vorbirea colorată a nostromului, iar pe de altă parte, se bucura că cineva face apel la cunoștințele lui.

— Sonda asta, prieteni, nu-i lucru de rând. Este o variantă a vestitei instalații care-a concurat în ’63 în India. Știți povestea, nu?

— Nu prea, a mărturisit nostromul rușinat ca un școlar.

— Guvernul indian avea nevoie de instalații de foraj. Au oferit sonde o mare firmă continentală și uzina noastră din Ploiești Au mers la fața locului, le-au pipăit, le-au încercat, s-au sfătuit tot felul de specialiști... Și până-la urmă, ce credeți? Specialiștii au preferat-o pe a noastră. Iar industriașii apuseni au recunoscut și ei: „Just, domnule. Sonda românească e mai bună!“

— Ia te uită! a zis nostromul plescăind din buze. Vasăzică asemenea bogăție ducem noi la tribord?

— Întocmai. Uite, în vârful ei sunt niște scripeți. Cu ajutorul lor se coboară sapele care sfredelesc apoi pământul...

— Grozavi scripeți! a mormăit nea Mantu. Mai dihai ca macaraua noastră principală, zău!

Și s-a aplecat să-i vadă mai de aproape. Ba intrase cu totul sub schelăria de fier, când deodată a ieșit foarte tulburat, ținând în mână un pachețel alb:

— Ce-o mai fi și asta? Oare și asemenea drăcie face parte din echipamentul sondei?

— Interesantă cutie, a șoptit ziaristul apropiindu-se de nostrom. Unde-ați găsit-o?

— Era ascunsă cu grijă, între sondă și cămașa mașinilor.

Putea să stea acolo mult și bine.

Ștefănescu a luat pachețelul, l-a cântărit în mână l-a mirosit și l-a dus la ureche. Mi-am amintit de ceva și m-am dat aproape, să-l văd mai bine.

— Contrabandă! a hotărât înfuriat nostromul. Asta-i trecută în inventar, cum e trecută maica-mare. Să-l prind eu numai pe acela care umblă cu…

În clipa aceea Ștefănescu, care se aplecase spre balustradă, să cerceteze mai bine pachetul, l-a scăpat în mare.

— Ține-l! am strigat.

Era prea târziu. Pachețelul cel alb dispăruse în apa care trecea învolburându-se pe lângă navă. Dar apucasem să-l văd și să-mi dau seama că obiectul găsit lângă sondă era cutia cu doctoriile lui nea Relu!

— Ce-ați făcut? a întrebat nostromul dezamăgit. Să pierdem un corp delict ca ăsta! Acuma cum să mai facem cercetările!

— Îmi pare rău, a mărturisit Ștefănescu, îndreptându-și nodul la cravată. Mai ales când o auzi comandantul… Ce părere o să aibă despre mine? Abia am plecat din port și am și făcut o trăsnaie…

Nostromul, cum spuneam mai înainte, avea mare slăbiciune pentru oamenii care nu i se împotriveau, de aceea s-a îmbunat pe dată:

— Ei! La ce să mai afle comandantul? Are și așa destule treburi pe cap!

— Întocmai, s-a grăbit să-l aprobe Ștefănescu.

— Și-apoi, a urmat nostromul, chiar dac-aveam lucrușorul acela, făptașul tot nu era iscălit pe el. Bine că știu că pe vapor e unul care navighează în zona periculoasă. Tot îl prind eu pân-la urmă…

— Numai că trebuie să lucrați cu multă discreție, a spus încet Ștefănescu. Dacă se vorbește în gura mare despre asta, înseamnă că făptașul e pus în gardă și o să se ferească mai bine.

— Așa-i. Georgică, să nu sufli o vorbă că te închid la puțul lanțului, ca pe vremuri. Tăcere, ai înțeles?

— Am înțeles. O să tac… Ca maica-mare!

— Mă!

Și nostromul a făcut un pas amenințător spre mine, iar eu, mai iute de picior, m-am depărtat în grabă.

— M-apuc să cercetez bine vaporul, l-am auzit pe nostrom. Poate mai găsesc vreo minune pe undeva…

— Ce s-a-ntâmplat, nea Mantule? a întrebat deodată un glas în spatele nostru.

— Tu erai, Cerbule? Uite, sunt cam necăjit. Cineva umblă cu ocaua mică; am găsit pe punte un pachet cu mărfuri de contrabanda.

— Și unde-i pachetul? a întrebat cu grabă Cerbu.

Nostromul a schimbat o privire iute cu Ștefănescu, apoi a mormăit încurcat:

— Drept să-ți spun, habar n-am, frățioare. Tocmai când îl luasem în mână, nava s-a înclinat, iar eu mi-am pierdut echilibrul și l-am scăpat peste bord. Era cât p-aci să fac o baie-n mare…

Cerbu a izbucnit în râs:

— Să vezi ce o să se mire păgubașul, când o vedea că marfa lui și-a schimbat stăpânul! Păi sub noi sunt o mie de metri de apă; după mine, slabă speranță s-o mai găsească cineva vreodată! În orice caz, să mă scuze tovarășul ziarist, astea sunt treburi interne, de-ale noastre. Eu cred că trebuie să fim mai vigilenți, e de ajuns o faptă ca asta, ca să arunce o lumină proastă asupra întregului echipaj.

Are dreptate Cerbu, m-am gândit eu după ce s-au depărtat ceilalți. Cum a ajuns cutia lui nea Relu pe „Cosânzeana“? Avea el vreme să mai găsească un marinar care s-o ducă? În niciun caz. Avea pe altul, cu care era înțeles dinainte? Atunci de ce și-a mai pierdut vremea cu mine? Și Ștefănescu ăsta, cu câtă ușurință a scăpat-o în mare! Ce-i pasă lui? Nu face parte din echipaj, habar n-are de viața noastră, de grija cu care păzim rânduiala la bord… Ia stai! Nu cumva e în legătură, cu nea Relu și a aruncat-o dinadins, ca să piardă urma? Ei, drăcie! Văd că am început să calc pe urmele lui Mateianu, tot mi se năzar întâmplări misterioase. Dar cutia lui nea Relu e ceva firesc? Nu-i firesc deloc. Atunci? E un mister sau nu este? Poate că există și pirați… Afurisită treabă! Ce-i de făcut? Cui să cer sfatul? Aha! Secundul. El a fost în marina militară; cred că are idee de asemenea lucruri. O să-i povestesc totul lui.

Mi s-a ivit curând prilejul să stau de vorbă cu secundul. După masa de prânz, când, după obiceiul bordului, marinarii stau la taifas pe dunetă, m-am apropiat de el:

— Tovarășe Pavel vreau să vă cer statul într-o problemă.

— Care-i baiul, Georgică? m-a întrebat secundul mirat.

— E o poveste mai lungă…

— A, e ceva secret?

M-am codit puțin, mai ales că cei din jur erau atenți la discuția noastră.

— O fi făcut vreo poezie și-i e rușine s-o arate-n public, a glumit Cerbu.

— Și dac-ar fi așa? i-am răspuns. Sunt în cart liber, deci pot să-mi petrec vremea după plac.

— Nu te contrazic, dragul meu, s-a îmbunat Cerbu deodată. Foarte frumos că marinarii noștri au preocupări înalte, nu-i așa, tovarășe Pavel?

— Întocmai. Hai, Georgică, să-mi arăți poezioara ta.

Pavel a pornit spre cabină și eu l-am urmat, scotocind prin buzunare după poezia pe care n-o scrisesem niciodată. E mai bine așa. Lasă-i să creadă că mă ocup cu versurile…

În cabina secundului era răcoare. Pe biroul dinspre geam stăteau câteva foi pline cu scrisul acela rotund și frumos pe care-l cunoșteam. Pavel a tras mai aproape un scăunel pliant și m-a poftit să știau.

— Ia spune despre ce e vorba?

— Tovarășe Pavel, sunt într-o mare încurcătură. Cunosc niște lucruri destul de ciudate, pe care nu pot să mi le explic. Să nu râdeți de mine. S-ar putea să nu fie ceva important. Însă… Pe scurt, eu cred că ne paște o primejdie…

— Ce vorbești, omule? Ia de colea o țigară și dă-i drumul cu viteză maximă. Ce fel de primejdie?

I-am spus totul: despre întâlnirile mele cu nea Relu, despre pachețelul pe care voia să mi-l încredințeze, despre incidentul de pe strada portului și, în sfârșit, despre descoperirea pe care o făcuse nostromul sub sondă.

— Eu cred că e ceva la mijloc, tovarășe Pavel. Cum de a scăpat Ștefănescu cutia? Curiozitate, nu zic nu, dar trebuie și puțină grijă. Iar el – pleosc cu ea în apă!

— Daaa… a zis gânditor secundul. Ascultă, ai mai povestit cuiva despre toate astea?

— Sunteți primul om care le află. Am venit la dumneavoastră ca să-mi dați un sfat.

— Sfatul meu, Georgică, este ca deocamdată să nu sufli

nimănui o vorbă. Iar față de Ștefănescu nu-ți schimba purtarea. V-ați împrietenit oarecum; azi dimineață v-am văzut pe amândoi vorbind vreo jumătate de oră. Discută cu el, vezi în ce ape se scaldă, iar dacă observi ceva deosebit fă-o pe prostul și nu te da de gol. Povestea asta trebuie cercetată temeinic. Deci fii cu ochii-n patru. Ne putem aștepta la orice. Noi o să luăm măsuri. Trebuie să ducem cu orice preț transportul la destinație... Și-apoi, mai important decât orice este să ferim nava de intervenția vreunei mâini ticăloase, anume plătită s-o avarieze, adică s-o compromită. Înțelegi?

IV

Câte ceva despre comandant... „Vaporașul ăsta e românesc!“ Mai povestesc de două ori despre nea Relu. „Cosânzeana“, nava mea din vis, e ținta uneltirilor dușmane!

Ce mai om, tovarășul Jianu al nostru! Chiar dacă nu-l cunoști, îți dai seama de la prima privire că ai în față pe căpitanul navei „Cosânzeana“. E cam trecut de ani, dar se ține drept și poartă părul tuns scurt, ca flăcăii. Are o față aspră, tăbăcită, iar de o parte și de alta a nasului, două cute adânci care, împreună cu mustața lată, formează un fel de litera „H“. Dac-ar fi să ne luăm după cărți, orice căpitan care se respectă trebuie să poarte pipă; ei bine, pe tovarășul Jianu nu l-am văzut niciodată pufăind dintr-un asemenea instrument. Are în schimb un țigaret din lemn de cireș, înnegrit și vechi, de-o vârstă cu stăpânul parcă, și nu știu dacă țigaretul a împrumutat culoarea mustății sau dimpotrivă; e lucru sigur însă că amândouă sunt la fel de gălbui și de negre. Cât privește caracterul, trebuie să spun că-l cunoșteam prea puțin; comandantul nu prea se amesteca în vorbă cu oamenii, ci stătea mai mult în cabina lui, când secundul îi ținea locul pe puntea de comandă. Două lucruri se spuneau despre dânsul: anume că ori de câte ori se mută de pe o navă pe alta duce cu el două geamantane cu cărți și că la orice oră l-ar chema secundul, fie dimineața, seara sau la miezul nopții, el apare pe punte pus la punct, de parcă ar merge la bal. Încolo, nimic deosebit...

Într-o dimineață, la câteva zile după întâmplările pe care le-am povestit mai înainte, îl văd pe tovarășul Jianu foindu-se de colo-colo pe punte, ceea ce nu-i prea stătea în obicei. A cercetat într-o doară legăturile – zic într-o doară, pentru că comandantul își cunoștea bine secundul și știa cum se ocupă el de treburile acestea – pe urmă l-a chemat pe prietenul meu Mateianu:

— Controlează cât mai des instalația electrică. Fii atent, să n-avem surprize pe undeva!

— Am înțeles, *Captain*!

— Ce-i asta, *Captain*? s-a încruntat tovarășul Jianu.

— Parcă nu știți? Așa se zice în flotele comerciale. E un cuvânt englezesc, iar engleza, limbă maritimă...

— Ce vorbești? a întrebat comandantul lungind cuvintele. Dar

pe latinește nu știi cum vine? Că și romanii erau navigatori... (Apoi deodată aspru). Ia te uită colo. Îl vezi?

Ne-am uitat cu toții, fără voie, spre pupa și am văzut pavilionul cel nou al navei. Își păstra încă proaspete culorile: nu-l izbiseră vânturile, nu-l spălaseră ploile tropicale și nici cețurile nordului. În fiecare dimineață îl priveam cum se-nălța acolo, sus, la locul lui obișnuit, dar astăzi el părea mai mândru ca oricând.

— Asta-i, băiete, a rostit domol tovarășul Jianu. O fi ea engleza limbă maritimă, dar vaporașul ăsta e românesc și la bordul lui nu facem turnul lui Babel. Ca să se știe!

Noi am rămas cu toții înmărmuriți. Până atunci credeam că comandantul nici nu-l bagă-n seamă pe Mateianu, cu atât mai puțin să-l asculte cum își împestrițează vorba cu expresii străine. Cu timpul m-am convins că acesta este felul lui Jianu: nu vorbește niciodată înainte de a chibzui bine și-i place să observe lucrurile discret, de la distanță, până vine momentul să-ți spună verde ce nu-i convine. Pentru Mateianu a fost o adevărată lecție și nu se putea spune că n-o merita! Așa era firea lui. Pentru că aventura refuza să-i iasă-n cale, el se mulțumea și cu mai puțin: căuta să vorbească aidoma vechilor căpitani, și seara, în cabina noastră, înainte de culcare, vorbea îndelung despre marile căi oceanice, despre întâmplări petrecute în Havai, în Malaezia sau prin cine știe ce insule minuscule presărate în Pacific. Auzindu-l vorbind despre aventuri, îmi stătea pe limbă să-i torn odată una să i se facă părul măciucă. Îmi venea să-i spun despre misteriosul nea Relu, specialist în jiu-jitsu, și despre pachetul tot atât de misterios găsit pe puntea „Cosânzenei“... Asta aventură, nu bâlbâielile lui despre Crucea Sudului și despre Olandezul Zburător! Dar puteam eu să vorbesc astfel? Ordinul secundului fusese categoric: în interesul nostru, nu trebuia să vorbesc nimănui despre întâmplare. De altfel, trecuseră câteva zile și nu se mai petrecuse nimic vrednic de luat în seamă. Ziaristul stătea de vorbă cu mine ca și mai înainte, mă îndemna să-i povestesc despre viața de marinar, își nota în carnețel vreo întâmplare mai deosebită, discutam despre geografie și despre istoria maritimă – și atâta tot.

În dimineața aceea, după ce l-a pus la punct pe Mateianu, comandantul s-a apropiat de mine.

— Georgică, dacă ai timp, vino până la mine în cabină. S-a defectat o broască de la dulap...

E și firesc ca un marinar să se priceapă puțin la toate. Cunoaște alfabetul Morse și codul internațional de semnale, la nevoie o face și pe croitorul, poate mânui o rindea și un ferăstrău, știe să țină cârma și trebuie să aibă idee de medicină. Așa că nu m-a mirat prea tare faptul că mă cheamă s-o fac pe lăcătușul. Mă întrebam însă de ce nu l-a chemat pe lăcătușul vasului? L-am urmat în cabină, fără să-mi arăt mirarea. Comandantul a închis ușa, și-a pus în cuier cascheta elegantă și, pentru că mă și apropiasem de dulap cu șurubelnița în mână, mi-a spus:

— Nu te mai uita degeaba, Georgică. Broasca merge perfect. Stai colea și aprinde o țigară.

Mi-a întins pachetul ponosit de „Mărășești“. Marinarii care-l cunoșteau mai de mult povesteau că prin porturile străine, când agenții comerciali îl tratau după cuviință cu tot ce găseau mai bun în materie de tutun – țigări egiptene, trabucuri de Havana sau țigarete americane cu opiu – tovarășul Jianu refuza cu modestie și scotea veșnicul pachet de „Mărășesti“ nici prea plin, nici gol de-a binelea, arătându-și astfel preferințele. Am luat o țigară, l-am așteptat să-și potrivească și el una în țigaretul de cireș, i-am oferit foc cu bricheta mea japoneză și, la semnul lui, m-am așezat pe canapeaua albastră instalată de-a lungul peretelui. Comandantul a ridicat capacul de la portavoce:

— Mașinile! Tovarășe Stamate, poți veni sus pentru două minute?

Tot nu înțelege am despre ce e vorba. Stamate, mecanicul al doilea, este secretarul de partid al navei. De ce e chemat și el? Poate era ceva cu dosarul meu de candidat. Dar ce-ai putea să fie? Îmi mai trebuia recomandarea utemiștilor de pe cargoul celălalt; dar ei erau în cursă și n-am putut s-o iau. Dar nu pentru asta m-ar fi chemat comandantul navei!

În câteva minute, Stamate a fost sus. Apucase să-și tragă pe el o salopetă neagră – pentru că în toiul verii, în căldura motoarelor, mecanicii lucrează de obicei goi până-n brâu. Arăta destul de îngrijorat, se vedea după felul cum frământa în mână o bucată de stupă cu care se șterse venind încoace. Comandantul l-a îmbiat cu o țigară și el a clătinat din cap:

— Nu știți obiceiul meu?

— Credeam că faci o excepție…

— Niciodată. După ultimul cuvânt al medicinii, trabucul e mai

sănătos.

A tras din buzunar o cutie cafenie de carton, din care a scos cu grijă o havană ca un proiectil. A aprins-o și a început să pâcâie din ea, răspândind în jur un puternic miros de ars.

— Tovarășe Georgică, a spus comandantul după ce toată această ceremonie a fost săvârșită, mi-a istorisit secundul povestea pe care i-ai spus-o mai ieri. Fii bun, te rog, și repet-o fără să scapi nici un amănunt.

— Păi să vedeți cum stau lucrurile. Într-o zi m-a întâlnit pe stradă un ins care pretindea că mă cunoaște de când eram un țânc...

Am căutat să fiu cât mai limpede și mai concis. Apoi am încheiat:

— Cutia aceea a găsit-o nea Mantu sub sondă. A tras-o afară, supărat că cineva de la bord face contrabandă, iar tovarășul Ștefănescu i-a luat-o din mână, s-a aplecat pe balustradă, unde avea lumină mai multă, și a scăpat-o peste bord.

— Ești sigur că era aceeași cutie? m-a întrebat Stamate privind cu atenție la jarul din vârful țigării.

— Nu-ncape nicio îndoială! Nea Relu ăsta o ținea de o sforicică; ei bine, chiar și sforicica asta, legată în cruciș, era la locul ei.

— Dar Ștefănescu v-a cerut, ție și lui Mantu, să nu vorbiți nimănui despre asta? a întrebat comandantul.

— Întocmai. Spunea că se teme să nu vă supărați dumneavoastră, că nici n-a plecat bine nava și el a și făcut o boroboață...

— Dar dumneata ce crezi, a scăpat-o sau a aruncat-o dinadins?

Am stat o clipă pe gânduri. Greu de răspuns la asemenea întrebare! Comandantul a înțeles tăcerea mea și n-a mai stăruit. Și-a aprins o nouă țigară, tulburat. Nea Stamate se frământa, dar nu spunea nimic. În cele din urmă, el a fost cel care-a deschis vorba:

— Tovarășe comandant, ce știm noi despre omul acesta?

— Știm exact atât cât ne-a spus el. E pasager cu acte-n regulă; merge cu noi să se documenteze ca să scrie o carte de călătorie.

— Asta-i partea oficială, dar așa, ca om, ce părere aveți?

— În general nu sunt deprins să am pasageri la bord, a

mărturisit comandantul. Mă port față de el cu toată atenția, dar îmi dă a-nțelege să nu-i duc prea mult grija, că nu vrea să ne sustragă de la treburi; vrea să-i cunoască pe marinari în acțiune... Așa că l-am lăsat să facă ce poftește. Am impresia că mă evită, iar eu unul n-am obiceiul să mă vâr în sufletul omului. Când îl întreb cum îi merg treburile, zice că e entuziasmat. Mai mult n-am ce să vă spun despre el.

Stamate și-a strivit trabucul în scrumiera grea de bronz, și-a scuturat scrumul de pe mânecă și s-a foit pe scaun:

— Cred că au știut cei de la București pe cine trimit.

— Dar cine-a adus cutia? a întrebat comandantul pierzându-și răbdarea. Dacă nu el, atunci de ce a aruncat-o?

— Și ce putea fi în cutia aceea?

— Medicamente, spunea Relu ăla...

— Sau poate...

— Poate ce?

— Mă gândesc și eu așa, a spus Stamate cu ochii în jos. Putea să fie și o bombă...

— O bombă? a sărit comandantul. Să fim serioși. Înțeleg să spună asta unul ca Mateianu...

Stamate a clătinat din cap, semn că nu-i de părerea comandantului, dar nici nu-i sigur de cealaltă.

— Vorba e, ce facem cu Ștefănescu? a întrebat Jianu. Eu zic să-l urmărim pas cu pas...

— Nici așa. Să nu ne pierdem încrederea în oameni, tovarășe comandant. Eu am altă părere. Georgică să-i povestească deschis istoria cu pachetul. Dacă Ștefănescu n-are niciun amestec, o să ne explice cum l-a scăpat în apă, dacă a mai văzut asemenea obiecte și ce părere are. Câștigăm un aliat. Dacă are și el un rol în treaba asta, atunci ce-i spune Georgică nu-i o noutate și iarăși nu pierdem nimic.

— O să-l facem atent că-l suspectăm.

— Ba nu. Georgică o să-i spună că n-a vorbit cu nimeni.

— E-n regulă, a hotărât comandantul după ce a chibzuit o clipă. Dumneata, Georgică, fii atent cum vorbești. Bagă de seamă, că dintr-o vorbă poți să strici totul. Vezi ce zice el și pe urmă vino să-mi spui. E limpede?

— Am înțeles!

Și iată-mă jucând rolul principal într-o aventură pe care n-o dorisem vreodată...

Spre seară aflasem tot ce trebuia să aflu și m-am dus la comandant. L-am găsit studiind un registru gros în care era trecut tot echipajul, cu datele personale ale fiecăruia.

— Ei, cum a mers? m-a întrebat el nerăbdător.

I-am relatat comandantului întreaga discuție, așa cum o înșir aici:

— Tovarășe Ștefănescu, tare-mi pare rău că ați scăpat pachețelul ăla în apă.

— Așa? s-a mirat ziaristul. Și de ce, mă rog?

— E o chestie misterioasă la mijloc…

— Ascultă, prietene Georgică, nu cumva ai luat-o pe urma lui Mateianu?

— Nicidecum, i-am răspuns. Dar înainte de plecare, un ins a căutat să se împrietenească cu mine; am fost la restaurant împreună și în cele din urmă m-a rugat să duc niște doctorii cuiva în străinătate. Mi-a oferit bani, a stăruit, m-a amenințat… Doctoriile erau în pachetul pe care l-ați scăpat în apă…

— Interesant! a spus ziaristul pipăindu-și nodul de la cravată. Interesant! a repetat el. Uite, tovarășe Georgică, mi-ai spus o poveste frumoasă. Dacă aș fi sigur că nu bați toba, ți-aș spune și eu câteva lucruri. Asta, ca să fim chit, înțelegi?

— Tovarășe Ștefănescu, nu mă cunoașteți! Cum o să bat toba? Am douăzeci de ani și sunt utemist; îmi dau seama ce trebuie spus și ce nu trebuie…

— Atunci ascultă. În primul rând că n-am scăpat pachetul în apă, ci l-am aruncat dinadins.

— Cum așa? am strigat eu revoltat.

— Foarte simplu. Pachețelul ăla era prea greu ca să conțină mărfuri de contrabandă – ciorapi, doctorii sau pilule, fie ele chiar aduse din India, cum pretindea acel nea Relu al dumitale…

— Al meu? am protestat jignit.

— Vorba vine. Ascultă mai departe.

Când l-am dus la ureche, n-am făcut-o zadarnic. S-a auzit un țăcănit ca de ceasornic, înțelegi?

— Un ceas, tovarășe Ștefănescu?

— Un ceas, întocmai cum îți spun. Dar ca să transporți un ceas, nu-i locul cel mai potrivit sub sonda de pe punte. Cel care l-a adus putea să-l ia cu el, să-l ascundă într-o cămașă sau, mai simplu, să-l pună la mână…

— Nu înțeleg.

— Atunci dă-mi voie să-ți spun mai departe. Pachetul mult prea greu pentru mărimea lui, pe urmă ceasul… Pe scurt, medicamentele lui „nea Relu“ nu erau altceva decât o mină cu explozie întârziată.

— O mină! am strigat eu, uimit și speriat totodată. Și de ce ați aruncat-o în apă?

— E simplu, a surâs ziaristul. Mi-am cumpărat cravată nouă și nu voiam să mi-o facă ferfeniță!…

— Asta-i tot, tovarășe comandant. În plus, ziaristul a adăugat că el nu se amestecă în treburile navei, dar că ar trebui să vă previn ca să luați măsuri.

— Măsuri! a zis Jianu nemulțumit. Ce măsuri să iau când un pasager aruncă dovezile peste bord?

— Eu zic că dacă nu era el să recunoască porcăria aia și s-o azvârle, nostromul ar fi pus-o frumușel în geamantan și ne-am fi trezit făcând baie fără să vrem…

Jianu și-a dres glasul, tulburat:

— Vei fi având și dumneata dreptate, Georgică. Și atunci ce să facem?

— Să fim cu ochii-n patru, tovarășe comandant. Pachetul ăla n-a venit singurel la bord. Iar cine a avut interesul să-l aducă, poate să aibă și rezerve…

— Ia stai, tinere! Vrei să spui că un om din *echipajul meu* a făcut treaba asta?

— Dar cine altul? Doar n-o să-l bănuiți pe grănicerul de la schelă sau pe șoferul care-a adus sticlele!

— Nu uita că mai avem și străini la bord!

— Adică tot îl mai bănuiți pe Ștefănescu? Acum, când el ne-a deschis ochii asupra primejdiei? Și-apoi e om verificat, știți bine…

Comandantul a lovit cu palma registrul matricol de pe birou:

— Dar oamenii din echipaj nu-s verificați? Cei mai mulți dintre ei au fost sub comanda mea ani de zile; răspund de fiecare ca de mine însumi…

Pe fața căpitanului Jianu supărarea se așternuse ca o negură. Era firesc să se frământe: pe umerii comandantului apasă o răspundere deosebit de grea pentru soarta navei, a încărcăturii, a zecilor de oameni pentru care vorba lui e ordin, iar hotărârea lui e lege.

— Ia stai! În seara plecării știi bine că era o ceață grozavă.

Într-un rând, cum stăteam sus pe pasarelă, așteptând mașina cu sitele, aud zgomot spre prova. Am îndreptat megafonul într-acolo: „Hei, ce se întâmplă?“ „Nimic, tovarășe comandant. O barcă goală, adusă de curent Era să lovească bordajul!“

— Și ce-i cu asta? am întrebat nedumerit.

— N-ai înțeles? Era ușor să vină cineva cu barca, la adăpostul nopții și al ceței să zvârle pachetul sus pe punte… Iar dacă ar fi fost descoperit, n-avea decât să se culce în barcă și să stea liniștit. Era doar o beznă adâncă…

— Cum să-l azvârle? Am trecut de zeci de ori pe lângă locul acela; am făcut curățenie pe sub sondă, și nu l-am zărit. Pachetul a fost ascuns bine, nu azvârlit pur și simplu. Iar asta nu se putea decât cu ajutorul unui om de la bord.

— Om de la bord! a mormăit comandantul nemulțumit. Parcă necunoscutul acela nu se putea urca el însuși pe punte să-și pună bine bijuteria?

— L-ar fi observat cel care-a observat și barca, tovarășe comandant. N-ați recunoscut după glas cine v-a dat răspunsul?

— Nu. În primul rând, pentru că n-am dat importanță faptului, și apoi, ceața înăbușe glasul, iar omul a pus mâinile la gură când a strigat. Știu și eu cine să fi fost? Poate ne-ar da o explicație…

— Fiți sigur că dacă vedea ceva suspect, ar fi dat alarma. Doar dacă n-a fost el însuși vorbit cu cel din barcă.

— Iar începi? Eu cred că a observat barca abia după ce necunoscutul a coborât de pe punte…

— Ar fi o explicație, am zis eu mai mult ca pentru mine.

— Este singura, a adăugat cu tărie comandantul. Altfel, cum îți închipui? Mi-au spus să-mi aleg singur echipajul. E navă nouă, pretențioasă… Aș fi fost nebun să plec la drum cu niște oameni pe care nu-i cunosc și care să-mi arunce vaporul în aer?

I-am dat dreptate. Marinarii noștri se cunosc bine între ei; doar lucrează de atâția ani împreună. În singurătatea apelor, între cer și mare, nava nu-i un simplu loc de muncă, unde stai opt ore și pe urmă pleci la plimbare; în larg oamenii sunt alături tot timpul, la lucru ca și în cartul liber…

— Și să-ți mai spun ceva, Georgică, a rostit într-un târziu comandantul. Mina urma să explodeze, nu-i așa? Să pricinuiască navei o avarie serioasă care s-o oprească din drum. Nu-ți dai seama că dacă un om de la bord ar fi pus-o, însăși viața lui ar fi fost în pericol? Doar mina nu era să-l cruțe tocmai pe el; ar fi

împărtășit moarta întregului echipaj. Oricum, pentru orice eventualitate o să vorbesc cu oamenii. Le spun la toți să mărească atenția în carturi – fără să afle despre ce e vorba, firește. Mă tem să nu dăm de vreun bucluc. Nu mi-e teamă pentru viața mea…

Căpitanul „Cosânzenei“ stătea dus pe gânduri, aproape nemișcat. M-am ridicat încetișor și am ieșit, purtând o greutate în suflet: „Cosânzeana“, nava mea din vis, e oare ținta uneltirilor dușmane?! „S-o aperi“, îmi spusese bătrânul comandant de remorcher. Dar împotriva cui? Cât aș fi vrut să dau ochii cu dușmanul acela, a cărui privire ne urmărea din umbră!…

V

Zile obișnuite. Vine vremea rea, iar nostromul tună și fulgeră. Ștefănescu pune întrebări ciudate. Care-i adevărul?

Timpul trecea, împărțit cu strășnicie de dangătul clopotului de cart care bate jumătățile de oră. Nava mergea înainte zi și noapte; ne culcam având în auz vibrația înfundată, abia simțită, a motorului principal, și tot cu ea în auz ne trezeam în zori, bucuroși că fiecare lovitură de elice ne apropie tot mai mult de ținta călătoriei noastre.

În fiecare dimineață, ieșind pe punte, aveam în jurul nostru un nou peisaj: ieri – zidurile de piatră ale Bosforului; azi – coasta Greciei continentale. Pe urmă marea liberă, nemărginită, cu aceleași valuri prelungi, de un albastru adânc; același cer înalt, senin, ca străfundurile unei prăpăstii azurii căscându-se deasupra capetelor noastre. Treceam tot mai des pe la camera hărților, ca să vedem, reduse la câțiva centimetri, zecile de mile pe care nava noastră le străbătea fără odihnă. Linia subțire, trasă de creionul bine ascuțit al ofițerilor de cart, șerpuia din Marea Neagră în Marmara, de acolo în Egee, apoi în Mediterana, înaintând încet, dar statornic spre apus, tot mai departe de cerculețul cu punct negru în mijloc, în dreptul căruia sta scris mărunt „Constanța“. Bucuroși de vremea frumoasă, nu ne înduram să mai plecăm seara la culcare; stăteam ceasuri întregi de vorbă pe dunetă și ascultam glasul cam răgușit al lui nea Mihu care, acompaniindu-se singur la chitară, cânta vechi cântece marinărești. Nord, câinele care-l însoțea pretutindeni în călătorii, stătea lungit pe punte și-l privea cu tristețe, de parcă ar fi împărtășit nostalgia stăpânului său:

Departe e cerul, departe pământul,
Departe e zarea ca fumul...

— Nea Mihule, cântă și dumneata ceva mai vesel! îl rugam noi.

Nea Mihu zdrăngănea câteva acorduri într-o doară, apoi începea un cântec ciudat, pe care niciodată nu l-a cântat până la capăt:

Pe cuirasa cerului ard nituri
Licărind ca niște mici chibrituri...

Iarăși frământa strunele, ca să schimbe acordul, și începea cu un glas subțire, de parcă nu era al lui:

Singur stau
Noaptea și beau
Și mă gândesc
Numai la tine...

— Asta-i! Sticla cu băutură mai lipsește, mormăia nemulțumit secundul, căruia nu-i plăceau abaterile de la programul bordului. E trecut de miezul nopții. Hai, la culcare, că mai e și mâine zi.

Plecam, și în zori veneam grăbiți la camera hărților, să vedem cât mai avem de mers. După ce ne convingeam că „mult a fost și mult mai este“, treceam la curățenia punții, iar Cerbu se îndeletnicea cu treaba rânduită, prin tradiție, timonierilor: deschiderea trombelor de aerisire la magazii. Desfăcea husele, apoi orienta gurile largi ale trombelor spre vânt, pentru ca aerul să pătrundă cât mai ușor înăuntru. Se rezema apoi de una din ele – avea locul lui preferat, la tribord – și fuma mulțumit, privind cum lucrăm. Zâmbea adesea când auzea glasul nostromului care ne cicălea fără încetare. Curățenia navei e o îndatorire de prim ordin, care trebuie îndeplinită cu toată grija; după spusele lui nea Mantu, cartea de vizită a marinarului adevărat nu-i barba, sau pipa, sau măiestria de a povesti întâmplări din larg, ci munca aceasta prozaică, de amănunt, care scapă privirii unui om din afară. Ochiul nostromului știa să descopere cea mai mică pată de rugină de pe un mecanism, cea mai palidă urmă verzuie de pe un mâner de alamă, cel mai neînsemnat gunoiaș pe care vântul l-ar plimba de colo-colo pe punte. Și-atunci, să te ții tărăboi! Parcă n-ar fi vorba de o mică neregulă, ci de o spărtură uriașă în carenă, care va duce nava la fund peste zece minute! Secundul îi cântă-n strună, iar noi ne-am deprins cu felul acesta de a privi lucrurile și ne străduim să facem cum e mai bine, așa încât „Cosânzeana“ e totdeauna model de curățenie pe toată flota comercială!

Ne mai ajuta și Cerbu în felul lui. Ca marinar cu vechime ce era, el ne arăta unde-ar mai trebui intervenit cu cârpa sau cu

peria de sârmă, făcea cu ochiul către vreo hârtiuță rătăcită pe sub vinci – toate acestea fără să se dezlipească de la locul lui. Odată ne-am apropiat de tromba care-i servea drept rezemătoare. Mi-a zâmbit prietenos și m-a întrebat cu glas răsunător:

— Ce mai faci, Georgică? Vă freacă bătrânul, hai? Lasă, așa se învață marinăria…

Și-a stăpânit cu greu un căscat și s-a întins lovind cu mâna marginea trombei.

— Nea Cerbule, de ce nu te odihnești? Doar faci cart de noapte, ar trebui să dormi mai mult dimineața…

— Ce știi tu, copile? a zâmbit iarăși timonierul. Sunt marinar bătrân. M-am deprins să privesc răsăritul soarelui în fiecare zi…

— E frumos, într-adevăr…

— Georgică, a răsunat din babord glasul nostromului. Stai la taifas și de mătură are grijă maica-mare!

…În zilele acestea nu s-a întâmplat nimic care să scoată viața noastră de pe făgașul ei obișnuit; nava noastră era, ca să folosesc o expresie care mi-a plăcut din Joseph Conrad, o oază a liniștei și navigației pașnice. Carturile se schimbau la orele hotărâte, după tipicul secular al navigatorilor; nea Arvinte își făcea un punct de onoare din precizia matematică cu care respecta programul, știut fiind că un bucătar de clasa-ntâi pe marile pacheboturi poate să-și ia vacanță dacă întârzie, fie numai cu zece minute, masa de prânz sau de seară…

Mă țineam scai de pasagerul nostru, așa cum îmi poruncise căpitanul. Mă străduiam ca el să nu observe nimic; și-apoi puntea vaporului e destul de mică, ca să te întâlnești cu cineva de zece ori pe zi fără să ai aerul că îl urmărești. N-am observat nimic deosebit și mă bucuram în sinea mea că Ștefănescu nu-i din tabăra dușmană; prinsesem drag de dânsul pentru că vorbea cu mine fără să se grozăvească și îmi povestea multe lucruri care mă interesau. Auzindu-l cum vorbește, încercam uneori să-mi închipui că el e dușmanul și că tot ce-mi spune era prefăcătorie, dar trebuie să fie cineva un actor prea desăvârșit ca să se prefacă în felul acesta. Numai într-o dimineață mi s-a cam zdruncinat încrederea în el. Era vreme urâtă; cerul albastru al Mediteranei devenise vânăt, la fel de vânăt ca valurile în care se oglindea; din norii coborâți foarte mult deasupra noastră se cernea o ploaie măruntă, ca de toamnă, pe care vântul ne-o

spulbera drept în ochi. Nostromul a făcut, ca de obicei, controlul curățeniei și a cercetat legăturile, posomorât. „Cosânzeana“ începuse să salte zdravăn pe valurile uriașe, iar oamenii aveau chef de ceartă. Mantu a strâmbat din nas văzând șuvițele de apă de pe punte și a mormăit în barbă o frază întortocheată, presărată cu înjurături și blesteme, din care reieșea că afurisita asta de ploaie e bucuria leneșilor, că ea ascunde urmele neglijenței unora. În împrejurări normale n-ar fi ripostat nimeni la asemenea vorbe, dar acum era vreme urâtă și barometrul continua să coboare, iar oamenii erau foarte sensibili.

— Ce neglijență, nea Mantule? am întrebat. Ce neglijență poate fi pe vaporul ăsta, când îl lustruim toată ziua?

— Asta cam așa e, a mormăit Dragonea care nu vorbea niciodată neîntrebat. Al naibii să fiu dacă nu mă mut pe șalupa căpităniei! Neglijență și iar neglijență, dar „Cosânzeana“ seamănă cu o farmacie plutitoare!

— Repede vă mai sare țandăra, a bombănit nostromul. Se vede că ați uitat de disciplină. Vreți să vedeți unde-i neglijența? a întrebat el arțăgos, căutând în jur o dovadă. Poftim, uitați-vă! Ce târâie-brâu a scos capacul de pe trombă acum, pe ploaia asta? O să intre apa-n magazie, și pe urmă nostromul e de vină că un nepriceput a deschis trombele…

— Asta-i treaba timonierilor, a strigat Dragonea. Ce ne aruncați în spinare vina lor? Stau ca boierii în cabină, învârtesc toată ziua covrigul ăla, iar când coboară, toate le fac pe dos.

— Așa e, a spus nostromul mai potolit. Puneți, frații lor, capacul peste trombă și las’ că vorbesc eu și cu dumnealor!

Ne-am executat pe dată, iar nea Mantu a pornit repede spre comandă.

— Le trage o salată cocoșilor ălora, a rânjit Dragonea scoțând o țigară udă din buzunar.

— Ce-i cu trombele astea, tovarășe Georgică? a întrebat Ștefănescu care se ivise între timp pe punte. Hai mai la adăpost, să-mi povestești și mie…

L-am urmat în coridorul de sub dunetă și i-am explicat că trombele se deschid zilnic pentru aerisirea magaziilor, însă pe vreme rea e strict interzis să faci asta. Pătrunde apă în magazii, și pe urmă ai bucluc cu marfa.

— Deci așa stau lucrurile! s-a lămurit Ștefănescu. Dar altfel nu se poate circula prin magazii?

— În timpul marșului? Nu intră nici pasăre măiastră, tovarășe Ștefănescu. Le-am închis la plecare și așa rămân.

— Așa rămân... a îngânat Ștefănescu, pipăindu-și preocupat nodul de la cravată.

L-am prins! m-am gândit eu îndată. Ia te uită ce-i trece prin minte tovarășului ziarist! Te pomenești că mai are vreo bombiță d-aia și vrea s-o planteze în magazie, să n-o mai găsească nici maica- mare a lui nea Mantu!

Eram pe punctul să dau alarma. Credeam că am descoperit în sfârșit misterul și că Ștefănescu este tocmai omul care ne-a pus gând rău.

Prea apăruse ca din senin lângă noi, tocmai când era vorba despre trombe. Iar comandantul o să pufăie satisfăcut din țigaretul lui: „Ce-ți spuneam eu, băiete? Un om din echipajul meu nu se-apucă de prostii. D-aia n-am încredere în străinii care calcă pe punte!“ Cred că Ștefănescu nici nu bănuia gândurile mele și asta îmi dădea o mare satisfacție. Mă crezi un prostănac, nene, dar află că eu sunt ăla care am pus mâna pe firele afacerii! Unde-i Mateianu, să-l dau gata cu tehnica mea de detectiv?

— Uite, tovarășe Georgică, la ce mă gândeam eu, a spus Ștefănescu aproape în șoaptă, oare nu se putea ascunde nimeni în magazii, profitând de învălmășeala dinaintea plecării? După aceea, n-avea decât să iasă noaptea și să ascundă bomba sub sondă...

Caută să-mi abată atenția, m-am gândit. O face pe naivul, dă vina pe altul, ca să credem noi că n-are niciun amestec în toată povestea asta. Dar las’ că i-o retez eu. Să vadă că nu se prinde...

— E imposibil, tovarășe Ștefănescu. În primul rând, ca să se ascundă în magazie, trebuie mai întâi să intre la bord neobservat, iar asta nu se poate. Și în al doilea rând, chiar dacar intra, ar rămâne acolo ca un papagal în colivie: dacă nu punem la socoteală trombele de aerisire, magazia stă închisă până la escală...

— Am priceput, tovarășe Georgică, mulțumesc de lămurire. Poate ți s-a părut ciudată întrebarea mea, dar trebuie să fim prudenți. Dușmanul e viclean și poate să ne facă vreo surpriză unde ne-am aștepta mai puțin...

— Ce surpriză să ne mai facă? Suntem în mijlocul Mediteranei,

am parcurs o bună bucată de drum. Dacă până acum n-a mai încercat nimica, afară de pachetul lui nea Relu, înseamnă că are dreptate comandantul.

— Și ce spune comandantul? a întrebat repede Ștefănescu.

L-am privit bănuitor o clipă. E curios și el, asemenea lui nea Relu. Numai că eu, unul, m-am învățat minte! Povestea comandantului, cu barca și cu glasul care i-a răspuns prin ceață, putea să fie adevărată și putea să nu fie; în orice caz ea ne-ar fi de folos acum. Ștefănescu o să creadă că ne-am explicat totul și n-avem nicio bănuiala; se va socoti pus la adăpost, va prinde curaj și... la momentul potrivit, o să-i râdem în nas... „Jos măștile, domnule presupus ziarist. Ia spune, în slujba cui te afli?“ Am hotărât deci să-i povestesc și lui întâmplarea cu barca, pe care-o aflasem de la comandant. În câteva rânduri m-a întrerupt cerându-mi amănunte, dar mare lucru nu aveam nici eu a-i spune. La sfârșit, Ștefănescu a clătinat cu îndoială din cap și a zis încet:

— S-ar putea să fie precum spui. Dar dacă prima încercare a dat greș, crezi că dușmanul o să se lase păgubaș? Călătoria noastră are mare importanță; bănuiesc că pentru zădărnicirea ei sunt puse-n joc sume mari. Adu-ți aminte ce spunea acel Relu; îți oferise și el ceva bani, nu-i așa?

— Vreo zece mii de lei, tovarășe Ștefănescu.

— Ei, vezi? Cu toate că, în cazuri de acestea, banii singuri nu fac o para chioară.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți.

— Vreau să spun că pentru asemenea misiuni nu se găsesc prea mulți amatori și că banii pot determina foarte greu un om să facă o acțiune criminală. Dumitale îți plac motocicletele?

— Îmi plac, dar nu văd legătura...

— Cu banii oferiți de nea Relu îți puteai cumpăra o motocicletă de mai mare dragul...

Fac prinsoare că pe oricare dintre dumneavoastră, în locul meu, l-ar fi înfuriat asemenea vorbe.

— Eu muncesc cinstit, tovarășe! am răspuns.

— Asta-i, a exclamat Ștefănescu. Nu, nu, banii singuri pot foarte greu să împingă pe un om la o acțiune criminală, a repetat el.

— Faptul rămâne fapt, am răspuns. Ce mă interesează motivele care l-au împins pe nea Relu la asta? Esențialul e că a

vrut să ne planteze un ghiont în coastă…

— Și că s-ar putea să mai aibă unul de rezervă…

— Credeți? Mâine dimineață facem prima escală; dacă până acum n-a întreprins nimic…

— De ce facem escală? Luăm apă, combustibil, nu-i așa?

— Da' de unde! Păi „Cosânzeana" noastră are autonomie foarte mare; poate naviga vreo șase mii de mile fără escală. E ceva!

— Atunci de ce ne întrerupem drumul? Doar avem treburi destul de urgente…

— Păi nu știți? Avem cu noi și niște panouri mari, un fel de pereți mobili, care vor despărți compartimentele pavilionului românesc: într-un loc industria grea, în altul cărți, în altul alimente, porțelanuri și așa mai departe. Acești pereți trebuie să fie gata așezați când ajung exponatele acolo. De aceea, o să le debarcam în portul din Mediterana, unde le-așteaptă inginerii noștri să le pună în vagoane. Iar când ajungem noi în nord, găsim pavilionul gata pregătit, ca o casă care-și așteaptă locatarul.

— Am înțeles, Georgică. Înseamnă că prima parte a drumului nostru se apropie de sfârșit…

— Da, și avem tot dreptul să credem că se va sfârși cu bine.

— Nu zice hop, până n-ai sărit, a obiectat ziaristul. Dumneata fii cu ochii-n patru; s-ar putea ca tocmai un om din echipaj să fie…

— Feriți-vă să spuneți asta față de comandant. Eu am încercat, și s-a făcut foc… Și în sinea mea îmi ziceam: „Ce tot caută ăsta să dea vina pe unul din echipaj?"

— Îl înțeleg, a șoptit Ștefănescu. Ține la oamenii lui și are încredere în ei. Și eu am încredere în oameni; e absurd ca pentru un singur ticălos să suspectezi un colectiv întreg. Dar atâta vreme cât ticălosul ăsta nu iese la iveală, trebuie să fim vigilenți. Pricepi, tovarășe Georgică?

— Pricep, dar eu unul… mare lucru nu pot face în toată povestea asta.

— Nu ți se cere să faci ceva deosebit. Uită-te în jurul dumitale. Îți cunoști tovarășii. Dacă omul acela se află la bord, o să se trădeze: printr-un gest, o vorbă, o atitudine… Eu ți-am mai spus o dată: sunt pasager și nu mă amestec. Dar trebuie informat comandantul, secretarul de partid, secundul… să se stea de

vorbă cu oamenii din echipaj… Un om singur nu poate face mare lucru. Dar când acționează mai mulți, când intervine colectivul…

— E limpede, tovarășe Ștefănescu. Și eu fac parte din colectivul ăsta…

— Și eu la fel, a șoptit ziaristul. Sunt pasager, dar n-o să stau deoparte la nevoie. Misiunea „Cosânzenei“ e foarte însemnată; să facem totul pentru îndeplinirea ei…

Nu știam ce să mai cred. Ziaristul părea foarte sincer, și, ca să fiu sincer la rândul meu, trebuie să vă spun că vorbele lui îmi mergeau la inimă. Dar ori de câte ori eram înclinat să-l cred, îmi aminteam de povestea lui nea Relu, lacrimile cu care-mi vorbea despre copilul lui bolnav și parcă-l vedeam cum îmi răsucea mâna, scrâșnind din dinți, când a văzut că nu-i merge. Ștefănescu putea fi un actor tot așa de bun; degeaba spunea el că „sunt un simplu pasager și nu m-amestec“; în realitate, era mult mai interesat în povestea cu pachetul decât încerca să pară. Care-i adevărul? În orice caz, discuția asta i-o voi reproduce comandantului cuvânt cu cuvânt. Poate el înțelege lucrurile mai bine decât mine…

VI

Se arată iarăși mâna dușmanului. O noapte grea. Eu și cu Stamate devenim scafandri. Peste o oră acostăm!

Cred că dormeam de vreo două ore, când am auzit răsunând soneriile de alarmă. „Toată lumea pe punte!“ Am sărit ca ars din cușetă. Vuietul motorului principal, pe care eram deprins să-l auzim mereu, în orice colț al navei, încetase; dinspre sala mașinilor abia răzbătea zumzetul subțire al auxiliarului care continua să dea curent. M-am îmbrăcat într-o clipă; din cealaltă cușetă a sărit și Mateianu:

— Mii de tunete! Ce s-o fi întâmplat acolo, sus?

Am răsucit comutatorul și când ochii mi s-au deprins cu lumina puternică, am văzut figura ciufulită și speriată a colegului meu de cabină.

— Lasă tunetele și hai mai repede, am bombănit eu încheindu-mi cu degetele tremurânde șireturile.

În clipa aceea nava a făcut un salt brusc și m-am pomenit grămadă peste Mateianu care se căznea să-și tragă pantalonii.

— Suntem în voia valurilor! a strigat electricianul navei. Nu simți? Nava e-n imposibilitate de manevra. Să știi că am naufragiat!

— Termină cu prostiile, măi! Nu cumva crezi că am căzut în mâinile piraților?

— Poți să știi? a răspuns Mateianu pornind în fugă pe coridor.

Când am ajuns pe punte era întuneric și liniște. Numai spre pupa, unde era îndreptată lumina proiectorului cel mare de pe comandă, se auzeau glasuri răstite. Am alergat într-acolo și l-am auzit pe nostrom înjurând cât îl ținea gura:

— Așa porcărie blestemată n-am pomenit de când sunt. O fi crezând cineva că s-a schimbat marinăria și că dacă avem radiolocație și sondă ultrason, pe punte poate fi dezordine ca la talcioc! Unde ești, Georgică, să-ți vezi isprava? Halal marinar! Acuma poți să te faci negustor de nasturi sau să împletești ciorapi, ca maica-mare!

Nu pricepeam cu care Georgică se ceartă bătrânul. M-am dat mai aproape. Nea Mantu s-a repezit la mine cu o înfățișare așa de furioasă încât părea gata să mă azvârle peste bord:

— Așa se lucrează pe vapor, flăcăule? Mânca-l-ar rechinii pe ăl

care te-a-nvățat să-ți bați joc de meserie…

— Ce s-a întâmplat? am întrebat eu, mirat și speriat în același timp.

— Parâma! a urlat nostromul ieșindu-și din fire. Parâma, auzi? Mai bine te spânzurai cu ea decât s-o lași atârnată peste bord!

Am privit încotro îmi arăta nostromul. În lumina puternică a proiectorului l-am văzut pe căpitanul Jianu, încordat și palid, ascultând explicațiile mecanicului al doilea:

— Am avut noroc, tovarășe comandant. Când am simțit tracțiune mare la elice, „Stop!“ am împins maneta și am decuplat motorul, fără s-aștept comanda. Nu știam ce se întâmplă. Fie ce-o fi, mi-am zis. Mai bine opresc nava degeaba decât să se întâmple cine știe ce pacoste. Credeam că s-a gripat vreun cuzinet de la ax. Și când colo…

Mecanicul al doilea a făcut un gest spre bordaj și atunci am priceput cum stau lucrurile. O parâmă metalică, din cele folosite la acostare, al cărei capăt era înfășurat pe tamburul uriaș de la pupa, căzuse în afara bordului și nimerise la elice. Căpitanul Jianu s-a îndreptat spre mine, cu o mânie reținută:

— Dumneata răspunzi de manevra pupa, Georgică. Vezi unde duce o mică neglijență? Acum suntem imobilizați. Am ridicat semnalul „navă nestăpână pe manevră“…

— Dar cum a ajuns parâma peste bord, tovarășe comandant? Doar era pusă frumos pe punte, strânsă colac. O pregătisem de cu seară pentru acostare. N-avea cum să cadă…

— Atunci am aruncat-o eu? a strigat nostromul care se aplecase peste balustradă spre pupa. Mai mare rușinea pentru o navă nouă. Acum ce ne facem? Lansăm S.O.S., ca să ne remorcheze cineva până-n port?

— Rechinii de pe navele de salvare abia așteaptă un chilipir ca ăsta, a adăugat comandantul posomorât. O să plătim cu cămașa de pe noi. Parcă-i auzi: „Vă costă jumătate din prețul navei“… Frumos, tovarășe Georgică, n-am ce spune…

— Tovarășe comandant, vă dau cuvântul meu că…

— Lasă, nu-i vremea de anchete acuma, a intervenit Stamate. La opt dimineața trebuie să intrăm în port; ne așteaptă vagoanele pentru panouri, totul e pregătit…

— Nu mai ajungem noi la opt… a murmurat Jianu.

— Nu se știe, a răspuns mecanicul al doilea. Mai întâi să vedem cum stau lucrurile. Am oprit motorul imediat, poate nu s-

a strâmbat elicea. Ar trebui să controlăm...

— Acuma, noaptea? a întrebat căpitanul Jianu cu îndoială.

— Chiar acuma, am strigat. Intru eu, cu aparatul de scafandru ușor...

— Să-ncercăm, a zis comandantul după ce-a chibzuit o clipă. Numai să fii atent, sunt valuri și te-ar putea împinge sub navă...

— Nicio grijă, tovarășe comandant. În școală eram campion la înot...

Am alergat la magazie după rezervoarele cu oxigen. În drum, mă străduiam să înțeleg cum s-au petrecut lucrurile. Doar nu așezasem pentru prima oară o parâmă!

Mi-am amintit cu precizie fiecare mișcare pe care-o făcusem atunci, seara, cina pregătisem parâmele pentru acostare M-am apropiat apoi de căpitanul Jianu.

— Să știți că n-a căzut ea singură, tovarășe comandant. E mână de om care a aruncat-o...

— Îți interzic să vorbești în felul acesta! a strigat căpitanul Jianu. Pentru neglijență se pot inventa o mie de scuze!

N-am mai stăruit. Comandantul era prea supărat ca să mai ia în seamă argumentele mele; pe de altă parte, îi cunoșteam destul de bine părerea în legătură cu șirul de întâmplări care urmaseră plecării „Cosânzenei“: el nu voia să admită existența unui răuvoitor în sânul echipajului pe care-l comanda. Parâma aceasta dovedea, fără doar și poate, că cineva caută să ne oprească din drum, și omul acesta era aici, pe navă. Căpitanul Jianu însă nu părea dispus să renunțe ușor la poziția lui. Dar nu era vreme de pierdut. Mi-am înhămat în spinare tubul de oxigen și am verificat masca. Am cerut lanterna nostromului și am încălecat balustrada, punând piciorul pe prima treaptă a scării subțiri, flexibile. Am coborât, urmărit de zeci de priviri care încercau să străpungă bezna de sub navă...

Când am ajuns în apă m-am înfiorat o clipă – poate de răcoare, poate de gândul că sub mine valurile lungi și negre ca păcura acopereau un abis de sute de metri. Lanterna lumina o porțiune mică în jur; abia se vedea la câțiva pași. Am coborât și mai mult, ocolind cu grijă instalația cârmei. Parâma îmi folosea drept călăuză: m-am agățat de ea și am ajuns până la axul elicei, care se întrevedea ca o buturugă galben-verzuie în apă. În jurul axului cablul era încolăcit de câteva ori, formând o buclă. Semăna grozav cu un șarpe negru; gândindu-mă la șarpe,

mi-a fulgerat prin minte că m-ar putea ataca un rechin. Îmi părea rău că n-am luat cu mine stiletul, dar privind în jur, la lumina slabă a lanternei, mi-am dat seama că nici n-aș avea vreme să văd cum arată rechinul, înainte ca el să mă înhațe. Aceasta însă era o posibilitate destul de îndepărtată, pe când parâma exista într-adevăr și ne făcea necazuri... M-am afundat până la elice. Palele ei mai purtau încă dungile subțiri, egale, ale rabotezei care le șlefuise în șantier. Le-am cercetat cu grijă, dar n-am descoperit niciun defect. Am ieșit repede la suprafață.

— Ei, mergem în port remorcați? a întrebat căpitanul îndată ce am scos capul din apă.

Am făcut un semn liniștitor din mână și am urcat pe punte. Stamate m-a apucat de umăr. De nerăbdare, își mestecase jumătate din nelipsitul lui trabuc.

— Cum e, Georgică?

— În regulă, după câte se pare. Elicea nu-i îndoită, n-am observat nimic suspect. Axul, la fel.

— Aha! a spus satisfăcut mecanicul al doilea. Nu v-am spus eu? Am oprit motorul la vreme, nu s-a întâmplat nimic...

— Aș avea nevoie de un ajutor. Și de niște rângi, ca să eliberăm elicea.

Mecanicul al doilea s-a aplecat să șoptească ceva la urechea comandantului, care a încuviințat din cap.

— Mihule, a zis bucuros Stamate, adu-mi și mie o botniță de asta, că ard de nerăbdare să fac o baie!

Marinarii s-au executat de îndată. I-au adus și lui Stamate echipamentul de scafandru, și înarmați amândoi cu niște drugi de fier, ne-am scufundat din nou să desfacem cablul acela blestemat.

Nu mă încumet să descriu munca noastră acolo, sub apă, în toiul nopții, fiindcă n-aș putea spune întocmai cum a fost. Știe oricine ce înseamnă să ai de dezlegat o sfoară bine înnodată. Tragi în dreapta, în stânga, îți rupi vârful degetelor, înjuri și nădușești, iar în cele din urmă iei cuțitul și o tai. Asta, când e vorba de o sfoară cu care se leagă pachetele. Dar dacă în locul ei ai un cablu de oțel gros ca mâna, înfășurat și răsucit de-o forță uriașă, și dacă toată operația se petrece sub apă, trebuie să recunoașteți că nu-i deloc simplu! Trăgeam eu și nea Stamate din toate puterile, sprijineam drugii de etambreul elicei, iar când mi se părea că, în sfârșit, o buclă e pe cale să se desfacă, parâma tresărea ca un arc și se strângea mai tare ca înainte. O luam de la capăt, iar cei de pe punte ne ajutau și ei cum puteau. Ieșeam mereu din apă ca să le spunem: „Trage! Las-o mai moale! Încă puțin!“ În cele din urmă, după vreun ceas de trudă diavolească, primul ochi al parâmei a sărit de pe pala elicei, mai-mai să-l pocnească pe mecanicul al doilea peste burtă. Acum lucrul devenea mai ușor; cablul fusese slăbit și n-a mai opus mare rezistență.

Când am urcat pe punte, am simțit din plin răcoarea nopții. Comandantul nostru prevăzuse și asta – lângă vinciul de manevră, unde ne lăsasem hainele, ne aștepta nea Arvinte cu sticla de rom:

— Ia, tovarășe Stamate, și tu flăcăule. Luați, că-i cam răcoare!

— Mie nu-mi trebuie, a hotărât mecanicul al doilea. Doar îmi aprind țigara și mă duc. Mă duc să-i dau bătaie „moșului“. Cred c-o să folosim rezerva de rotații ca s-ajungem la vreme, nu-i așa, tovarășe comandant?

Jianu s-a uitat întrebător către Miron, șeful mecanic, care urmărise în tăcere toate mișcările noastre. Șeful mecanic era atât de îndrăgostit de motoare, încât socotea încercarea de a forța motorul principal drept o jignire personală; totuși comandantul îl privea insistent, ciocănind cu degetul în cronometrul de la mână. Șeful mecanic s-a uitat și el la ceas, apoi și-a dres glasul, ceea ce pentru el însemna o adevărată frază: „Nu zic nu, dar altă dată să nu-mi mai cereți mie chestii de-astea!“

— O să zburăm, nu alta! s-a bucurat Stamate, scoțând din buzunarul salopetei un trabuc neînceput.

— Ia nea Stamate un gât de rom, că tremuri ca piftia, a stăruit din nou bucătarul.

— Las' că-i destulă căldură acolo jos, a mormăit mecanicul al doilea. Plec să pornesc motorul. Când stă el, nu sunt în apele mele!

Și, lucru surprinzător pentru un fumător pasionat ca dânsul, a pus la loc în buzunar trabucul și a pornit sprinten spre sala mașinilor. Secundul, care rămăsese sus, în comandă, a ieșit pe pasarelă, dornic de vești noi.

— E-n regulă, tovarășe Pavel, i-a strigat de jos comandantul. Toată viteza înainte, mențineți drumul stabilit!

Am auzit clinchetul telegrafului care ordona pornirea motorului. De jos a răspuns o sonerie, semn că motoriștii au înțeles ordinul; s-a auzit apoi șuieratul aerului comprimat care pătrundea cu putere în cilindri, iar după câteva clipe motorul principal a început să huruie și să duduie, parcă nerăbdător să câștige timpul pierdut. La pupa, apa a început să clocotească, răscolită de elice. Nava a pornit din nou să spintece valurile întunecate ale Mediteranei…

Abia când am văzut că primejdia trecuse, am simțit cu adevărat frigul care mă scutura. Eram numai în cămașă și n-avusesem vreme să mă usuc. Cineva îmi aruncase pe umeri o haină, iar comandantul, bucuros că totul se terminase cu bine, mi-a întins sticluța cu rom:

— Ia Georgică, nu te sfii. Doar dumneata nu intri în cart la motoare.

— Bietul băiat, l-au răzbit frigul și oboseala, a spus milos bucătarul.

Vorbele lui nea Arvinte au stârnit râsul marinarilor din jur. Nu știu bine ce am simțit în clipa aceea. Mi-era ciudă că sunt luat drept un copilaș care are nevoie de protecție; pe de altă parte, tare aș fi vrut să arăt ca un bărbat tare și viteaz, ca nea Stamate, care participase la toată munca aceea cu atâta liniște, de parcă s-ar fi bărbierit înainte de a coborî pe țărm… Într-un cuvânt, am refuzat băutura. Nea Mihu a plescăit din buze cu mirare și a zis:

— Ce mi-e dat să văd! Doi inși care habar n-au de caloriile romului, după ce-au lucrat un ceas sub apă! Nu serios, flăcăule, n-ai vrea un iaurt?

— Lasă-mă-n pace, nea Mihule! am zis eu îngroșându-mi

glasul, hotărât să-mi apăr demnitatea în fața acestui atac.

— Am zis eu ceva? s-a mirat Mihu din nou. Zic doar atâta: lăsați-i, tovarășe comandant, că ei nu știu ce-i bun, și dați-mi mie porția lor. Să iau și eu parte cu ceva la lucrarea din noaptea asta…

— Hei, Mihule, tot îți mai face cu ochiul sticluța? a întrebat Jianu, și pe fața lui s-a așternut surâsul pe care-l vedeam atât de rar.

— Da’ de unde, tovarășe comandant! Acuma s-a schimbat treaba: îi fac eu sticluței cu ochiul. Așa-i, Nord?

Auzindu-și numele, Nord a lătrat scurt de două ori.

— Și Nord râde de tine, a adăugat comandantul.

— Ba, fără supărare, Nord mă apără. Zice că am dreptate.

Tocmai când discuția cu nea Mihu se dovedea a fi mai interesantă, Cerbu m-a chemat deoparte:

— Ascultă, Georgică, ce spui despre chestia cu parâma?

— Ce să spun? Ai văzut și dumneata foarte bine.

— Eu? De unde să văd? Tocmai când să intru de cart m-am pomenit că se oprește deodată motorul. Eram în comandă și nu înțelegeam despre ce este vorba…

— Acum cred că ai înțeles.

— E un fel de a spune. Cred că nimeni nu înțelege nimica. Parâma nu-i șoarece, să sară singurică peste bord când ți-e lumea mai dragă…

— Asta am spus-o și eu. Doar cu mâinile mele am aranjat-o aseară, ca să-mi fie mai ușor la acostare.

— Ascultă la mine, băiatule, că sunt mai bătrân decât tine. E ceva necurat aici. Și dacă vrei să știi, am o bănuială…

— Ce bănuială?

— Mă bazez pe tine că ești om de cuvânt. Rămâne între noi. Eu cred că de la ziaristul ăsta ni se trag ponoasele…

— Nu știu, nea Cerbule, ce să zic. Omul nici nu s-a arătat pe punte de aseară și până acum; și-apoi de unde ar ști așa de bine rostul? O parâmă aruncată peste bord nu nimerește totdeauna la elice; trebuie o anumită dibăcie. Iar el, săracul, habar n-are de marinărie…

— Aiurea! O face pe prostul, băiete, tocmai ca să-l credem nevinovat. Eu atâta spun. Numai bagă de seamă, să nu s-audă. Cel mult, poți să raportezi comandantului, dacă ții neapărat; dar n-aș vrea ca lucrurile să pornească de la mine, înțelegi! Uite-l pe

omul nostru; schimbă vorba repede!

Într-adevăr, Ștefănescu apăruse pe punte cam somnoros și se uita mirat în jurul său:

— Ce s-a întâmplat, oameni buni? De ce v-ați sculat cu noaptea-n cap?

Întrecându-se să dea cât mai multe amănunte, marinarii i-au povestit totul; în acest răstimp eu am stat modest mai la o parte, socotindu-mă printre eroii principali al acțiunii. Ștefănescu nu părea deloc impresionat; la sfârșit, s-a mulțumit să spună cu admirație prefăcută:

— Da? O parâmă? I-auzi, domnule, ce întâmplare! Îmi pare rău că n-am fost și eu de față!

De unde am tras cu toții concluzia că degeaba povestești unui om de uscat un fapt care e într-adevăr demn de povestit, din viața celor de pe mare; el nu-și va da seama de proporțiile lui și nu-l va prețui.

— Și zi așa, tovarășe Georgică, ai făcut o baie? m-a întrebat el pipăindu-și nodul de la cravată, cum făcea ori de câte ori era tulburat. Mi-am dat seama că-l judecasem greșit; nu, Ștefănescu nu rămăsese indiferent, aflând de întâmplarea cu parâma, ci se prefăcuse numai, ca să nu atragă atenția marinarilor. Să fi avut dreptate Cerbu? Dacă-i așa, atunci va trebui să-i dăm a-nțelege domnului „ziarist“ că nu suntem așa de proști. Ne-am dat seama că parâma a fost aruncată peste bord de cineva și că nu-i vorba de o simplă întâmplare. Iar dacă acel cineva mai pune la cale și alte blestemății, apoi nici noi nu căscăm gura la stele, lăsând-o pe „Cosânzeana“ în voia soartei! M-am gândit să-i spun eu toate acestea, profitând de prilejul acesta. E curios, deci să-i satisfacem curiozitatea!

— Cum e cu parâma asta, tovarășe Georgică? m-a întrebat ziaristul când ne-am depărtat de grupul marinarilor.

— Întocmai cum ați auzit. Parâma a căzut de pe bord și a fost atrasă de elice. Vă spun cu mâna pe inimă, tovarășe Ștefănescu, că n-am lăsat-o în neregulă. Parcă eu nu știu ce se poate întâmpla? Metal pe metal alunecă foarte repede; din balansul navei, din trepidație, cablul ar putea să cadă peste bord. D-aia l-am strâns cu toată grija, și e de necrezut că ar fi putut cădea singur în mare.

— Vrei să spui că l-a aruncat cineva?

— Sunt sigur de asta, și comandantul m-a mustrat când i-am

spus-o. Știu eu? Poate-a făcut-o de ochii marinarilor.

— Are dreptate. În cazuri de acestea panica nu servește la nimic.

— Nu-i vorba de panică. În echipajul nostru sunt marinari, nu babe. Doar oamenilor li s-a atras o dată atenția asupra primejdiei; aflând și de această încercare a dușmanului, ei și-au sporit vigilența...

— Da, dușmanul... a spus gânditor Ștefănescu. Nu se poate spune că-i lipsit de imaginație, așa-i?

— Ce să mai vorbim! Dacă n-ar fi fost atent tovarășul Stamate, mecanicul al doilea, fiți sigur că la ora asta n-am goni cu șaisprezece mile pe oră spre port!

— V-am stricat somnul cu gălăgia noastră, tovarășe ziarist, am auzit în spatele meu glasul răgușit al nostromului.

— Și așa eram dornic să văd un răsărit de soare în largul Mediteranei! a răspuns amabil Ștefănescu.

— Numai răsăritul? Ia priviți colo, spre tribord. Se vede țărmul. Am recuperat o bună parte din întârziere. Peste o oră acostăm, conform programului!

VII

Gânduri la sosirea în port. Descărcarea merge repede. Bucuria nostromului e scurtă. Incendiu la bord! Ștefănescu își spune părerea.

E bine și plăcut totdeauna când sfârșești o călătorie. La capătul drumului, adesea obositor, te așteaptă bucuria revederii unor chipuri dragi sau surpriza descoperirii unor frumuseți necunoscute. Pe de altă parte nu mai ai senzația de repaus silit, de limitare a mișcărilor, pe care ți-o dă vehiculul. Ești din nou stăpân pe picioarele tale, te poți mișca în voie, poți merge unde vrei, părăsind compartimentul de tren, cabina îngustă a automobilului sau autobuzul care te-a zgâlțâit câteva ceasuri...

Cu atât mai plăcută e sosirea din larg. Călătoria s-a făcut nu pe pământ, ci pe apă. Săptămâni întregi ai avut sub picioare puntea mereu legănată, iar dacă îți ridicai privirile spre zare, vedeai un orizont neliniștit, o dungă care dansa fără odihnă, când ridicându-se din dreapta sau din stângă, când prăvălindu-se sub etrava înaltă a navei. Nici măcar stelele, în larg, nu le vezi stând locului pe boltă. Se mișcă toate odată, și dacă iei drept reazem al privirii catargul, apoi în jurul lui, Carul Mare încinge o adevărată horă... Ajuns pe țărm, simți mai întâi o mică amețeală. Deprins cu balansul necontenit al navei, ai senzația că digul solid de beton, cheiul cu clădirile lui, macaralele, orașul răsfirat sus pe coastă – totul se clatină, ca puntea corabiei cu care ai navigat. Simți instinctiv nevoia să îndoi genunchii, pășești larg și îți dai seama că mersul legănat al vechilor marinari, în primele minute după coborârea pe țărm, nu-i o simplă metaforă de prin romane...

Poate de aceea, sosirea vaporului în port e legată de un întreg ceremonial, pe care marinarul îl respectă înfrângându-și nerăbdarea. Mai întâi, când a mai rămas o milă și ceva până în port, oprești mașinile și dai semnal din sirenă, să vină pilotul. În câteva minute vezi ieșind din port o șalupă albă și sprintenă, care-ți aleargă în întâmpinare cu atâta vioiciune, de parcă stă de-o săptămână la pândă lângă cheu și te așteaptă anume pe tine, să te călăuzească prin pădurea de catarge. Șalupa acostează în bordul de sub vânt, unde s-a pregătit din vreme scara. Căpitanul însuși coboară pe punte să-l întâmpine pe domnul pilot, care dă bineț pe englezește, oricare-ar fi țara

unde poposești și oricare-ar fi pavilionul navei cu care vii acolo. În urma pilotului, mai vin doi-trei inși corecți și importanți, dintre care unul e medicul și altul e neapărat funcționar la vamă. Comandantul îi plimbă de la prova la pupa, îi coboară prin magazii și prin hambare, le desfășoară în față hârtii și registre în care noii-veniți se uită cu luare-aminte, punând întrebările obișnuite în asemenea ocazii și ascultând răspunsurile pe care adeseori le știu dinainte. Ei se interesează de sănătatea echipajului, de destinația și starea mărfurilor, întreabă dacă marinarii au ceva de declarat la vamă, dacă au monedă străină, dacă au animale la bord, dacă mărfurile prezintă pericol de incendiu și așa mai departe. În cele din urmă, comandantul îi poftește curtenitor în salonul său unde stevartul a pregătit din vreme o gustare și ceva țuică bătrână, pe care oaspeții o prețuiesc la justa ei valoare, plescăind mulțumiți din limbă și acceptând și al doilea păhărel. Când căpitanul cu mâna lui vrea să-l toarne pe al treilea, pilotul se uită cu înțeles la ceas și atunci urcă cu toții pe puntea de comandă, de unde se vede întreaga panoramă a portului…

Din clipa asta, pilotul e stăpânul navei. El mormăie printre dinți, fără să-și scoală pipa, „FULL AHEAD“ și atunci secundul împinge maneta telegrafului de la „Stop“ la „Toată viteza“. Nava pornește pe urmele șalupei care gonește zburdând pe valuri ca un copil neastâmpărat, urmat de la distanță de un bunic impunător și sobru. Timonierul se supune cu precizie ordinelor pilotului; nava intră în port, defilează prin fața vapoarelor sosite de prin toate colțurile lumii și se lipește de cheu, exact în colțișorul care i-a fost repartizat din vreme. Parâmele, odată legate, urmează o nouă ceremonie, cu mult mai animată decât prima: pregătirile pentru descărcarea mărfurilor. Sosesc în goană tractoare mărunțele și transportoare de forme ciudate, iar pe linia ferată largă de pe cheu se apropie încet, vuind și huruind, o macara-portal. Nerăbdătoare să-și întindă deasupra navei brațul uriaș…

Bineînțeles că în acest răstimp, cei de pe bord nu stau nici ei cu brațele încrucișate. Se desfac tenzile uriașe de pe bocaporți, se strâng parâmele, se deschid obloanele care se întind orizontal deasupra gurilor de acces spre magazii, apoi echipele de descărcare coboară în răcoarea înmiresmată din pântecele vasului… Primprejur roiesc dispeceri care strigă și împart ordine,

funcționari cu carnețele în mână, docheri, polițiști și diferiți gură-cască, oameni care abia așteaptă prilejul să ciupească un pachet de țigări, să-ți vâre pe gât o brichetă ieftină sau să vândă fotografii cu dansatoare goale…

Cum să te descurci în această hărmălaie? „Fiți cu ochii-n patru“, ne spusese comandantul înainte de acostare, dar și fără asta eram cu toții destul de atenți la ce se petrece. Îndată după sosire, la schelă se instalase Dragonea, care-și fuma alene țigara și părea să stea de pomană; în realitate, el supraveghea toată mișcarea din jur și avea grijă să nu pătrundă la bord decât oamenii care aveau într-adevăr un rol în manevra de descărcare a panourilor.

Inginerii de la expoziție ne așteptau pe cheu; unul dintre ei l-a îmbrățișat pe comandant și l-a lăudat pentru punctualitatea pe care o dovedise „Cosânzeana“ cu acest transport deosebit de important; altul aflase că Ștefănescu e ziarist și-l descosea asupra felului cum a decurs călătoria. Între timp, cu strigăte și înjurături rostite în câteva limbi europene, cu răgușeala secundului și sudoarea nostromului care părea că s-a împărțit în zece locuri deodată, panourile erau scoase din magazie, purtate prin aer de brațul leneș al macaralei și așezate cu grijă pe platformele vagoanelor. Descărcatul a durat puțin, mai puțin decât se prevăzuse După ce s-a terminat forfota, iar inginerii au pornit cu mașina în urma vagoanelor, căpitanul Jianu ne-a adunat pe toți la centru, pe puntea principală, și ne-a spus:

— Tovarăși, vă mulțumesc pentru că ați lucrat repede și bine. Plecarea e hotărâtă pentru ora 22, când e liber pilotul. Până atunci ne împrospătăm apa din tancuri, iar marinarii, tâmplarii și marangozii vor acoperi bocaporțile pentru continuarea călătoriei. Restul echipajului – liber. Puteți da o raită prin oraș, numai să aveți grijă, că băutura-i cam scumpă pe aici.

— Să nu-ntârziați la prânz, a strigat Arvinte din ușa bucătăriei. Avem purcel la grătar și nu-i bun dacă se răcește!

Echipajul a fremătat de veselie.

— Am și eu o vorba, a zis nea Stamate și toate privirile s-au îndreptat spre el. Tovarăși, să fim atenți cum umblăm prin oraș.

— E limpede, tovarășe secretar, a strigat Mateianu de lângă mine. Dacă se-ncearcă vreo provocare, chemăm poliția.

Marinarii au râs din nou, iar din partea mea, Mateianu s-a ales cu un ghiont de toată frumusețea.

— Hei, Mateiene, a zâmbit secretarul de partid, ce te faci dacă te înhață vreun pirat?

— O scot eu la capăt, n-aveți grijă…

— Vezi să nu te-ntorci scalpat la bord, a chicotit un marinar.

— Sau să te urmărească săgețile vreunui trib!

— Ori să găsești un document misterios…

— Iar dumneata, nea Mihule, a adăugat Stamate, fă bine și bărbierește-te nițel. Nu de alta, dar marinarul de pe-o navă nouă…

— Știu, și-o să mă execut, a mormăit nea Mihu, trecându-și rușinat degetele peste obrajii țepoși.

Din rânduri au pornit și spre nea Mihu înțepăturile:

— Nu-i nimica, la cârciumă te primește și neras.

— O să te creadă lumea călugăr și-o să-ți facă loc la bar.

— Numai să nu vii cântând, ca atunci, la Pireu…

Deodată, în aer a țâșnit sunetul aspru, asurzitor al sirenei de alarmă. Am tresărit cu toții; prea ne luase pe neașteptate sirena asta!

— Incendiu în magazia pupa! a strigat secundul în megafon, iar noi am alergat după extinctoare.

„Cosânzeana“ e prevăzută cu o instalație modernă de prevenire a incendiilor. În comandă, pe puntea principală și în alte câteva locuri sunt instalate niște mici panouri de sticlă cu schema navei, împărțită pe compartimente. Când undeva, la bord, apare o flacără, celula fotoelectrică din compartimentul respectiv declanșează semnalul de alarmă, iar pe schema navei se aprinde un beculeț roșu. Astfel, în câteva secunde de la apariția focului, echipajul află cu precizie locul, pentru a interveni la vreme.

Asta am făcut și noi, după clipa aceea de uluială. Vreo douăzeci de marinari au pătruns aproape în același timp în magazie, au coborât din două salturi scările și au început lupta cu focul. Incendiul izbucnise într-un colț al magaziei, unde fuseseră depozitate cărțile pentru târgul internațional. De obicei hârtia arde grozav, dar acum, când focul era abia la început, flăcările se prelingeau mai mult la suprafață, peste ambalaje. Extinctoarele nu ne-au fost de mare folos, pentru că nu voiam să udăm cărțile, de aceea am înăbușit vâlvătaia aruncând nisip și pături groase, pe care ni le-au adus cei de pe punte. Nu s-a produs nicio pagubă însemnată, dar izbucnirea focului a dat

tuturora de gândit. Cel puțin Mateianu stătea ca pe ace. După ce-am terminat cu incendiul, s-a apropiat de mine:

— Ce mai spui, omule? E clar că aventura bate la ușă?

L-am privit o clipă și m-a umflat râsul. Avea o înfățișare foarte caraghioasă, așa, mânjit cu funingine pe obraji ca un bucătar din desenul unui copil neîndemânatic. Și cum se întâmplă în asemenea cazuri, când omul n-are la-ndemână o oglindă ca să-și dea seama cum arată, Mateianu se uita la mine foarte nedumerit, pentru că nu știa pricina veseliei mele.

— Ce te hlizești atâta mă? s-a răstit el. Nici măcar acuma nu-ți dai seama de gravitatea situației? Parâma la elice, focul... într-un cuvânt, primejdia. Să mai râzi de mine când îți spun...

— Cum să nu râd de tine, Mateiene, când arăți ca o paparudă? Fugi de te spală și lasă filosofia!

Mateianu și-a trecut mâna peste obraz, a privit-o și și-a dat seama de adevăr. Fără să mai scoată o vorbă s-a întors și a zbughit-o sus, spre spălător, iar eu am pornit mai agale pe scări, în urma lui, bucuros că nici acum nu mă lăsasem tras de limbă. Lasă-l să se frământe, de ce să-i dau eu totul mură-n gură? Să vadă și el că întâmplările misterioase din viață nu se dezleagă cu una cu două, ca prin cărțile pe care le citește și din care poți ghici după primele zece pagini cine-i vinovatul. Mai încercase el să mă descoase de câteva ori, mai ales după ce comandantul navei dăduse ordin marinarilor să-și sporească vigilența în cart, dar nu-și găsise omul! Mă țineam tare, hotărât să-l las până-n ultima clipă în bezna neștiinței.

În capul scării, pe punte, i-am găsit pe comandant și pe secund, în toiul unei discuții.

— Ce ne făceam, dacă am fi apucat să închidem magaziile? a zis mai mult ca pentru sine secundul după ce am ieșit iarăși pe punte.

— Nu se putea una ca asta, i-a răspuns căpitanul Jianu. N-ar fi ars mocnit atâta vreme, tot l-ar fi observat, dacă nu aparatele, oamenii...

— Dar de unde s-a iscat?

— Asta mă-ntreb și eu...

— O fi aruncat cineva o țigară în timpul descărcatului, mi-am dat eu cu părerea.

— Imposibil, a ripostat Pavel. În ritmul în care s-a lucrat, cine mai avea vreme să fumeze? Și-apoi docherii sunt oameni cu

experiență; care dintre ei s-ar juca cu focul în magazia plină de mărfuri?

— Poate vreo scânteie de la bucătărie...

— Scântei, de la soba electrică?! a întrebat secundul mirat. Ce naiba mai, Georgică?

— Atunci a fost pus de cineva!

— Alta acum! a mormăit comandantul.

— Ba cam așa cred și eu, a răspuns Pavel privind în jos. Mi se pare mie că tocmai aici, în port, au vrut să ne facă figura...

— Cine anume? a întrebat comandantul cu iritare în glas. Iar începeți cu teoria aceea?

— Nu-i nicio teorie. Practica vorbește, tovarășe comandant. Faptele. Trebuie să luăm măsuri...

— Măsuri! N-aveți decât, tovarășe secund. În virtutea funcției, dați ordinele necesare. Dar eu cred că-i de prisos. Acuma, când nu mai e nimeni străin la bord, cine s-ar putea apuca să azvârle țigări aprinse în magazie?

— Degeaba vă supărați, tovarășe comandant. Puțină precauție nu strică.

— Am spus o dată: dați ordinele necesare, a răspuns rece comandantul. Dublați carturile, instalați posturi suplimentare de gardă, dar echipajul să meargă în oraș. Să se destindă oamenii. Partea cea grea a drumului abia acuma vine...

S-a întors și-a plecat, spre comandă, fără să mai adauge o vorbă. Secundul a privit necăjit în urma lui Jianu și apoi s-a întors spre mine:

— Ce zici, Georgică? Un pachet cu dinamită apare pe punte; o parâmă cade din senin peste bord la elice; marfa cea mai inflamabilă din magazie se aprinde... Nu-i nicio legătură între toate acestea?

— Bună dimineața! a răsunat lângă noi glasul lui Ștefănescu, făcându-ne să tresărim.

Secundul a privit o clipă, parcă cântărindu-l din ochi.

— Tovarășe Ștefănescu, de mult voiam să discut cu dumneavoastră. Călătoriți pentru prima oară pe mare, dar eu sunt marinar de ani de zile și n-am mai pomeni un asemenea șir de întâmplări. Ce spuneți de toate astea?

— Sunt un simplu pasager, a spus încet ziaristul. Rostul meu aici este să scriu câteva reportaje. Dar dacă o să fie nevoie și dacă o să pot, vă făgăduiesc că o să vă ajut. V-aș sfătui să vă

gândiți mai mult la povestea cu barca. Dacă a fost adus la bord un pachețel, de ce nu putea urca și un om? a continuat Ștefănescu.

— Bordajul are patru metri înălțime de la suprafața apei, am intervenit eu.

— Naiba știe, a zis îngândurat secundul. Comandantul nu vrea să creadă că un om de la bord e trădătorul; cealaltă variantă nu pot s-o cred eu. Cum să ajungă un om neobservat pe navă? Unde să se ascundă atâtea zile? Dar întrebarea cea mai complicată e: ce să facem? Comandantul mi-a spus să iau măsuri; e drept că era foarte sceptic când a spus asta…

— Eu unul n-am niciun amestec în povestea asta; vă repet că sunt un simplu pasager. În oraș însă cred că v-ați putea duce și dumneavoastră, tovarășe Pavel.

— Eu? s-a mirat secundul, de parcă i se făcea propunerea să dea o raită prin cosmos. După câte s-au întâmplat?

Și din nou Pavel l-a privit lung, pătrunzător. Eu însumi mă simțeam stingherit de această privire.

— Georgică, mergi cu mine? m-a întrebat apoi Pavel, hotărându-se deodată. O să formam un grup mai mărișor, să nu umblăm izolați.

— În regulă, tovarășe Pavel, am răspuns, căutând să-mi ascund bucuria. N-am mai fost niciodată prin părțile astea; mă duc să ajut la închiderea magaziilor, pe urmă mă îmbrac și dăm o raită…

Am plecat. Eu, spre un grup de marinari care erau în toiul lucrului la bocaport, iar Pavel s-a îndreptat spre comandant, spunând că are ceva de raportat.

VIII

Coborâm pe țărm. „Avem mulți prieteni!“ Un necunoscut ne spune o poveste uluitoare. Operațiunea „Colos“. Nu-i timp de pierdut.

— Să grăbim pasul, că ne prinde ploaia pe drum, am zis eu.

— Nu mai e vreme, a răspuns nostromul. Uite, c-a și început.

Câteva tunete au mugit înfundat, acoperind pentru o clipă zgomotul orașului, apoi primele picături de ploaie au prins să cadă, repezi și enorme.

— Într-un sfert de oră ne face ciuciulete, a zis secundul privindu-și îngrijorat mâneca hainei lui noi, pe care se și lățiseră câteva picături.

— Ar fi mai înțelept să intrăm undeva, a răspuns nostromul. Gustăm câte-un coniac și așteptăm să se însenineze. E ploaie de vară, asta nu ține mult.

M-am uitat puțin speriat la el:

— Cum, nea Mantule, să intrăm în restaurant? Cred că n-ar trebui…

— Lasă, Georgică, n-ai teamă. Doar n-o să ne întindem la chef. Și să ne hotărâm odată, dacă nu vrem să ne ude pân’ la piele. Uite colea, după colț, un bar…

Am grăbit pasul și am intrat în barul pe care-l descoperise nostromul. Nea Mantu, care știa bine rosturile unei asemenea instituții, ne-a condus în apropierea estradei orchestrei unde un trompetist negru, acompaniat la pian de o blondă, cânta o melodie languroasă. Când am intrat, pianista și-a întors privirile spre noi. Am văzut că are ochi albaștri, gură mică și o gropiță în bărbie. Mi-a plăcut fata de la prima aruncătură de ochi; s-a uitat și ea la mine, și-a coborât pleoapele, fără să se întrerupă din cântec. Tovarășii mei băgaseră de seamă acest schimb de priviri și-au făcut haz:

— Georgică, i-ai plăcut fetiței.

— Fii atent să nu-ți rămână inima p-aici.

— Ai grijă, prima de ambarcare ți-e în pericol…

Cred că m-am roșit de ciudă că secundul și nea Mantu descoperiseră așa de repede acest schimb de priviri; drept răspuns la glumele lor, am făcut-o pe indiferentul și m-am așezat cu spatele la orchestră, pe unul din scăunelele joase din jurul mesei.

— Ambițios ești, tinere! m-a mustrat în glumă nostromul. Eu, în locul tău, altfel m-aș fi purtat.

Chelnerul, care așteptase politicos să ne așezăm la masă, s-a apropiat de noi și a luat comanda: coniac, după cum eram înțeleși de la început. A revenit îndată cu o sticlă frumos ambalată cu poleială roșie la gât, cu etichetă aurie și aromă puternică. A turnat în păhărele, ne-a urat petrecere frumoasă, apoi Pavel și nea Mantu s-au așezat la taifas, cum fac marinarii care se respectă, atunci când au câteva ore de pierdut pe țărm. Eu îi ascultam numai pe jumătate; mereu îmi fugea gândul la întâmplările din ultima vreme și mai ales mă întrebam ce va urma. Ce-au să mai pună la cale dușmanii, văzând că în ciuda încercărilor lor „Cosânzeana“ își continuă drumul?

Mă frământa mai ales întrebarea: ce rol are Ștefănescu în toată povestea? Fusesem de față la discuția dintre el și secund; ziaristul păruse din nou un om sincer și binevoitor, hotărât să ne ajute. Și totuși, de ce insistase atâta ca Pavel să coboare pe țărm? Nu cumva o făcuse dinadins, ca să ne slăbească forțele? Oricum, prezența ofițerului secund ar fi fost mai necesară la navă, în asemenea împrejurări. Și Pavel, cu câtă ușurință acceptase să plece! De fapt, nici comandantul nu se împotrivise plecării lui, iar comandantul nu poate fi luat drept un om care nu judecă destul când ia o hotărâre! Și-apoi nu era să-mi dea mie raportul despre acțiunile lui. Nu eram decât un țânc pe lângă Jianu, om încărunțit pe mare, unul dintre cei mai experimentați comandanți de cursă lungă! Atunci... poate erau la mijloc lucruri pe care eu nu le cunoșteam? Oare ce se petrece la bord în clipa asta? Nu cumva am greșit, eu și tovarășii mei, ieșind în oraș în asemenea împrejurări?

Trompetistul și-a întrerupt deodată cântecul. M-am întors să văd ce se întâmplă. Cu fața îndreptată spre noi, fata de la pian îi spunea ceva negrului. El a dat din cap. A surâs și a venit la masa noastră. Ne-a salutat curtenitor, apoi a spus în acel dialect greco-franco-italian, bine cunoscut în lumea porturilor Mediteranei:

— Orchestra dorește să cânte în cinstea domnilor. Dacă domnii au plăcerea, îi rugăm să ne spună din ce țară vin.

Nostromul a înălțat fruntea și a pronunțat răspicat, cu mândrie în glas, un singur cuvânt:

— Roumanie!

În clipa următoare, fata de la pian a început să cânte primele măsuri din „Balada“ lui Ciprian Porumbescu, iar secundul l-a tratat pe trompetist cu un păhărel din licoarea aurie. Scena aceasta mi-a făcut o deosebită plăcere, mie și tovarășilor mei de pe „Cosânzeana“.

— Avem mulți prieteni, a rostit nostromul înduioșat.

Dar și dușmani, am adăugat eu în gând. Și m-am uitat în jurul meu, în restaurant. Nu era multă lume la ora aceea. Mi-a atras atenția un necunoscut care stătea la o masă, în colț, și care urmărise cu toată atenția scena descrisă mai înainte. A chemat chelnerul, i-a spus ceva, apoi s-a ridicat și a venit la o masă mai aproape de noi. Chelnerul l-a urmat, aducând sticla aurită și păhărelul. Părea să fie-n bani individul și cred că se arătase darnic în bacșișuri, altfel n-ar fi fost servit cu atâta grijă și respect. Când s-a dat mai aproape, m-a uimit îmbrăcămintea lui sărăcăcioasă: purta un costum negru, ponosit și mototolit, care părea să fi fost cândva smoching; cămașa, albă și elegantă pe vremuri, avea acum culoarea norilor plumburii de afară, iar cravata părea culeasă dintr-o ladă de gunoi. Mai mult m-a uimit însă fața lui: avea obrajii supți ca după o boală grea și privirea hămesită, care dovedea că omul nu se tratează în fiecare zi cu bunătăți. Văzând că-l studiez, individul s-a uitat și el la mine atât de insistent, încât am plecat ochii și-am început să citesc eticheta de pe sticla cu coniac. Orchestra terminase melodia românească și începuse din nou să cânte muzică modernă, lentă și sincopată, în care sunetele trompetei păreau niște hohote de plâns. Tovarășii mei de petrecere își continuau discuția pe un ton mai ridicat, ca să acopere glasul puternic al trompetei.

— Ce-o fi cu bătrânul nostru de-i mereu supărat? a întrebat Pavel.

— Are necazuri, a răspuns nostromul. Cui îi vine ușor la vârsta lui, fără nevastă, fără copii? A avut un frate, timonier de prima mână, dar i-a murit pe front. De ce-ar fi vesel omul?

Știam eu mai bine decât nostromul pricina supărării lui Jianu, dar am întrebat așa, într-o doară:

— Nea Mantule, de unde știi atâtea amănunte?

— I-auzi, de unde! a mormăit ironic nostromul. Păi tu, Georgică, te jucai în țărână când eu și cu Ion Jianu spălam puntea pe „Decebal“. Eu, el și frate-său formam un grup de toată frumusețea, pe cuvânt ți-o spun! De la Haifa la Marsilia,

toate porturile le-am bătut stradă cu stradă. Mă uit la fata de la pian: nostimă, drăguță, îți place, dar tu, Georgică, te-ai întors cu spatele la ea și nici gând s-o întrebi de sănătate. Păi noi, măi băiete, când eram tineri…

— Nea Mantule, ia fii atent cum se uită omul de colo la noi.

— Prostii măi, Georgică, a mormăit nostromul, supărat că-l întrerupsesem din povestire. Ai descoperit vreun pirat de-mi iei vorba din gură?

— Da zău, Georgică, ce modă-i asta? Când vorbește un om mai în vârstă nu se cade să-l întrerupi.

— Uitați-vă și dumneavoastră. Individul ăla s-a mutat la o masă mai apropiată și acum se uită numa-ncoace…

N-am apucat să mai adaug altceva. Necunoscutul s-a ridicat de la masă și a venit lângă noi. I-am făcut semn nostromului și el s-a întors, în sfârșit, să vadă despre ce este vorba.

— Bună ziua, domnilor marinari, a zis străinul cu un glas sec, ce semăna bine cu un scârțâit. Aș vrea să vă spun ceva, dacă nu-i cu supărare…

Secundul s-a întors și el, l-a măsurat cu o privire lungă și i-a vorbit în numele tuturor, politicos dai hotărât:

— Poate-ai greșit adresa, domnule. Nu te cunoaștem și nu cred că ne-ar interesa ceea ce dorești să ne spui. Bună ziua!

Cu aceste vorbe, Pavel s-a întors din nou spre noi, semn că a încheiat discuția, dar străinul nu părea dispus să-și vadă de drum. A ocolit masa și s-a oprit în fața nostromului.

— Mantule, bătrâne, nu mă mai cunoști? Eu sunt Petrache Tulceanu, de pe nava „Decebal“…

— Ce? a strigat nostromul sărind de pe scaun. Petrache Tulceanu, spui? Vorbești în numele morților, omule?

— Poate era mai bine să fi murit, a zis cu umilință necunoscutul. Dar uite că ne-a fost dat să ne-ntâlnim…

— Măi Petrache, măi! Oare chiar tu ești sau visez? Ce-i cu tine aici?

— E o poveste lungă…

Eu și secundul ascultam muți de uimire această discuție și, vorba lui nea Mantu, nu ne venea să credem. Ne-au trebuit câteva clipe ca să ne dezmeticim. Întâlnirea aceasta era surprinzătoare; vasul despre care vorbea Petrache fusese transformat în crucișător auxiliar și se scufundase în timpul războiului, printre insulele Mării Egee. Doi oameni se revedeau

deci după mai mult de douăzeci de ani! Pavel a tras de sub masă al patrulea scaun și l-a invitat pe noul venit:

— Ia loc, domnule Petrache. Ia loc și povestește…

Omul n-a așteptat să fie poftit a doua oară. S-a așezat, ne-a privit pe rând pe fiecare, apoi a zis încet, obosit parcă:

— De când n-am mai auzit vorbă românească… Sunt douăzeci de ani de când am plecat din țară, cu frontul, spre apus. N-am murit, precum se vede, Mantule…

— Și ce-ai făcut până acum? a întrebat nostromul cu glas tulburat. De ce n-ai dat niciun semn de viață? Cum ai ajuns aici? Nu cumva ți-ai renegat neamul? Ți-o spun fără înconjur, nu pot vedea în fața ochilor un trădător!

Petrache Tulceanu a tresărit la cuvântul din urmă și s-a făcut alb ca hârtia:

— Trădător? Nu… Dar nu-i momentul să-mi istorisesc viața, să arăt ce stânci submarine sau ce ochi au făcut să-mi eșueze „corabia“ pe aceste țărmuri. Vreau să vă spun un lucru. Care vă interesează mult mai direct…

— Vorbește și spune adevărul, i-a poruncit nostromul cu asprime.

— O să vă spun. Nu mă judeca pripit.

…Întâmplarea m-a adus acum câteva luni în portul acesta. Auzisem că o societate de transporturi nou înființată caută oameni. Până să ajung eu însă, posturile se ocupaseră de mult. Trebuia să mă aștept la asta… Am hoinărit zile-ntregi prin oraș, căutând de lucru. Nimeni nu avea nevoie de mine. Dormeam pe unde apucam; câtva timp mi-am permis luxul să mă adăpostesc într-un hotel de mâna a treia; când am terminat și ultimul gologan, am început să dorm pe bănci, în parc… Acolo m-am trezit ieri dimineață cu un polițist:

— Conform legii, n-aveți dreptul să dormiți pe bănci în parc. Sunteți amendat!

M-am ridicat, zgribulit de răcoarea dimineții, mi-am adus aminte că de două zile nu mâncasem mai nimic și i-am râs în nas polițistului:

— Amendă, spui? Încearcă, poate descoperi dumneata vreun ban prin buzunarele mele. Eu unul n-am găsit nicio lețcaie…

— N-ai bani? a rânjit polițistul privind în jur și, ridicând deodată glasul: O să te duc la închisoare. M-ai insultat în timpul serviciului. O s-o pățești, află de la mine!

Auzind gălăgie, doi tipi bine îmbrăcați, a căror prezență la ora aceea în parcul orașului nu mi-o puteam explica, s-au apropiat de noi.

— Ce-ai cu el, domnule comisar? a întrebat unul din ei, cu mustață mexicană și pălărie de pai.

— E un borfaș, îl duc la închisoare.

— Măcar acolo să mănânc și eu o ciorbă, am răspuns cu nepăsare.

— Lasă-l în pace, comisare, a zis celălalt individ, umflându-și gușa de porc. Cât trebuie să plătească?

Nu-mi venea să cred că scap așa ușor. Grăsunul a scos din buzunar o bancnotă, i-a dat-o polițistului și acesta s-a depărtat, salutând respectuos. I-am măsurat cu privirea pe cei doi, uimit că se amestecau în conflictul meu cu polițistul. De obicei, domnii eleganți și bine hrăniți nici nu se uită la prăpădiți de-alde mine.

— Vă mulțumesc din suflet, domnilor, m-ați scos dintr-o încurcătură. Nu știu cum să-mi exprim recunoștința…

— Lasă chestiile astea, a zis cel cu mustața mexicană. Crezi că ne-am apucat să facem pomeni? Avem nevoie de dumneata. De trei zile te urmărim și știm că n-o duci prea strălucit cu finanțele.

— N-ai fost văzut intrând prin restaurante, a adăugat grăsunul.

— E drept că o duc prost. Nu găsesc de lucru nicăieri. Unii spun că-n Australia…

— Să nu mai lungim vorba, a zis iarăși grăsunul. Vrem să facem o afacere. Îți dăm posibilitatea să câștigi într-o singură noapte… hai să spunem în dolari, că-s buni pretutindeni… o sută!

O sută de dolari într-o singură noapte! Era o sumă mult prea mare ca să nu-mi dea de bănuit, de aceea am întrebat prudent:

— E o afacere cinstită?

Cel cu mustața mexicană a rânjit:

— Unde dracu te gândești? Nu te pune nimeni să faci o crimă. E o treabă mai ușoară…

— Și puțin mai cinstită decât o crimă, a adăugat grasul. Dar hai să luăm o gustare și să bem un păhărel.

— Firește, a spus cu îngâmfare „mexicanul“. Doar n-o să aranjăm o treabă ca asta în mijlocul grădinii publice!

M-au luat între ei și am pornit către un restaurant din

apropiere. Eram flămând ca un câine; cât despre băutură, vă spun cinstit că-i și uitasem gustul. Am mâncat pe săturate, poate pentru prima oară în luna asta. Cei doi abia dacă gustau ceva din bunătățile de pe masă. În schimb, la băutură se întreceau în pahare și mă sileau să beau cot la cot cu ei. La al nu știu câtelea pahar, „mexicanul“ a ciocnit și a urat:

— Pentru reușita acțiunii „Colos“!

Vorbele astea m-au dezmeticit ca un duș rece. Vasăzică beam și mâncam, în fața ochilor îmi flutura cecul de o sută de dolari – și eu nici nu aflasem ce mi se cere să fac! Am pus paharul deoparte:

— Domnilor, e momentul să aflu despre ce este vorba. Suta de dolari nu-i de colea; dac-aș munci din greu o lună-ntreagă, nu sunt sigur că aș putea s-o câștig. Iar dumneavoastră mi-o oferiți pentru lucru de o singură noapte. Vă rog să-mi spuneți în ce constă „Colosul“ ăsta?

Amândoi s-au uitat lung la mine, au dat peste cap paharele, s-au privit cu înțeles, și cel gras a început:

— Uite cum stă socoteala, șefule, noi suntem funcționari la o companie de navigație, nu te privește care anume. O altă companie, concurenta noastră, ne-o ia mereu înainte de la o vreme. Au căpitani mai pricepuți, nave mai bune – treaba lor. Cert este că ne-au adus în pragul falimentului. Acum vor să ne sufle de sub nas o afacere importantă. Mâine urmează să sosească un vapor de-al lor. Uite ce ne trebuie: dumneata să te strecori la bord și să provoci o defecțiune care să întârzie plecarea navei. Îți dăm acum cincizeci de dolari, iar după ce faci treaba, primești restul. De fapt, noi mai avem pe cineva care se ocupă de asta; dacă acela reușește înaintea dumitale, înseamnă că nava întârzie, iar dacă nava întârzie nu mai avem nevoie de dumneata și te alegi cu cincizeci de dolari, fără să fi mișcat un deget. E limpede?

— Poți să-ți iei un apartament mai bun decât cel în care te odihneai azi dimineață, a adăugat „mexicanul“.

— Și să-ți cumperi un costum mai acătării…

— Vezi bine că nu-i vorba de o crimă…

— Ai fost marinar, știi că într-o chestie ca asta echipajul n-are ce pierde. Patronul înghite gălușca și gata.

„Mexicanul“ a și scos din buzunar un teanc de bancnote, iar celălalt individ mi-a pus sub nas hârtia și-un stilou:

— Haide, ia gologanii și iscălește. Nu de alta, dar afacerile sunt afaceri…

M-am uitat la ei înainte de a semna. Apoi m-am gândit că nu e chiar așa de murdară treaba pe care trebuia să o fac. De fapt, produceam pagube unui armator de vase, unui patron, care avea să bage-n sertar o mână de bani mai puțin. Ăla câștigă într-o zi cât un docher într-un an… Am luat tocul și am iscălit.

Petrache Tulceanu s-a oprit din povestire, a sorbit din păhărelul de coniac și a adăugat cu voce ostenită, sfârșită parcă:

— Vaporul ăla era tocmai nava noastră, adică a dumneavoastră. N-aveam de unde să știu asta, când am semnat… Dar din câte știu aici nu mai e vorba de patron și de aceea am vrut să vă previn…

Pavel a tras aer în piept cu putere, ca un om care simte că se sufocă; nea Mantu a sughițat, iar eu am sărit în picioare și am strigat:

— Ați auzit, mai au pe cineva care se ocupă de navă!

— Nu-i timp de pierdut! a întărit Petrache. Peste o oră urma să mi se spună dacă „celălalt“ a „reușit“ sau dacă trebuie să intru eu în joc pentru îndeplinirea „misiunii“. Faceți ce credeți, dar repede!

IX

Față-n față cu dușmanii. „O.K., e rândul dumitale!“ Sosim la bordul „Cosânzenei“.

Cuvintele lui Petrache Tulceanu erau foarte nimerite pentru o asemenea împrejurare. Cum să mai stăm liniștiți în jurul sticlei cu coniac, când aflaserăm cu certitudine că un om, plătit de dușmani, se află la bordul „Cosânzenei“?

— Să mergem la vapor! a hotărât secundul.

— Mergem, a încuviințat nea Mantu ridicându-se. Dar cu el... ce facem?

Petrache Tulceanu dădea a-nțelege că nu ia parte la frământarea noastră; rămăsese așa, cu coatele pe masă, cu fruntea sprijinită-n palme, cu umerii încovoiați, întreaga lui atitudine părând a spune: „Eu mi-am făcut datoria, v-am spus cum stau lucrurile, rolul meu s-a sfârșit...“ Ne judeca greșit, firește, căci în clipa următoare, Pavel a fost acela care-a vorbit în numele tuturor:

— Nu-l putem lăsa așa. Până una-alta, hai cu noi la navă, domnule. Acolo vom vedea ce-i de făcut...

Petrache a sărit de pe scaun și și-a îndreptat ochii umezi către secund:

— Adevărat? Cum să vă mulțumesc...

— Hai, Petrache, lasă, a zis nostromul, luându-l cu blândețe de umăr. Vino, să dăm de veste celor de la bord!

În ușa restaurantului s-a arătat un chip încruntat, cu pălăria îndesată până pe sprâncene. Părea să caute pe cineva. Și-a plimbat privirile prin toată sala și dând cu ochii de noi a tresărit și-a dispărut îndată.

— El e! a șoptit Petrache. E cel care o făcea pe polițistul acolo, în parc. Ne-a văzut împreună; mă tem să nu-i cheme și pe ceilalți...

Ca să nu mai pierdem vremea cu socoteli, am lăsat chelnerului o sumă care întrecea cu mult consumația noastră și a lui Petrache. Văzând graba noastră, fata de la pian încetase cântecul și se ridicase. Drept răspuns la privirea ei nedumerită, i-am făcut un semn de rămas-bun și am plecat...

La ușă ne așteptau cei trei indivizi. I-am recunoscut îndată, după descrierea lui Petrache, pe „mexican“ și pe grăsunul care părea să fie șeful; al treilea era cel care băgase capul pe ușă

câteva clipe mai înainte. Secundul a aruncat o privire rapidă în jos și a spus printre dinți:

— Nu vă lăsați provocați. Treceți nepăsători și cât mai repede. Georgică, noi doi rămânem mai în urmă!

Unul dintre bandiți l-a tras pe Tulceanu de mânecă:

— O. K., e rândul dumitale!

— Mă urc cu ei pe navă. Altceva ce pot face? i-a șoptit Tulceanu.

— Să nu pierzi cheul din ochi, când ridic pălăria… acționează! Fă tot posibilul ca nava să nu mai plece!

Între timp noi ne-am urcat într-un taxi, în dreptul „Cosânzenei“ mașina a frânat prelung, fâșâind cu cauciucurile pe asfaltul încă umed de ploaie. Am sărit cu toții aproape din mers și am trecut în fugă schela, iar taximetrul a luat-o repede din loc, tocmai când mașina neagră în care se aflau bandiții se oprea și ea lângă navă.

X

Dăm ochi cu comandantul. Mateianu vede agenți secreți acolo unde nu sunt. Ordinul căpitanului Jianu. Ce se întâmplă cu ziaristul?

Urcați pe punte, am pornit îndată după Pavel spre comandă. Nostromul îl împingea înainte pe Petrache, care părea foarte emoționat; cât despre mine, stăteam ca pe ghimpi, întrebându-mă cum va primi comandantul ultimele știri și mai ales prezența lui Petrache Tulceanu pe bordul navei.

— Nicio vorbă despre, „Colos“, ne-a suflat Pavel. Lăsați-mă pe mine să povestesc!

Căpitanul Jianu ne-a ieșit în întâmpinare, căutând să-și ascundă surprinderea.

— De ce n-ai anunțat, tovarășe Pavel, că avem musafiri?

— Vă prezint, tovarășe comandant, un vechi marinar de pe nava „Decebal“.

— Și prieten de-al meu, s-a grăbit să adauge nostromul.

— Sfinte Sisoe! Ăsta-i Petrache în carne și oase! a strigat comandantul uimit. De unde-ai răsărit, bătrâne?

Petrache Tulceanu părea foarte stânjenit de primirea aceasta, și stinghereala lui a ajuns la culme când comandantul nostru s-a apropiat de el și l-a îmbrățișat.

— Te credeam pierdut, măi omule. Cum ai nimerit aici?

Secundul a făcut un pas înainte și a-nceput să povestească repede, parcă temându-se să nu fie pus în încurcătură de vreo întrebare neașteptată:

— Să vedeți cum a fost, tovarășe comandant. Ne-a apucat ploaia în oraș și am intrat într-un restaurant. Acolo, auzindu-ne că vorbim românește, dumnealui s-a apropiat de noi. Ne-a spus cine este, l-a recunoscut și nostromul… așa că l-am adus încoace, socotind c-o să vă facă plăcere…

— Mai e vorbă? a zis bucuros comandantul. Și ce-ai făcut în toți acești ani, Petrache? De ce n-ai dat niciun semn de viață? Îți place așa de tare aici, printre străini?

— Nu-mi place deloc, domnule căpitan. Bine spune cântecul: „Rău e, Doamne, prin străini…“ În ’43 când s-a scufundat nava – nu am vrut să mă întorc în țară.

— Dar acum?

— Acum e altceva.

Ne așteptam ca comandantul nostru să-l îmbrățișeze din nou pe Petrache, să-i ofere o cabină separată și să-l socotească pasagerul nostru până la Constanța. Dimpotrivă, el s-a încruntat:

— Despre asta o să mai discutăm noi…

— Tocmai, că avem ceva foarte important de discutat, tovarășe comandant a intervenit secundul. E vorba de siguranța „Cosânzenei“…

— Fii mai explicit, tovarășe Pavel, a răspuns cu răceală comandantul.

— Să mergem în cabină, dacă nu vă supără. Și să meargă și dumnealui cu noi…

Jianu a ridicat indiferent din umeri, invitându-i cu un gest pe cei doi, apoi s-a întors spre grupul de marinari care urmăriseră în tăcere toată scena:

— Să nu uit. Nu mai părăsește nimeni nava. Tovarășe Mantu, la ora șaisprezece ai grijă să fie schimbați oamenii de gardă în compartimente.

După ce s-a depărtat comandantul, unul dintre marinari a tras o înjurătură:

— Fir-ar să fie de indivizi! De unde i-ați scos măi, fraților? Din cauza lor să stăm noi consemnați la bord!

Mateianu, care de la apariția mașinilor se ținuse tot în preajma noastră, s-a apropiat de mine și mi-a șoptit:

— Georgică! De data asta nu mai poți ascunde nimic. Să dăm cărțile pe față. Nu te las până nu-mi spui ce s-a întâmplat!

— Lasa-mă, neamule, în pace. Ce-ți veni? Ai auzit toată istoria, eu nu am nimic în plus de povestit.

— Hai, mă, n-o face pe grozavul. Dacă vrei să știi, te-ai purtat ca un copilaș. Dacă eram în locul tău… Zău, Georgică, spune-mi și mie cum a fost. Nu-i așa că tipul pe care l-ați adus e un agent secret?

— Ți-ai pierdut mințile, Mateiene?

— Lasă măi, că știu eu. Mă socotiți cu toții un zăpăcit, și nimeni nu pune nicio bază pe mine. Dacă vrei să știi, eu mă pregătesc în secret ca să pot face față în orice situație; am învățat jiu-jitsu, cunosc bancnotele false, deosebesc mașinile după zgomotul motorului.. Dar nimeni nu mă bagă-n seamă pe vaporul acesta! Hai colo, la prova, și povestește-mi și mie!

Aș fi vrut să-l iau din nou la zor, pentru că își pierdea vremea

cu fleacuri care nu sunt de folos nimănui, dar pe de alta parte, parcă-mi era milă de el. Bietul băiat era bine intenționat; cel mult i se putea reproșa faptul că nu prea umblă cu picioarele pe pământ. Dar la o anumită vârstă nici asta nu-i de mirare, așa încât, cu toate lipsurile lui, îl simpatizam sincer. Socoteam că l-am lăsat destul să se zbată în negura neștiinței și că a venit vremea să dau la o parte un colț al perdelei care acoperea marele mister. Asta, firește, nu fără o morală cuvenită, pe care i-am servit-o treptat, după fiecare frază a povestirii:

— Vezi măi, Mateiene, ce-nseamnă să stai cu nasu-n cărți și să nu vezi nimic în jurul tău? În timp ce tu citeai povești cu pirați de acum două sute de ani, noi luptam să înlăturăm primejdia, iar tu, în loc să ne fii de folos…

— Cum vine asta? Care „noi“? Vasăzică era ceva organizat, iar eu am fost lăsat afară din rânduri?

— Nu tocmai așa, l-am liniștit eu. Dar în cazuri de astea trebuie să vezi și singur, nu să aștepți mură-n gură totul. Așa ai învățat de la celebrii tăi detectivi?

— Georgică, lasă introducerea și intră de-a dreptul în subiect. Și poate-oi fi și eu de folos cu ceva în toată acțiunea…

— Păi atunci ascultă la mine…

Mateianu ascultă cu obrajii aprinși; ochii îi străluceau și la fiecare frază mă întrerupea cu exclamații de uimire și de curiozitate. N-am înflorit cu nimic întâmplările și i-am povestit întocmai cum a fost. Pentru el însă și asta era prea destul; iar când am încheiat, spunându-i că după toate probabilitățile dușmanul se află la bord, Mateianu era să cadă de pe balustrada pe care se așezase:

— Auzi dumneata! E nemaipomenit, Georgică. Îți spun că aventura ta e mai presus decât zece cărți cu pirați.

— Lasă, că încă nu s-a terminat. Vezi tu, sunt câteva lucruri foarte neclare. În primul rând, unde-a stat ascuns dușmanul? Pe nava asta nu-i colțișor care să nu fi fost călcat de zeci de ori. Sau poate vinovatul e un om din echipaj, unul ca mine și ca tine. Cine știe? Tocmai de aceea se cere să fim cu ochii-n patru; nu poți ști de unde sare…

— Eu am o bănuială, Georgică, a șoptit Mateianu. S-ar putea să greșesc, dar nu cumva omul cu pricina e pasagerul nostru? Prea se bagă peste tot, prea umblă de colo-colo pe toată nava…

— Și eu m-am gândit la asta, dar deocamdată nu avem nici un

fel de dovezi. Uite ce e: n-ai vrea să te ocupi puțin de el? Să-l urmărești, dar fără să te observe…

— Mă insulți! Eu, băiete, cunosc cele mai perfecționate metode de a urmări pe cineva, chiar într-un oraș aglomerat…

— Tocmai că într-un oraș aglomerat e mai ușor. Aici, pe palma asta de loc, e greu. Să bagi de seamă. O să-l urmărim cu rândul…

Ne-a întrerupt din discuție nea Mantu, care aducea ordinul comandantului: fără-ndoială că dușmanul va mai încerca vreo ticăloșie acum, cât timp vaporul este încă la cheu. Să fim deci cu ochii-n patru. S-a stabilit ca un număr de oameni să stea în permanență pe punte, fără să pară că pândesc.

— Acum să te ții, Georgică! mi-a spus nostromul, și-n glasul lui citeam totodată îngrijorare și satisfacție. Se limpezesc lucrurile.

— E clar, a strigat Mateianu. Le arătăm noi lor.

— Încet, Georgică, l-a domolit nostromul. Pisica cu clopoței nu prinde șoareci. Dacă simte că-l pândim, omul se ascunde mai bine și te pomenești că ne-o trage tocmai când suntem colo, în larg!

— Am înțeles…

Prietenul meu a zbughit-o de lângă noi, și eu am rămas să aprind o țigară de la pipa nostromului. Fumam amândoi și tăceam; vorbele erau de prisos în asemenea împrejurare. După vreo două minute, Mateianu a răsărit fără veste lângă noi:

— Am fost să văd ce face omul meu. Stă lângă balustradă și citește, dar cred că mai mult se uită-n jurul lui decât în carte. Parcă așteaptă ceva…

XI

Pasagerul clandestin iese la iveală. Pericol la motoare! „De unde ați luat revolverul?“ Așteptăm părerea șefului mecanic.

La ora șaisprezece s-au schimbat carturile. Nu se petrecuse nimic deosebit, ba unii dintre marinari erau încredințați că toate măsurile de prevedere fuseseră de prisos. Cartul următor – de la patru la opt seara – a trecut la fel de liniștit. Ștefănescu nu se clintea din locul lui de pe punte; răsfoia la nesfârșit cartea aceea, încât aveai impresia că ține cu tot dinadinsul s-o învețe pe de rost. Se apropia ora plecării. Apa din tancuri fusese împrospătată; pentru orice eventualitate, am mai controlat o dată toate legăturile de pe punte – într-un cuvânt, eram pregătiți de drum.

Înserarea a coborât lin deasupra portului. Pe țărm au început să se aprindă șiraguri de lumini; s-au aprins luminile și la bordul navelor din radă. Mișcarea portului nu părea să se potolească odată cu căderea serii; nave intrau și ieșeau din bazin, iar piloții aveau de lucru din belșug. La bordul „Cosânzenei“ oamenii se plictisiseră de atâta veghe; cei care nu erau de gardă au părăsit pe rând puntea, să se odihnească prin cabine sau să dea târcoale bucătăriei, unde nea Arvinte părea să pună la cale ceva deosebit. Câțiva marinari jucau șah stând de-a dreptul pe puntea care mai păstra căldura zilei; eu mă învârteam în jurul lor, dar eram prea puțin atent la tabla cu pătrățele; așteptam cu nerăbdare ivirea „pasagerului clandestin“. Ștefănescu care pusese în sfârșit cartea deoparte se plimba pe punte, îngânând un cântec.

Mă uitam atent în jurul meu. Umbrele mecanismelor de pe punte m-au făcut de câteva ori să tresar. Tot mi se părea că din spatele lor va țâșni silueta încovoiată a dușmanului nostru necunoscut.

Fețele marinarilor păreau palide în lumina becului cel mare de la catarg. Locul șahiștilor de pe punte îl luaseră Mihu și Cerbu. Pe navă era cunoscută rivalitatea la șah a celor doi timonieri, de aceea în jurul lor se mai adunaseră câțiva să comenteze cu glas scăzut situațiile și mutările fiecăruia sau să dea sugestii, pe care cei doi adversari le răsplăteau cu priviri neprietenoase. Prezența lui Mateianu o ghiceam undeva, în preajma lui Ștefănescu, și m-

am convins o dată mai mult că prietenul meu nu citise zadarnic mii de pagini cu urmăriri nocturne. Ziaristul stătea calm lângă balustradă și atenția lui părea să fie absorbită de muzica ce se revărsa din difuzorul cel mare, montat pe catargul principal al „Cosânzenei“. La schelă stătea ca totdeauna Dragonea. Fuma liniștit și din când în când se una în jurul lui, întorcându-se cu tot corpul de parcă i-ar fi fost ceafa înțepenită. Ghiceam din mișcările lui, greoaie în aparență, că până și cel mai pașnic om de pe „Cosânzeana“ e neliniștit și așteaptă cu încordare să se petreacă ceva; totuși timpul trecea și puntea navei noastre semăna tot mai mult cu terasa unei case de odihnă, unde locatarii se bucură liniștiți de pacea serii, în jumătatea de oră dinainte de culcare…

Începusem să mă îndoiesc de eficacitatea acestei paze îndârjite. Mai mult de jumătate din echipaj făcuse de veghe, cu rândul, o după-amiază întreagă; oamenii erau obosiți și plictisiți și cred că unii dintre ei socoteau măsurile luate de comandant drept o simplă formalitate.

Pasagerul clandestin se afla totuși la bord! Acesta a fost primul gând care mi-a fulgerat prin minte când am văzut o umbră neagră desprinzându-se de sub tenda care acoperea barca de salvare din tribord. Am dat un chiot:

— Puneți mâna pe el! și am pornit în goană pe urmele lui.

Marinarii au sărit în picioare, încurcându-se unii pe alții, și până să-și dea seama despre ce e vorba, dușmanul nostru a intrat pe ușa larg deschisă a sălii mașinilor. M-am poticnit de un belciug înfipt în punte. Am căzut, m-am ridicat repede, am pornit mai departe… Auzeam bocănitul pașilor care coborau scara lată spre mașini. După o clipă, jos, răsunând ca într-o biserică, am auzit un zgomot puternic de metal lovit. M-am oprit în capul scării. Mecanicul al doilea, nea Stamate, zăcea pe grătarele de oțel. Dușmanul a urcat în goană scările… Am încercat să-l opresc în ușă, dar m-a lovit în piept întocmai ca atunci, pe strada portului…

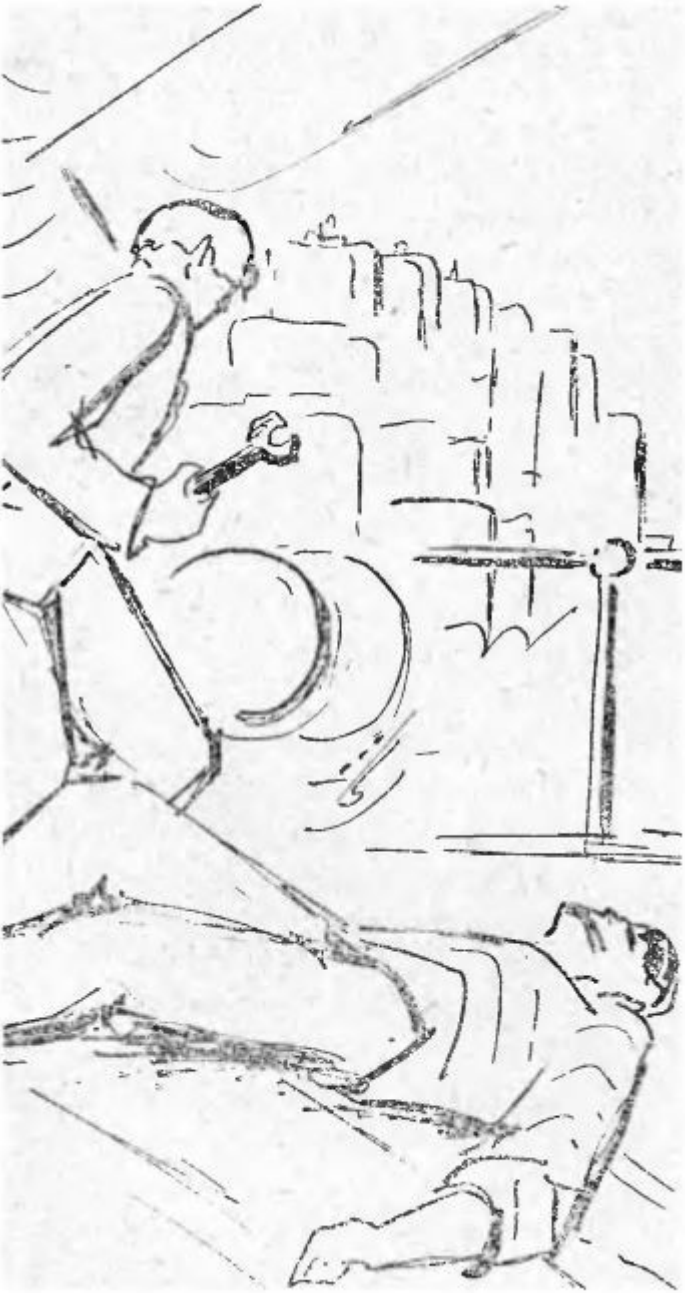

— Nea Relu! am strigat fără voie.

El era. Însuși nea Relu, cu privirea sălbăticită, cu barba neagră acoperindu-i obrajii. Am alergat mai departe după el, spre balustradă. Voia să sară pe cheu. În urma mea am auzit alți pași. În stângă – alții. Și în dreapta. Dușmanul era încolțit din toate părțile. Am ajuns la un pas de el. S-a întors, ațintind pistolul spre mine. Înainte de a apuca să tragă, în stânga mea a pocnit ceva asurzitor. Nea Relu s-a frânt pe balustrada peste care nu apucase să mai treacă. Pistolul a căzut cu zgomot pe punte. Un marinar s-a repezit să ia arma, alți doi s-au apropiat de dușman, gata să intervină.

— Trăiește! a strigat unul apucându-l de umăr. E împușcat în mâna dreaptă…

M-am întors să văd de unde venise împușcătura salvatoare. Ștefănescu era lângă mine. În ochi avea o lumină ciudată. L-a cercetat cu privirea pe rănit, apoi a pus pistolul înapoi în buzunar. M-am repezit la el:

— Tovarășe Ștefănescu, vă datorez viața. Ați tras tocmai la timp. Dar… de unde ați luat revolverul?

— Din geamantan, a surâs ziaristul.

În clipa aceea l-am simțit atât de drag, de apropiat, încât aș fi vrut să-l îmbrățișez. Ești de-al nostru, omule! Iar eu, care m-am îndoit tot timpul… Iartă-mă că te-am bănuit pe nedrept! Mi-am dat seama că nu trebuie să-i ascund nimic. L-am luat de braț și i-am strigat repede, cu răsuflarea tăiată:

— Știți cine era? Nea Relu, cel cu pachetul de medicamente. Voia să tragă-n mine. El e pasagerul clandestin, dușmanul nostru și al navei! Dar sunteți ochitor de forță. Bine că nu l-ați omorât…

Ștefănescu a surâs iarăși, urmărind cu privirea pe marinarii care-l duceau pe nea Relu la infirmerie.

— Cum să-l omor? L-am lovit în mână, să azvârle arma aceea blestemată. Și-apoi… avem nevoie de niște lămuriri pe care numai el le poate da. Dar deocamdată nu despre asta e vorba. Trebuie să știm exact ce s-a întâmplat la mașini.

— Nea Stamate! Ce-o fi cu el? Hai repede, acolo!

Ne-o luaseră înainte alți marinari. Însuși comandantul alerga în fruntea lor…

Stamate a apărut în capul scărilor. Era palid și avea un cucui

zdravăn în frunte pe care-l pipăia îngrijorat:

— M-a luat prin surprindere, nemernicul. Tocmai mă pregăteam să-l altoiesc, când m-a lovit cu țeava pistolului. E iute de mână ca un scamator.

— L-am prins, tovarășe secretar, a strigat cineva.

— Fiți fără grijă, n-o să-și mai poată arăta scamatoriile.

Nea Stamate a clătinat trist din cap:

— Prea târziu… A apucat să lovească cu o rangă carcasa regulatorului de la pompa de injecție. Două arcuri de la regulator s-au strâmbat. Nu mai putem porni așa.

— Ce-i cu motorul principal? a strigat comandantul, care părea că n-a auzit bine.

— Regulatorul de la pompa de injecție e spart.

O tăcere lungă a urmat acestor cuvinte. Comandantul s-a uitat la ceas; ca la un semnal, toți marinarii și-au privit ceasurile de la mână. Un murmur a trecut printre rânduri:

— Nouă și cinci…

— Mai avem o oră până la plecare…

— O să intrăm în șantier…

— Tot pierdem câteva zile acolo…

— Să vedem ce spune șeful mecanic…

XII

Găsirea soluției. În luptă cu secundele. Dialog cu „pasagerul clandestin“. Trei întrebări și un singur răspuns. Controlăm trombele.

După cum am mai spus, șeful mecanic al navei, Miron, este omul cel mai tăcut pe care l-am cunoscut vreodată. În schimb, despre el se vorbește adeseori în lumea marinarilor. Dacă există regele peștilor și crăiasa albinelor, atunci negreșit că și motoarele au un împărat al lor, iar acest împărat seamănă bine cu Miron.

În momentul în care pe punte și sub punte se petreceau evenimentele descrise mai înainte, șeful mecanic se afla undeva la pupa, în tunelul axului elicei, unde făcea niște verificări numai de el știute. Dar vestea cea proastă l-a ajuns și-acolo; un motorist s-a dus să-l cheme de urgență și Miron a apărut pe punte val-vârtej, plin de ulei, cu părul căzut pe frunte. Părea să fi înțeles numai pe jumătate ce se întâmplase, așa că Stamate i-a povestit totul de la capăt. Șeful mecanic asculta cu ochii ațintiți spre catargul din prova. Intimidat de privirea aceasta fixă, Stamate s-a poticnit în vorbă de câteva ori, dar Miron îl îndemna cu glas uscat:

— Și, mai departe?...

Apoi, Miron, drept răspuns la tot ce i se spusese, i-a făcut semn din cap ajutorului său:

— Hai, Stamate!

Amândoi au pornit glonț spre sala mașinilor, toți câți eram pe punte am luat-o după el. În ușa compartimentului, mecanicul al doilea s-a întors spre noi:

— Rămâneți aici, tovarăși. Lăsați-l să cerceteze liniștit defecțiunea. Speranțele nu-s încă pierdute.

Am rămas cu toții acolo, în apropierea compartimentului mașini, triști și tăcuți. Căutam să ghicim ce se petrece înăuntru; în răstimpuri se auzeau glasurile celor doi mecanici și clinchetul metalic al sculelor lovite de piese. După câteva minute, Miron a urcat scara, ștergându-se pe mâini cu un ghemotoc de stupă. S-a oprit în fața comandantului. În lumina becului de pe scară, obrajii lui păreau foarte palizi.

— Carcasa regulatorului nu mai e bună de nimic. Trebuie înlocuită. De asemenea și două arcuri. Treaba e de competența

șantierului..

— Oare așa de scurtă să fie cursa „Cosânzenei“? a întrebat cu amărăciune nostromul.

— Să intrăm în șantier, aici? Și cine plătește? a întrebat Pavel cu gândul la treburile financiare ale vasului.

— Dar întârzierea încărcăturii? a strigat comandantul. Ce facem cu exponatele?

— Nu-i cu putință, au strigat câteva glasuri. Și apoi trebuie să demonstrăm că cu nava noastră nu rămânem în drum!

— Avem carcase de schimb în magazie, a murmurat Miron uitându-se în jos. Avem de fapt și un regulator complet... Problema e alta. Numai uzina constructoare poate să înlocuiască regulatorul. Suntem în termenul de garanție. Dacă se întâmplă ceva uzina nu răspunde. Iar regulatorul e inima motorului...

Comandantul a făcut un gest larg:

— Oare o să lași pe „Cosânzeana“ să rămână în drum din cauza motorului?

— Îmi iau răspunderea, tovarășe comandant, să înlocuiesc regulatorul.

— Vom împărți răspunderea pe din două, tovarășe Miron.

— Și noi, și noi vom răspunde, au sărit toți marinarii într-un glas.

Din clipa aceea, timp de trei ore, mecanicii au muncit cu încordare, îndârjit. Miron făcuse socoteala că treaba ar putea fi terminată către dimineață; ei bine, se vede că un mare cunoscător al motoarelor poate fi în același timp slab cunoscător de oameni. Pronosticul lui a fost dărâmat, dat peste cap.

În numai două ore regulatorul a fost montat. Miron a rugat atunci pe toți ceilalți să părăsească locul și a rămas singur cu Stamate, ca să execute o verificare minuțioasă înainte de a porni. Am urcat cu toții pe punte.

Și cum stăteam aplecat peste spirai, urmărind ce se întâmplă jos, am simțit o mână pe umăr. Era Ștefănescu.

— Ascultă, Georgică, comandantul e de părere să-l vizităm pe amicul dumitale...

— Nu înțeleg.

— Hai să stăm de vorbă cu *nea Relu*.

Comandantul ne aștepta jos, pe coridorul de la pupa. Aici, zgomotele de afară pătrundeau cu greu; ai fi zis că nimic nu se întâmplase la bordul „Cosânzenei“.

— Cred că o să-l mănânc de viu, a mormăit căpitanul Jianu. Abia aștept să-l văd la față…

— Să fim calmi, tovarășe Jianu, l-a sfătuit ziaristul. Trebuie să-l facem să vorbească, să ne spună el însuși cine l-a ajutat să pătrundă la bord. Cu toate că și fără asta, o să aflăm în cele din urmă despre cine e vorba…

— În echipajul meu e unul care-a ajutat un astfel de bandit? Cred că exagerați, tovarășe. Și mă rog cine e acela?

— Să sperăm că ne va spune *nea Relu*. În caz contrar, găsim o altă cale. Dar despre asta vom vorbi după aceea. Să intrăm, dacă n-aveți nimic împotrivă.

Comandantul a intrat primul în infirmerie. După el, Ștefănescu, iar pe urmă, eu. Felcerul a sărit de pe scaun și s-a apropiat de comandant să-i explice cum stau lucrurile. Rănitul primise îngrijirile necesare; mâna dreaptă îi era acoperită cu pansamentul alb care pornea de la umăr și se termina mai jos de cot.

— N-a fost lovit osul, a ținut să precizeze felcerul. Ca să prevenim infecția i-am făcut penicilină.

— Merita? s-a încruntat comandantul, și Ștefănescu i-a făcut semn să se liniștească.

Nea Relu era culcat cu fața-n sus. Nici nu întorsese privirea să vadă cine intră. La îndemnul lui Ștefănescu m-am apropiat de pat:

— De ăștia-mi ești, nea Relu! Acuma înțeleg cum e cu copilul cel bolnav…

Dușmanul nostru mi-a recunoscut glasul și s-a intors repede să mă privească. Atunci i-am văzut bine fața și m-am îngrozit. Clipirea deasa a pleoapelor nu reușea să-i ascundă strălucirea plină de ură a privirii.

— Ce vreți? a rostit el cu glas spart. Ați fost mai tari și ați câștigat. Dacă nu țintea ăsta bine…

— Ce-ai fi făcut? a râs Ștefănescu. Ai fi lovit un om. Sau doi. Sau trei. Dar cum îți închipui că puteai înfrânge un echipaj întreg? Te-ai bazat pe un calcul greșit, domnule… Apropo, Relu și mai cum?

— Ești curios, tinere? Caută-n cartea de telefon!

— Bun. Nu-i nimic. Când te mușcă un câine, n-are importanță de-l cheamă Bubi sau Grivei. Mai bine spune cum ai ajuns pe navă. Cine te-a ajutat?

— Iar ești curios.

— N-am venit aici să ne facem complimente, a intervenit comandantul abia stăpânindu-se. Răspunde la întrebare. Cine te-a ajutat?

— Sfântul Sisoe, vă spun pe cuvânt, a zis nea Relu ațintindu-și iarăși ochii în tavan.

— Taci? a reluat Ștefănescu. Treaba dumitale. Atunci spune, cum ai ajuns în acțiunea „Colos“?

Relu a tresărit, a întors capul spre Ștefănescu, apoi a râs batjocoritor:

— Începutul promite. Mai departe? Continuă, că e interesant.

— Să continui? Bun… Spui că te cheamă Relu. Frumos nume. L-ai ales însă greșit. Seamănă a diminutiv de la Carol… Carol Mărculescu, vreau să spun. Credeam că misiunea dumitale e doar să numeri tancurile ce ies pe poarta unei anumite unități militare…

Nea Relu s-a albit la față, iar eu, comandantul și felcerul am rămas cu gurile căscate. După o clipă dușmanul nostru și-a recăpătat stăpânirea de sine și a încercat chiar să zâmbească:

— A, tovarășul e de la securitate. Acum înțeleg…

— Ești perspicace, domnule Mărculescu. Sper că acum te-ai hotărât să vorbești.

— Să vorbesc? Despre ce? Despre starea atmosferică, cu plăcere. Dar nu cred că vă interesează. Nu-s șanse să ieșiți curând în larg…

Juca tare banditul. Dar Ștefănescu nu părea intimidat, cu toate că se afla în fața unui spion cu experiență. Și cât de bine o făcuse pe ziaristul!

— Nu vrei să spui? a întrebat el. Nu-i nimic. Te încredințez că foarte curând o să-ți revezi complicele. Nu de alta, dar n-aș vrea să te plictisești aici…

În clipa aceea o trepidație ușoară s-a simțit pe toată nava. Sticluțele de pe noptieră s-au ciocnit cu un clinchet mic. Rănitul a ridicat capul de pe pernă și a ascultat cu atenție.

— Cum așa! a șoptit el răgușit. Motorul?

— Crezi că așteptam banii dumitale ca să-l reparăm? l-a întrebat batjocoritor comandantul. Vezi bine că ai dat greș și de data asta. Acuma, când totul e pierdut, nu poți decât să mărturisești adevărul. Cu ajutorul cui ai ajuns la bord?

— Nu spun nimic, s-a îndârjit Carol Mărculescu.

— O să spui în fața instanței, a răspuns liniștit Ștefănescu. Îți repet: foarte curând omul dumitale va fi aici. Ne descurcăm și singuri…

— Să mergem, că-ncepe manevra de plecare, a zis comandantul apoi îndreptându-se spre felcer: Dumneata, tovarășe, rămâi aici de gardă, până trimit pe cineva să te schimbe.

— Am înțeles! N-aveți nicio grijă, tovarășe comandant. Nu mă mișc de lângă el!

După ce-am ieșit pe coridor, Jianu s-a întors spre Ștefănescu:

— Sunteți un om excepțional. Vasăzică, îl cunoașteți mai de mult?

— Avem și noi clienții noștri… a murmurat Ștefănescu.

Îmi stătea pe limbă o întrebare. M-am codit câteva clipe și în cele din urmă i-am spus:

— Un singur lucru nu înțeleg. L-ați întrebat de câteva ori pe banditul acela despre complicele lui, ba i-ați promis că o să i-l aduceți cât de curând, să-i țină tovărășie.

— Chiar așa, tovarășe Ștefănescu, a spus repede comandantul, sunteți totuși convins că l-a ajutat cineva?

Ștefănescu ne-a învăluit pe amândoi într-o privire rapidă, apoi a început:

— S-o luăm de la capăt. Nu mai încape îndoială că acest Mărculescu a fost la bordul navei încă de la-nceputul călătoriei, nu-i așa? Bun… Prima întrebare: putea urca singur pe vas, folosind ceața din noaptea plecării?

— Nu, a recunoscut comandantul. I-ar fi trebuit o scară sau măcar o parâmă aruncată de la bord.

— Să zicem că, ajutat sau nu, Mărculescu a ajuns pe navă. Unde a stat ascuns atâtea zile?

— Asta mă întreb și eu, a mormăit comandantul. Nava o cunoașteți destul de bine acuma: cabinele sunt ocupate, la motoare sunt oameni tot timpul, pe coridoare se circulă, pe punte nu mai vorbim… Cu neputință să ascunzi măcar un șoarece. Doar în magazii…

— E singurul loc posibil, mi-am dat și eu cu părerea.

— Întocmai, a încuviințat Ștefănescu. Urmează a doua întrebare: putea rezista acolo două săptămâni, fără ca cineva să-i aducă apă și mâncare?

— Dar cum să comunice cu el? Magaziile sunt închise ermetic,

cu mare străşnicie. În marş nu se desfac decât trombele...

— Aha! Trombele? s-a bucurat Ştefănescu. N-ar strica să le cercetăm un pic... Dar înainte de asta, întrebarea a treia: Mărculescu n-a ieşit nicio clipă din magazie, deci n-a putut el să arunce parâma la elice. Cine a aruncat-o? Concluzia se impune de la sine: la toate trei întrebările, răspunsul e că Mărculescu nu putea acţiona fără un complice aflat printre oamenii bordului!

Comandantul şi-a dres glasul, neştiind ce să răspundă. Părerea lui, că nimeni din echipaj nu poate fi amestecat în această afacere, era definitiv răsturnată. Eu ascultam uimit felul cum judeca Ştefănescu şi nu găseam niciun cusur raţionamentelor lui. Unde-i Mateianu mă gândeam, să ia şi el o mică lecţie...

— Haideţi să controlăm trombele, a hotărât căpitanul Jianu. Georgică, vii să ne dai o mână de ajutor?

Am verificat fiecare trombă în parte şi n-am găsit nimic suspect; numai la tromba a doua din tribord, mi-am dat seama că sita de protecţie, aflată în interior, se mişcă de la locul ei.

— Asta-i! a zis triumfător Ştefănescu, rezemându-se de pâlnia uriaşă de metal. Pe aici îi trimitea mâncare şi apă... Rămâne să vedem cine-i acela...

— Staţi aşa! am şoptit eu simţind un fior rece prin şira spinării. Poziţia asta îmi aminteşte... Da! Cred că e Cerbu, timonierul. De când am plecat din port, în fiecare dimineaţă îl vedeam aici, chiar în locul acesta. Fuma şi se uita la soare, banditul...

— Nu putem fi siguri, tovarăşe Georgică, m-a domolit Ştefănescu. E drept că şi eu am observat ceva suspect la Cerbu, dar de la presupuneri până la convingerea deplină e o bucăţică de drum. Cerbu e timonier...

— Da, în cartul „zero-patru“, a completat comandantul. În cartul de la miezul nopţii, cartul câinelui, cum îi spuneau marinarii cei vechi.

— Ei bine, o să ne gândim la o posibilitate de a afla adevărul. Deocamdată, să ne vedem în larg...

— Suntem gata de manevră, a strigat secundul de sus, de pe puntea de comandă.

— Bine, vin imediat, a răspuns Jianu cu ochi strălucitori de mândrie şi a pornit sprinten spre comandă.

XIII

Din nou în larg. O reprezentație cu tâlc. Cartul de la miezul nopții. Unde naiba am nimerit cu nava? „Mergeți și arestați-l!“

În clipa când secundul mi-a ordonat să desfac legăturile de la pupa, am simțit o adevărată emoție: plecam, în sfârșit, din acest port unde într-o singură zi se petrecuseră atâtea întâmplări! Am desfăcut parâmele cele groase așa de bucuros, încât mi se părea că mânuiesc niște sforicele! E drept că-mi aminteam de fata blondă din bar și-mi părea rău că n-am apucat să schimb cu ea măcar câteva cuvinte. Cine știe când voi mai trece prin locurile astea? În câteva zile aveam s-o uit, și-apoi pe strada mea din Constanța locuiesc cel puțin zece fete tot așa de frumoase... Dar parcă marinarul are timp de ele? În scurtele răgazuri cât poposești în port, abia dacă ai vreme s-arunci câte-o privire; pe urmă, iarăși marea vicleană te subjugă, te dărui ei, și numai în serile cu lună, când briza pare cântec, îți zboară gândul spre țărm...

— Două ore? a strigat Stamate de undeva, dinspre prova. Păi dacă adăugăm o milă la fiecare oră, într-o zi și-o noapte luăm înapoi ce-am pierdut.

Am auzit murmure de aprobare. Se încinsese iarăși pe punte taifasul tradițional după plecare.

— Și parcă „Cosânzeana“ noastră merge mai bine cu regulatorul cel nou, pe cuvânt de cinste! a adăugat mecanicul al doilea.

M-am apropiat de ei. După peripețiile zilei, oamenii se bucurau de liniștea și monotonia care-i înconjura; portul rămăsese mult în urmă, iar luminile șalupei care ducea pilotul înapoi în port abia se mai vedeau. Era aproape miezul nopții. Cineva a căscat prelung, câțiva inși au râs recunoscând că într-adevăr le e somn și în câteva clipe au dispărut cu toții în cabine. Tocmai când voiam și eu să le urmez pilda, Ștefănescu mi-a făcut un semn tainic cu capul, să nu mă grăbesc. L-a chemat și pe nostrom, care făcea un ultim control al punții înainte de culcare.

— Dacă nu picați de somn, vă pot oferi o mică reprezentație teatrală, ne-a spus ziaristul în șoaptă. În patru ore e foarte probabil să punem mâna pe complicele lui Carol Mărculescu.

— Cum așa? am întrebat cu mirare. Pentru asta e necesară o piesă de teatru?

— N-am avut altă cale, a spus cu tâlc Ștefănescu. Autorii piesei suntem noi: tovarășul Pavel și cu mine. Iar primul act s-a și consumat. Vreți să vă spun cum vine?

— Mai e vorbă!

— Atunci iată, pe scurt, cum s-au petrecut lucrurile…

…Îndată după plecarea navei, comandantul chemase pe toți timonierii și ținuse să le precizeze: M-am uitat adineauri pe hartă; drumul nostru trece chiar prin nordul unui poligon, după cum mi s-a atras atenția în port, unde fac exerciții nave militare. E de ajuns să greșești câteva grade mai la sud, că te și trezești cu navele de patrulare, venind să-ți ceară socoteală: ce-ai căutat în zona lor? Așa că, încordați-vă atenția. Asta în special pentru Cerbu care va fi de cart la noapte, după ora zero.

— Cam așa s-au petrecut lucrurile, a încheiat Ștefănescu cu un zâmbet. Dacă Cerbu e într-adevăr complicele lui Mărculescu, atunci o să caute cu tot dinadinsul întâlnirea cu navele, drept pretext ca să se salveze, el și cu amicul din infirmerie. Va încerca, probabil, să dea semnale luminoase…

— Bine ticluit, am exclamat eu cu admirație.

— Dar poligonul acela există într-adevăr? a întrebat îngrijorat nostromul.

— Dacă există? Vorba comandantului – nu-i nevoie de niciun poligon. Și-apoi cine ar avea interesul să se trezească sub reflectoarele canonierelor?

— Da, da… Piesa dumneavoastră face banii, a spus nostromul pe gânduri. Numai să reușească… Să vedem deznodământul…

— Mă duc la culcare, a spus Ștefănescu. Dacă vin și eu, s-ar putea ca amicul să se sperie și să-mi rateze piesa. Noapte bună!

— Noapte bună! am răspuns, apoi m-am întors spre nea Mantu: Haidem sus, în comandă, să ne găsească Cerbu acolo. Așa n-o să bănuiască nimica…

Tovarășul Jianu stătea la locul lui obișnuit, pe scaunul înalt din dreapta timonierului. Strângea țigaretul de cireș între dinți și se uita mereu la ceas. Pavel era și el în comandă. Căuta să pară liniștit, dar i se citea pe față nerăbdarea…

Când limbile cronometrului montat pe peretele din față al comenzii s-au suprapus în dreptul cifrei 12 a apărut și Cerbu, punctual și semeț, să-și ia cartul în primire. Celălalt timonier i-a

spus ce drum compas trebuie să țină, l-a făcut atent că vântul bate dinspre prova tribord și că nava „trage“ spre stânga, i-a dorit „cart bun“ și a plecat la culcare.

— Mă duc și eu să mă-ntind nițel, a hotărât comandantul. E mare bună, avem vizibilitate excelentă… Grijă multă la cele ce v-am spus. Dacă intervine ceva, anunțați-mă.

A intrat în cabina învecinată, iar eu și cu nostromul ne-am continuat partida de șah întreruptă. După vreo jumătate de oră am tresărit, auzind glasul secundului:

— Cerbule, ce-i cu tine? Vezi că te abați de la drum?!

— Vântul, tovarășe Pavel. Ne derivează mereu. Cred că am lucrat cu unghiuri prea mici de cârmă.

— Bine, fii mai atent.

Secundul a continuat să moțăie pe scaunul din fața compasului giroscopic. După altă jumătate de oră, și-a luat în tăcere sextantul și a ieșit pe pasarelă. Am privit în urma lui, apoi eu și nostromul ne-am uitat cu înțeles unul la altul. Deznodământul se apropia…

Pavel a revenit la comandă cu un aer foarte firesc. A pus sextantul la locul lui, în cutia lăcuită, căptușită cu catifea albastră, și a intrat în camera hărților să calculeze punctul navei. Calculul ăsta e o treabă cu care ofițerul de cart se îndeletnicește destul de des în timpul marșului ca să vadă dacă poziția reală a navei, socotită în raport cu aștrii, corespunde cu punctul de pe hartă unde trebuia să ajungă nava la o anumită oră. Așa se corectează abaterile de la drum pe care le dau curenții, vântul și erorile timonierului. Tocmai de aceea Cerbu nu vedea nimic suspect în mișcările secundului, ci continua să-și îndeplinească liniștit serviciul la timonă; auzeam în răstimpuri bâzâitul servomotoarelor electrice care transmiteau la cârmă comenzile date prin rotirea timonei. Dar iată-l pe Pavel ieșind agitat din camera hărților:

— Dă-te la o parte, dă-mi mie timona, i-a spus lui Cerbu și a început să execute manevrele necesare pentru aducerea navei la cursul ei.

— Unde naiba am nimerit cu nava? Treziți-l pe comandant.

Nostromul s-a îndreptat repede spre careul comandantului, dar Jianu auzind soneria telegrafului ieșise deja și se oprise în ușă:

— Ce-i, tovarășe Pavel?

— Am făcut punctul navei și l-am pus pe hartă. Suntem în raionul interzis din sud. Iar colo, în tribord, se văd niște lumini. Am impresia că sunt nave militare, judecând după viteză…

— Cum așa? s-a mirat comandantul. Ai calculat bine? Să nu fie vreo eroare… Ia dă-mi și mie sextantul…

În alte împrejurări, neîncrederea comandantului în calculele ofițerului secund ar fi însemnat o adevărată insultă, un lucru de necrezut. Dar… vorba lui Ștefănescu, așa era piesa. Nervii lui Cerbu trebuiau puși cât mai mult la încercare.

Fără să se grăbească, Jianu a luat sextantul și cronometrul și a ieșit pe pasarelă. Eu și cu nostromul am lăsat baltă partida de șah, doar începuse ultimul act al reprezentației.

Profitând de învălmășeală, Cerbu a ieșit în fugă din comandă. Secundul a zâmbit cu înțeles, iar nostromul a clătinat din cap și a mormăit o înjurătură lungă.

— Dar unde-i Cerbu? a întrebat Jianu intrând în comandă. Nu cumva s-o fi dus să dea semnale navelor de colo? Ia haideți pân-afară, la tribord!

Am ieșit cu toții. De pe pasarelă, apa abia se ghicea, întinzându-se sub noi ca o prăpastie neagră. Am privit cu atenție de-a lungul bordajului. Toate iublourile erau întunecate. Deodată am văzut țâșnind o rază de lumină care scotea din beznă crestele mate ale valurilor. Raza s-a stins și a strălucit din nou mai scurt, pe urmă iar s-a stins, ca după o clipă să se reaprindă…

— Cere ajutor în alfabetul morse, a șoptit secundul.

— E în club, a adăugat nostromul. Acolo nu stă nimeni la ora asta.

— Mergeți și arestați-l pe Cerbu, a ordonat cu gravitate căpitanul Jianu. Și să-l aduceți sus, la judecată. Tovarășe Pavel, să se prezinte cartul următor!

XIV

Ascultăm o poveste tristă și urâtă. Așa a ajuns pachetul lui nea Relu la bord. O să sosim la vreme!

— Ia spune, tâlharule, cum ai ajuns trădător? a strigat căpitanul Jianu cu ochii scânteind.

Cerbu stătea în picioare, între mine și nostrom. Stătea adus de spate, cu umerii căzuți, cu privirea ațintită-n jos și răsufla greu. Când am intrat peste el, în club, și când nostromul i-a strigat să stingă lanterna, și-a dat seama că orice speranță e pierdută și că „ultima șansă“ îi scapă printre degete. Poate de teamă, poate dându-și seama că nu are sorți de scăpare, nu ne-a opus nicio rezistență; a stins lanterna de semnalizare și i-a întins-o nostromului cu gesturi moi, neprecise, ca de somnambul. Urcase scările ca-n vis, tăcut și parcă amețit. Când a auzit glasul care-l acuza, pătrunzător și aspru, a tresărit, ca lovit de bici, a încercat să ridice privirea rătăcită, și întâlnind ochii necruțători ai comandantului a coborât fruntea. Părea că abia acum își dă seama cu adevărat de starea lui: un trădător prins asupra faptului, un complice al dușmanului, devenind prin aceasta el însuși un dușman.

— Răspunde, nemernicule, cum?

Cerbu a înghițit în sec și a zis cu glas sufocat:

— Eu, tovarășe comandant…

— Nu sunt tovarăș cu trădătorii. Și nu știu ce mă oprește să te azvârl peste bord, chiar în clipa asta, să curăț vaporul de un om care nu merită numele de om, de unul care nu-i demn să mănânce pâinea frământată de mâini cinstite…

Cerbu tăcea.

— De ce-ai abătut nava de la drum?

Iarăși tăcere. Comandantul fierbea de furie. Și-a scos țigaretul lui vechi, l-a dus la gură și în clipa următoare am auzit o mică trosnitură. A aruncat cât colo țigaretul spart și a zis încet, adresându-se lui Ștefănescu care apăruse fără veste în comandă.

— Tace banditul. Uite în cine am avut încredere! Puteam să jur că-i omul cel mai cinstit de pe fața pământului. Pe când el... și-a trădat tovarășii, și-a trădat țara, intrând în slujba dușmanilor. Hai, spune, cum ai ajuns atât de jos?

Cerbu a tras aer cu gura deschisă, ca un pește abia scos din apă. A înghițit în sec. Cred că i se uscase gâtlejul, fiindcă am auzit un fel de cloncănit. A zis apoi cu glas spart, umil, de parcă nu era cel al lui Cerbu de odinioară, care-i lua în bătaie de joc și pe marinarii mai bătrâni:

— Oameni buni, sunt vinovat. Eu, în tinerețea mea, m-am ocupat cu treburi necinstite... Cu contrabandă. Când erau gata să pună mâna pe mine, am ucis un om.

Am ascultat în seara aceea, acolo în comandă, mărturisirea lui Cerbu. Am ascultat o tristă și urâtă poveste, cu fapte petrecute de mult, înainte de război. Cerbu și Carol Mărculescu trăiau într-un mic port dunărean. După cele săvârșite, Cerbu fusese nevoit să fugă din orașul acela de pe țărmul Dunării. Se stabilise apoi la Constanța, câtva timp a lucrat prin port și, după război, a ajuns marinar de cursă lungă. Își ascunsese bine trecutul; niciodată nu-l supărase nimeni cu ceva. A trăit așa, până la ambarcarea pe nava „Cosânzeana“.

Ascultam tăcuți vorbele acestui om pe care-l socotisem tovarăș, membru al familiei noastre marinărești. Vorbea răgușit și, în răstimpuri, își trecea palma peste fruntea șiroind de sudoare. Părul rar și galben, pe care și-l pieptăna totdeauna cu mare grijă, îi atârna acum peste frunte, în șuvițe subțiri și umede. Privirea-i rătăcea prin colțurile comenzii sau rămânea pironită în ceafa lui Mihu, care-i luase locul la timonă. N-avea curaj să se uite în ochii noștri. Ce curaj să mai aibă un ticălos ca dânsul?

— ...Când am fost transferat pe „Cosânzeana“ a apărut Carol Mărculescu, a urmat Cerbu oftând adânc. Spunea că mă urmărește de săptămâni de-a rândul, că are nevoie de ajutorul meu. Mi-a vorbit despre operația „Colos“. Primise misiunea să împiedice sosirea exponatelor românești la târgul internațional și, mai mult decât atât, trebuia să producă navei avarii, într-un cuvânt s-o compromită, vrând desigur să demonstreze prin aceasta că ea nu este o realizare de înalt nivel tehnic.

— Cum ai îndrăznit să te gândești măcar la asta? l-a întrebat

mânios Jianu. Știai că blestemata asta de operație „Colos“ lovește în interesele țării? Știai sau nu știai?

— La început n-am vrut să accept, s-a dezvinovățit cu umilință Cerbu. Dar Mărculescu mi-a spus că martorii crimei mai trăiesc și că nu le-ar fi greu să-mi dea de urme, dacă ar afla unde și sub ce nume mă ascund. „Soarta ta o am aici“, spunea el arătându-și unghia degetului mic. Știam că nu glumește; avea o misiune precisă și era în stare să facă orice ca s-o îndeplinească... A vrut să-mi dea o mină cu explozie întârziată, ca s-o așez în magazie, printre exponate. L-am refuzat, spunându-i că sunt suspectat și că mina ar fi descoperită imediat. Și apoi, îmi risc viața... „Nu fi prost, mi-a răspuns el. Mina nu va arunca nava în aer, ci doar o să-i provoace o avarie să rămână în larg, apoi când o s-o repare, mai facem una și așa mai departe, că prea se mândresc cu „Cosânzeana“ lor. Garantez reușita „sută la sută“. I-am răspuns din nou că mi-e imposibil să fac ce-mi cere. „Atunci vom lucra împreună, mi-a zis. În seara plecării să lași o parâmă peste bord. Vin să călătoresc cu tine. Voi avea grijă să mă ascund bine și să-mi dai de mâncare pe drum. Dacă nici asta nu vrei să faci, ține minte: la întoarcere, îndată ce pui piciorul pe uscat, o să te aștepte câțiva inși în uniformă și-o mașinuță bine închisă...“ Am făcut ce mi-a cerut. În seara plecării a urcat la bord, a pus mina sub sondă, iar când a sosit ultimul transport, în învălmășeală l-am dus în magazia de la pupa. Așa a pătruns Carol Mărculescu la bord. Mai departe știți cum a fost. Comunicam cu el prin tromba de aerisire, pe acolo-i aduceam mâncare, noaptea, după ce ieșeam din cart. El m-a îndemnat să arunc parâma la elice, un incident care nu bătea la ochi...

— Câine! a scrâșnit căpitanul Jianu. Și focul din magazie?

— Nu l-am pus eu. N-am nicio vină în asta, a șoptit repede Cerbu.

— Da? N-ai nicio vină? a intervenit domol Ștefănescu. Nici în defectarea motorului? Atunci cine-i vinovat? Cine l-a ajutat pe banditul celălalt să ajungă la navă?

— Îmi recunosc greșeala, a șoptit iarăși Cerbu. Știu că merit...

— Ai să primești ce meriți, nu te teme! l-a întrerupt Ștefănescu cu glasul înăsprit deodată.

— Pentru un moment, a adăugat Jianu, o să-ți iei locul lângă complicele tău. Iar dacă ești prea nervos, se mai găsesc parâme

pe vaporul ăsta…

— Nu-i nevoie să mă legați. Într-un fel sunt bucuros că s-a sfârșit așa. N-am cauzat rău nimănui, iar „Cosânzeana“ va ajunge la vreme…

— N-ai dreptul să te bucuri de asta, a spus cu tristețe secundul. Se bucură oamenii cinstiți, adevărații oameni. Tu, Cerbule, nu te mai numeri printre ei.

Comandantul și-a aprins o țigară și s-a întors spre secund:

— Luați-l de aici. Să nu-l mai văd până sosim în țară!

Nostromul a făcut un semn cu capul: „Haide!“ Cerbu s-a întors ca un automat și a pornit în urma lui. Am ieșit și eu. În urmă am auzit glasul comandantului:

— Am recuperat de-acum din întârziere. Și principalul este că „Cosânzeana“ noastră plutește și că nu ne-am făcut de rușine; constructorii pot fi mulțumiți de noi! O să sosim la vreme!

XV
„Știți și singuri ce aveți de făcut“

Așa s-a desfășurat prima călătorie a navei „Cosânzeana“. E de prisos să adaug că transportul a ajuns cu bine la destinație, eu însumi, împreună cu alți tovarăși de pe navă, am dat o mână de ajutor la instalarea exponatelor în pavilionul pe care scria cu litere uriașe de neon: „ROMANIA“.

După ce-am făcut plinul de apă și carburanți, iar nea Arvinte și-a reîntregit rezervele de cutii, borcane și sticle, din cambuză, am pornit din nou spre țară. Întoarcerea s-a desfășurat în deplină liniște. Ștefănescu și noi toți au făcut plajă după placul inimii, pe când „Cosânzeana“ se apropia tot mai mult de țărmul drag al patriei…

La proces a luat parte tot echipajul: atât Carol Mărculescu, cât și unealta lui, Cerbu, și-au luat răsplata pe măsura faptelor lor. Fiecare om din echipaj a avut de învățat din întâmplările acestei călătorii, iar când comandantul îi instruiește pe noii veniți la bord, când le dă sfaturi cum să se poarte prin porturile străine sau când vorbește despre vigilență, negreșit aduce vorba despre operațiunea „Colos“. În acele seri nu se culcă nimeni pe navă; stăm la sfat până după miezul nopții, depărând întâmplările pe care vi le-am povestit aici.

Cu locotenentul major de securitate Ștefănescu mă întâlnesc din când în când, la întoarcerea din larg. El mă recunoaște de departe, se oprește și dă mâna cu mine, întrebându-mă cum o mai duc cu navigația și dacă am ceva nou de povestit în materie de aventuri. Odată l-am întrebat dacă nu vrea să mai facă un drum cu nava noastră. El a zâmbit și-a ridicat din umeri:

— De ce? Nu mai e nevoie. Știți și singuri ce aveți de făcut!